

T.C.
NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
KAYSERİ İLİNDE BİR UYGULAMA

Hazırlayan
Mehtap ÇAKIR

Danışman
Prof. Dr. Ali KAYA

Yüksek Lisans Tezi

Haziran 2018
KAYSERİ

T.C.
NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
KAYSERİ İLİNDE BİR UYGULAMA

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Mehtap ÇAKIR

Danışman
Prof. Dr. Ali KAYA

Haziran 2018
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

MEHTAP ÇAKIR

İmza

YÖNERGEYE UYGUNLUK

“İş adamlarının kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkisi: Kayseri iline bir uygulama” adlı yüksek lisans tezi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Mehtap ÇAKIR

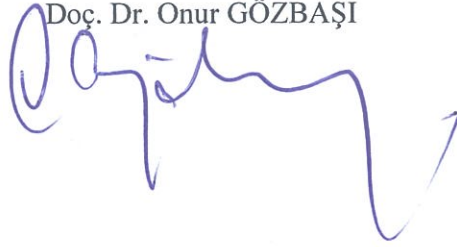

Tez Danışmanı

Prof. Dr. ALİ KAYA

İşletme ABD Başkanı

Doç. Dr. Onur GÖZBAŞI

KABUL VE ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Ali Kaya danışmanlığında Mehtap Çakır tarafından hazırlanan “İş adamlarının kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkisi: Kayseri iline bir uygulama” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

...27.../04.../2018...

(Tez Savunma Tarihi)

JÜRİ:

Danışman : Prof. Dr. Ali KAYA
Üye : Doç. Dr. Onur GÖZBAŞI
Üye : Doç. Dr. Ebru AYKAN

(Handwritten signatures of Prof. Dr. Ali Kaya, Doç. Dr. Onur GÖZBAŞI, and Doç. Dr. Ebru AYKAN)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 09.07.2018 tarih ve 025-2 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...09.../07.../2018

Doç. Dr. Onur GÖZBAŞI

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Bu tezi yazmamda bana yardımcı olan, bilgi, görüş, öneri ve tecrübelerini esirgemediği gelişmeye katkıda bulunan değerli danışmanım Prof. Dr. Ali Kaya'ya ve hayatımın her aşamasında olduğu gibi tez aşamasında da yanımda olan, destekleriyle beni güçlü kılan anneme, babama ve sevgili eşime teşekkür ederim.

(Kayseri, 14/03/2018).

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KAYSERİ İLİNE BİR UYGULAMA

Mehtap ÇAKIR

**Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2018
Danışman: Prof. Dr. ALİ KAYA**

ÖZET

Bireylerin tavır ve davranışlarının şekillenmesinde sahip oldukları kişilik özelliklerinin büyük etkisi bulunur. Söz konusu kişilik özellikleri bireyin günlük yaşamını, aile yaşamını ve sosyal ilişkilerini şekillendirir. Doğal olarak, bireyin çalışma hayatı üzerinde de kişilik özelliklerinin etkilerinin görülmesi doğal bir durumdur. Buna ek olarak, ekonomi konusu incelenirken girişimcilik kavramının çok önemli bir konu olduğu görülmektedir. Girişimcilerin desteklenmesi aynı zamanda ekonominin desteklenmesi anlamına gelmektedir. Girişimcilerin desteklenmeleri ve başarılı olmaları noktasında ise girişimcilik ile kişilik özellikleri arasında bir ilişkinin olduğu iddia edilebilir. Bu çalışmanın amacı, kişilik özellikleri ve girişimcilik arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmanın amacına ulaşmak için Kayseri Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren 305 iş adamına ulaşılmıştır. Bu süreçte Kişisel Bilgi Formu, Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Girişimcilik Potansiyeli Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada SPSS 24,0 Programı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda Kayseri Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren işadamlarının girişimci kişilik özelliklerine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Kişilik Özellikleri, Girişimcilik, Girişimcilik Özellikleri, Girişimci Kişilik

THE EFFECT OF BUSINESSPEOPLE’S CHARACTERISTICS ON POTENTIAL OF ENTREPRENEURSHIP: A CASE STUDY IN KAYSERI

Mehtap ÇAKIR

Nuh Naci Yazgan University, Graduate School of Social Sciences

M.Sc. Thesis, June, 2018

Supervisor: Prof. Dr. Ali KAYA

ABSTRACT

Personality has great effects on shaping attitudes and behaviours of people. Personality dominates attitudes and behaviours of people in their daily lives, family relations and social relationships. Consequently, it can be said that personality has effects on work-life of a person. Additionally, reviewing the literature about economy, it is seen that “entrepreneurship” is a vital term for economic life. The more entrepreneurship is supported, the more economic growth is observed. It can be claimed that there may be a relation between personality and success of entrepreneurs. Aim of that study is evaluating relationship between personality and entrepreneurship. In order to reach that aim, 305 businessmen in Kayseri Organized Industrial Zone are chosen as participants. At that process, Personal Data Form, Entrepreneurship Personality Scale and Entrepreneurship Potential Scale are used. Data was analyzed using SPSS 24,0. At the end of the study, it is seen that businessmen operating at Kayseri Organized Industrial Zone have Entrepreneurship Personality.

Keywords: Personality, Personality Properties, Entrepreneurship, Entrepreneurship Properties, Entrepreneurship Personality

İÇİNDEKİLER

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KAYSERİ İLİNDE BİR UYGULAMA

Sayfa

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GRAFİKLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

1.1. Kişilik Kavramı.....	3
1.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler	5
1.2.1. Biyolojik Faktörler.....	6
1.2.2. Kültürel Faktörler	8
1.2.3. Ailevi/Sosyal Faktörler	9
1.2.4. Durumsal Faktörler	11
1.3. Başlıca Kişilik Kuramları	13
1.3.1. Psikoanalitik Yaklaşım	14
1.3.2. Alfred Adler'in Kişilik Yaklaşımı.....	16
1.3.3. Carl Gustav Jung'in Kişilik Yaklaşımı.....	17
1.3.4. Eric Berne'nin Kişilik Yaklaşımı	19
1.3.5. Karen Horney'in Kişilik Yaklaşımı.....	20
1.3.6. Harry Stack Sullivan'ın Kişilik Kuramı	21

1.3.7. Albert Bandura'nın Sosyal-Bilişsel Kuramı	22
1.4. Kişilik Envanterleri	24
1.4.1. Beş Faktör Kişilik Modeli Envanteri	24
1.4.2. Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI)	26
1.4.3. Hacettepe Kişilik Envanteri	27
1.5. Kişilik ve Çalışma Hayatı Arasındaki İlişki	27
1.5.1. Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki	28
1.5.2. Kişilik ve İş Tatmini Arasındaki İlişki	30

2. BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK

2.1. Girişimcilik Kavramının Tanımı	33
2.1.1. Girişim Kavramı	33
2.1.2. Girişimcilik Kavramı	34
2.1.3. Girişimcilik Türleri	36
2.2. Girişimci Kavramı ve Girişimcinin Özellikleri	40
2.3. Girişimcilik Anlayışı ve Önemi	44
2.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi	46
2.5. Girişimciliği Etkileyen Faktörleri	49
2.5.1. Kişilik Özellikleri	49
2.5.2. Aile.....	52
2.5.3. Toplumsal Kültür.....	53
2.5.4. Eğitim.....	55
2.3. Türkiye'de Girişimcilik	55
2.4. İlgili Çalışmalar	60
2.4.1. Türkiye'de Gerçekleştirilmiş Çalışmalar	60
2.4.2. Yurt Dışında Gerçekleştirilmiş Çalışmalar	62

3. BÖLÜM

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK

POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KAYSERİ İLİNDE BİR

UYGULAMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi	64
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	64
3.3. Veri Toplama Araçları	65

3.4. Verilerin Çözümlemesi	66
SONUÇ	78
ÖNERİLER	81
KAYNAKÇA	81
EK.1 ANKET FORMU	90
ÖZGEÇMİŞ	90

KISALTMALAR

- KOBİ** : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
- KOSGEB** : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- S.** : Sayfa
- SPSS** : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi (Statistical Package for Social Sciences)

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Başlıca Kişilik Kuramları	13
Tablo 2. Alanlarına Göre Kişilik Özellikleri	23
Tablo 3. Dünyada Girişimcilik Kavramının Gelişimi	48
Tablo 4. KOBİ'lerin Ekonomideki Payının Yıllar İçindeki Seyri	58
Tablo 5. Örneklem Seçimi ve Hesaplaması	66
Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyetlerine İlişkin Frekans Dağılımları	66
Tablo 7. Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Frekans Dağılımları	66
Tablo 8. Katılımcıların Medeni Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları	66
Tablo 9. İşletmelerin Endüstriyel Faaliyet Koluna İlişkin Frekans Dağılımları	67
Tablo 10. İşletmelerin Mülkiyet Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları	67
Tablo 11. Katılımcıların Girişimcilik Eğitimi Alma Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları	67
Tablo 12. İşletmede Çalışan Personel Sayısına İlişkin Frekans Dağılımları	68
Tablo 13. Katılımcıların Girişimcilik Potansiyelini Belirlemeye Yönelik Betimsel İstatistikleri	68
Tablo 14. Normallik Testi	69
Tablo 15. Cinsiyet Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	70
Tablo 16. Medeni Durum Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	70
Tablo 17. Girişimcilikle İlgili Eğitim Alma Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	71
Tablo 18. Yaş Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	72
Tablo 19. Endüstriyel Faaliyet Kolu Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	72

Tablo 20.	İşletmenin Mülkiyet Durumu Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	73
Tablo 21.	İşletmenin Çalışan Personel Sayısı Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi	74
Tablo 22.	Değişkenler Arası Korelasyon Analizi	74
Tablo 23.	Regresyon Analizi	76
Tablo 24.	Anova Tablosu, Katsayılar, Model Özeti	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Psikoanalitik Yaklaşımın Temel Kavramları	14
Şekil 2. Jung'un Kişilik Yaklaşımının Temel Kavramları	18
Şekil 3. Beş Faktör Kişilik Kuramı Faktörleri Baskın Olan Kişilerin Sahip Oldukları Kişilik Özellikleri.....	25
Şekil 4. Kişilik Özellikleri ile İş Tatmini Arasındaki İlişki.....	31
Şekil 5. Üretim Faktörleri Arasındaki İlişki	41
Şekil 6. Girişimcinin Özellikleri.....	51

GRAFİKLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 1. 2012 Yılı İtibariyle Girişimcilik Rakamları	56
Grafik 2. KOBİ'lerin Toplam Girişim Oranlarındaki Yeri (%).....	57
Grafik 3. KOBİ'ler Tarafından Oluşturulan Katma Değerin Sektörlere Dağılımı	58
Grafik 4. KOBİ'ler Tarafından Oluşturulan İstihdamın Sektörlere Dağılımı.....	59
Grafik 5. KOBİ'ler Tarafından Yapılan İhracatın Sektörlere Dağılımı.....	59

GİRİŞ

Bireylerin sosyal hayatlarında ve iş hayatlarında geliştirdikleri tutum ve sergiledikleri davranışların şekillenmesinde, sahip oldukları kişilik özelliklerinin büyük payı bulunmaktadır. Bireyler, söz konusu kişilik özelliklerine uygun davranışlar sergilemekte ve yaşamlarını bu yönde şekillendirmektedirler. Bu açıdan değerlendirildiğinde, bireylerin davranışlarının incelenmesi sürecinde sahip olunan kişilik özelliklerinin bilinmesi gerektiği ileri sürülebilir. Biyolojik, kültürel, aile, sosyal ve durumsal faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan kişilik özellikleri bireylerin neleri daha iyi yapabilecekleri, nelerden mutlu olacakları ve hangi konularda zorlanacakları hakkında ipuçları verecektir.

Sahip olunan kişilik özelliklerinin çalışma hayatında etkilerini göstereceği bir gerçektir. Birey iş hayatını sahip olduğu kişilik özelliklerine uygun bir biçimde düzenlemek ister. Bu aşamada kimi bireyler, kişilik özelliklerinin bir sonucu olarak girişimci bir iş hayatına sahip olmayı isteyecektir. Bu noktada girişimcilik kavramından kısaca bahsetmek faydalı olacaktır. Ülke ekonomileri incelendiğinde, başta KOBİ'ler olmak üzere girişimcilerin ekonomik gelişme noktasında büyük bir öneme sahip oldukları anlaşılmaktadır. Girişimci bireyler tarafından kurulan işletmeler sayesinde istihdam, ihracat ve diğer makroekonomik alanlarda olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Bu durum hükümetleri de girişimcilik konusunda politikalar geliştirmeye yönlendirmektedir. Bir ekonomide, girişimcilerin sayılarının fazla olması ve söz konusu girişimcilerin başarılı olmaları ülke ekonomileri için hayati önem taşımaktadır. Bu sebeple girişimci kişilik özelliklerine sahip olan bireyler desteklenmelidir.

Bilinmesi gereken önemli bir konu da her bireyin başarılı bir girişimci olmadığıdır. Elbette bir girişimcinin başarılı olabilmesi için sermaye, teşvik, pazarın durumu ve benzeri dış unsurlar istendik yönde olmalıdır. Bunun yanında, bireyin kendisinin sahip olduğu özelliklerin de girişimci olması durumunu etkilediği ileri sürülebilir. Bu çalışmanın amacı, kişilik özellikleri ile girişimcilik özellikleri arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığının anlaşılmasıdır.

Söz konusu amaca ulaşmak için çalışma iki temel bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm literatür taramasıdır. Literatür bölümü kendi içerisinde iki alt bölüme

ayrılmıştır. İlk alt bölüm kişilik kavramı üzerine odaklanmaktadır. Kişiliği oluşturan biyolojik, kültürel, ailevi, sosyal ve durumsal faktörler, başlıca kişilik kuramları, yoğun bir biçimde kabul gören kişilik envanterleri ve kişilik ve çalışma hayatındaki ilişki bu alt başlıkta incelenen konulardır. İkinci alt başlık ise girişimcilik kavramı üzerinde durmaktadır. Girişim kavramı, girişimcilik kavramının tanımı, girişimciliğin türleri, girişimci bireyin özellikleri, girişimcilik anlayışı ve önemi, girişimciliğin tarihsel gelişimi, girişimciliği etkileyen faktörler, Türkiye`de girişimciliğin durumu ve konu hakkında gerçekleştirilmiş olan çalışmalar bu bölümde incelenmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümü uygulama bölümüdür. Araştırmanın evren ve örneklemini Kayseri ilinde Organize Sanayi Bölgelerinde bulunan 305 iş adamı oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Girişimcilik Potansiyeli Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 24,0 paket programı kullanılarak, Kruskal Wallis Testi, Mann-Whitney U Testi, Korelasyon Analizi ve Regresyon tekniklerinden faydalanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0,05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

1. BÖLÜM

KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

1.1. Kişilik Kavramı

Kişilik kavramının kökü Latince'dir. Batılı dillerde personnalitte ve personality gibi kelimelerle ifade edilen kişilik kavramı Latince "persona" kelimesinden gelmektedir. Persona ifadesi bu dilde maske anlamında kullanılıyordu. Özellikle Roma döneminde tiyatrolarda rol yapan kişiler kendi özelliklerine göre maskeler takmaktaydılar. Bu maskelere persona ismi verilmekteydi. Takılan maskeler temsil edilen rolün özelliklerine göre seçilmekteydiler. Sahne ile izleyiciler arasındaki mesafe nedeniyle izleyicilerin mimikleri göremeyecek olmaları maskelerin kullanımını gerekli hale getiriyordu. Bu durumun bir sonucu olarak personel kavramı bireyler arasındaki farklılıkların ifade edilmesi anlamında kullanılmıştır (Dal, 2009, s.30). Diğer bir ifadeyle sahip oldukları özelliklere göre kişiler arasındaki farklılıklar kişilik kavramı ile ifade edilebilmektedir.

Günümüzde kişilik kavramının çeşitli tanımları yapılmaktadır. Kişilik kavramı hakkında yapılan değişik tanımlamalar genellikle benzer özelliklerden bahsetmektedir. Kişilik kavramı bireylerin sahip oldukları davranış biçimlerini, ilgilerini, ruhsal özelliklerini, eğilimlerini, yeteneklerini ve benzeri özelliklerini kapsayan bir terimdir. Kişilik bireyin hem iç hem de dış çevresi ile geliştirdiği ilişkileri şekillendiren, kendisine has olan ve diğer kişilerle arasında farklar oluşturan özellikler bütünüdür. Bu özellikler bireyin diğer bireylerden farklı olarak ayırt edici, yapılanmış ve tutarlı özellikleridir. Kişilik aynı zamanda bireyin davranış, düşünce ve duygularının genel yapısıdır. Bireyin davranışlarına asli olarak yön veren unsur kişiliktir. Kişiliğin sahip olduğu ayırt edici ve bireye özgü olan özellikler tavır ve davranışların ne yönde şekilleneceğini belirlemektedir. Bu özelliklerin tutarlı olması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle bireyin sahip olduğu özellikler zaman ve mekana göre farklılık göstermemelidir (Develioğlu ve Tekin, 2013, s.17).

Kişilik kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğünde Bir kimseye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü, şahsiyet, İnsanlara yakışacak durum

ve davranış ve bireyin toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü ifadeleriyle açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2016).

İnsanlar arasında çeşitli özellik farklılıkları bulunmaktadır. Bu özelliklere göre bireyin sınıflandırılmaları mümkün olmaktadır. Bireyler tavır ve davranışlarına göre sınıflandırıldıklarında bu sınıflandırmanın temel ölçütü bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleridir. Bireylerin kibar, kaba, hippî, zorba ve benzeri şekillerde nitelendirilmeleri ve sınıflandırılmaları esnasında kişilik özellikleri göz önünde bulundurulur (Sage Publishing, 2008, s.2).

Bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleri onların dış dünya ile olan ilişkilerinde belirleyici olmaktadır. Zira birey diğer insanlarla yada dış çevre unsurları ile olan ilişkilerinde çeşitli davranışlar sergilemektedir. Bu davranışlar sergilenirken kişilik özellikleri belirleyici olmaktadır. Bireyin sahip olduğu kişilik özelliklerinin onun hangi durumda nasıl davranacağını şekillendirdiğini belirtmek yanlış olmayacaktır.

Bu açıdan bakıldığında kişilik kavramının akademik hayatta incelenmesi kaçınılmaz bir durumdur. Zira sosyal hayatta bireylerin kendi aralarındaki ilişkilerde kişilik özellikleri etkin rol oynamaktadır. 1930'lu yıllardan itibaren kişilik psikolojisi önemli bir kavram olarak kullanılmaya başlanmıştır ve diğer sosyal bilim alanlarından ayrı tutulmuştur. Kişilik psikolojisi üzerine yapılan çalışmalarda kişilik kavramı bireyin tutum, davranış, ilgi, beceri, konuşma tarzı, fiziksel görünüm, iletişim, giyim, alışkanlık ve diğer bireylerle olan etkileşim ve benzeri unsurları kapsayan bir kavram olarak görülmüştür (Bozkurt ve Erdurur, 2013, s.59).

Kişilik özellikleri bireylerin sahip oldukları sabit özellikler olarak görülmemelidir. Dahası, kişilik kavramı aslında bireylerin iç dünyasında bulunan dinamik bir yapıdır. Kişilik kavramı bireylerin hislerini, inançlarını ve davranışlarını şekillendiren, insanın içinde bulunan psikolojik bir süreç bütünüdür. Bu içsel süreç bireyin davranışlarını farklı durumlarda aynı özellikler gösterecek şekilde oluşturmaktadır (Hewstone, Frank, ve Jonathan, 2008, s.294).

Kişilik ile ilgili gerçekleştirilmiş çalışmalarda farklı yazarların farklı görüşleri ileri sürdükleri görülmektedir. Kişilik ile ilgili birçok konu hakkında henüz fikir

birliği oluşmuş değildir. Araştırmacılar kişilik kavramına çok farklı aıllardan yaklaşabilmektedirler.

Bazı araştırmacılar kişiliğin erken çocuklu ve genetik özelliklerin bir sonucu olarak şekillendiğini ileri sürerken kimi araştırmacılar ise toplumsal olayların ve sosyal etkileşimlerin kişiliği oluşturduğunu düşünmektedir. Bu kişilere göre kişilik sürekli olarak gelişmektedir. Bazı araştırmacılar kişiliğin ayırt edici özelliklerinden bahsederken kimi araştırmacılar kişiliği bir bütün olarak görmektedirler. Bu ve benzeri farklı görüş aıllarının bulunması sebebiyle kişilik kavramının tam anlamıyla tanımından bahsetmek kolay değildir. Yine de kişilik kavramı bireyin çevresine verdiği tepkinin şekillenmesini sağlayan içsel psikolojik özellikler olarak nitelendirilebilir. Bu tanımın üzerine vurgu yaptığı bir bireyi diğerinden ayıran, ayırıcı sınıf, yüklenilen sıfat, özellikler, faktörler ve kişisel özellikler gibi içsel karakteristiklerdir. Kişiliği, bireyin fiziksel ve sosyal ortamıyla etkileşim biçimini tanımlayan, düşünce, duygu ve davranışın ayırt edici ve karakteristik örüntüleri olarak tanımlamak mümkündür (Dal, 2009, s.31).

Görüleceği üzere kişilik kavramının genel kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Bu durumun sebebi kişilik kavramına farklı yazarların farklı bakış aıllarıyla yaklaşmalarıdır. Gerçekleştirilen çalışmalarda kişilik kavramının tanımlanmasının yanında kişiliği oluşturan faktörler üzerinde de durulduğu görülmektedir. Kişilik kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için kişiliği oluşturan faktörlerin de incelenmesi faydalı olacaktır.

1.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler

İnsanların tavır ve davranışlarının anlaşılabilmesi için çok çeşitli teorilerin geliştirildiği görülmektedir. Sosyal hayat içerisindeki öneminin bir sonucu olarak araştırmacıların insan davranışlarının sebeplerine büyük önem vermeleri doğal bir durum olarak görülebilir.

İnsan davranışlarının sebeplerine büyük önem verilmesinin bir sonucu olarak kişilik kavramının oluşumu ve şekillenmesine de önem verilmiştir ve konu hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Gerçekleştirdikleri çalışmalarda araştırmacılar kişilik özelliklerinin nelerin sonucu olarak ortaya çıktığına da odaklanmışlardır. Diğer bir ifadeyle kişiliği oluşturan faktörler araştırmaların üzerinde durdukları noktalardan

biri olmuştur. Gerçekleştirilen çalışmalarda biyolojik, psiko-sosyal ve sosyal yapı gibi faktörlerin bireylerin davranışlarını ve özelliklerini şekillendirdiği düşüncesi ileri sürülmektedir (Bandura, 1999, s.2).

Bu başlık altında kişiliği oluşturan faktörler incelenmektedir. İlgili kaynaklar incelendiğinde kişiliği oluşturan faktörlerle ilgili çeşitli fikirlerin ileri sürüldüğü görülmektedir. Genel olarak ise araştırmacıların kişili oluşturan dört faktör üzerinde durdukları anlaşılmaktadır. Bunlar; biyolojik faktörler, kültürel faktörler, ailevi/sosyal faktörler ve durumsal faktörler olarak sınıflandırılabilir.

1.2.1. Biyolojik Faktörler

Kişilik üzerinde etkili olan faktörlerden biri fiziksel özelliklerdir. Gerçekleştirilen çeşitli araştırmalar fiziksel özelliklerin kişilik özellikleri üzerinde çeşitli etkilerinin bulunduğunu göstermektedir. Örnek vermek gerekirse, uzun boylu bireylerin kısa boylu bireyler ile kıyaslandıklarında daha otoriter olma eğilimine sahip oldukları görülmüştür. Fiziksel olarak dış görünüş bireyi diğer bireylerden ayırmaktadır. Özellikle de bireyin fiziksel görünüşünün diğer insanları ve diğer insanlarla olan ilişkilerini etkileyebiliyor olması kişilik ile fiziksel görünüm arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarabilmektedir. Aslında fiziksel görünüm kişilik özelliklerini tam olarak şekillendirmemektedir. Fiziksel görünüm kişiliği etkilerken diğer bireylerin söz konusu birey ile olan ilişkilerinde fiziksel görünüme göre şekil almaları nedeniyle dolaylı bir yol kullanmaktadır (Bozkaya, 2013, s.10). Diğer bir ifadeyle, çevresindeki kişiler birey ile etkileşime geçerken bu kişinin fiziksel görünümünü göz önünde bulundurmaktadırlar. Bu sebeple dış görünüş bireyin diğer bireylere karşı olan davranışlarını şekillendirmektedir.

Bu başlık altında incelenmesi gereken bir diğer nokta genetik bilimi ve kişilik arasındaki ilişkidir. Özellikle son yirmi yılda genetik biliminde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak genetiğin insanlar üzerindeki etkilerinin anlaşılması kolaylaşmıştır. Bu durum kişilik özellikleriyle genetik özellikler arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığının anlaşılması noktasında da faydalı bilgiler sunabilmiştir. Genetik bilimindeki gelişmeler özellikle de bireylerin davranışları arasında farklılıkları bulunup bulunmaması yada farklılıkların nedenleri hakkında bilgi vermektedir. Genetik çalışmalar sonucunda elde edilen bilgiler

bireylerin birbirleri arasındaki farklı özelliklerin büyük çoğunluğunun genetik miras sonucunda elde edildiğini göstermektedir (Develioğlu ve Tekin, 2013, s.17).

Doğal olarak kalıtsal özellikler kişiliğin önemli bir belirleyici faktörü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuda aşağıdaki açıklamalar yapılmaktadır:

Kişiliğin belirleyici faktörleri arasında kalıtsal özellikler ilk sırada gelmektedir. Kalıtım veyahut soyaçekim, çok basit olarak çevrenin etkisiyle köklü değişikliğe uğrayamayan özelliklerin ana ve babanın kromozomları ile nesilden nesile geçmesi olup, insanın tüm yaşantısına biçim veren önemli bir etkidir. Kalıtım ile ilgili incelemelerin ifadesine göre görünürde birbirine benzer olan kromozomların içyapısı gerçekte farklıdır. Kalıtımla geçen çok sayıda özelliğin hepsi 46 kromozomda mevcuttur. Her kromozomda birçok özelliği tayin edici faktörler bulunmaktadır. Kromozomlarda gizlenen bu kalıtım faktörlerine "belirtici" anlamında "genler" denmektedir. Bununla birlikte, bireyin, anne ve babasından aldığı genlerin birleşiminin şansa bağlı olduğu ve binlerce sayıda genler bulunduğundan, bunların birleşim ihtimallerinin çok yüksek seviyede olduğu ifade edilmektedir. Buna rağmen, aynı aileden gelen bireylerin genleri ve özellikleri benzer olmaktadır (Topçu, 2015, s.40).

Bireyin kişilik özellikleri incelenirken söz konusu bireyin bir bütün olarak görülmesi gerekmektedir. Algılar, dikkat, bilişsel süreçler, hafıza, beyin ve benzeri özellikler psikolojik açıdan da etki sahibi olan faktörlerdir. Kısacası psikolojik durumlar etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bu sebeple tavır ve davranışlarla biyolojik özelliklerin birbirlerinden tamamen ayrı tutulmaları doğru olmayacaktır. Örnek vermek gerekirse, bireyin uzun boylu olması toplum tarafından ona bazı sıfatların yüklenmesine neden olabilmektedir. Yada bireyin kas gücünün yüksek seviyede olması çevresi tarafından ona bazı rollerin biçilmesini kaçınılmaz hale getirmektedir. Biçilen bu rollerin bireyin belirli davranışları sergilemesinde etkili olabilmektedir. Doğal olarak kişiliğin birçok alt faktöre sahip olan bir kavram olduğu kabul edilmelidir (Mayer, 2007, s.1).

1.2.2. Kültürel Faktörler

Öncelikle kültür kavramının ne anlama geldiğinin açıklanması faydalı olacaktır. Kültür kavramı bir insan topluluğunun, bir halkın yada bir ulusun sahip olduğu değer ve düşünceleri oluşturan, sanat, fikir, teknik yada felsefi tüm varlıklarını ifade etmektedir (Kaya, 2014, s. 6).

Toplum bilimlerinin ortak özellikleri arasında bireyleri diğer insanlarla ilişkileri çerçevesinde ele almaları yer almaktadır. Bu süreç aynı zamanda kültür kavramının tanımını ortaya çıkaran gelenekler, değerler, semboller, davranışlar, gibi unsurları içermektedir (Oğuz, 2011, s.125).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere kültür kavramı toplumun sahip olduğu tüm varlıkları kapsamaktadır. Doğal olarak kültürün bireyin sahip olduğu varlıkları da kapsamaması gerekmektedir. Bu durum kültürün kişilik kavramı ile ilişkili olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Zira sahip olunan kültürel değerler bireyin davranışlarında belirleyici olabilecektir.

Kültür kişilik üzerinde belirli bir yere kadar etkilidir. Yazarlara göre kültür kişilik gelişiminde belirli bir alana kadar etkilidir. Diğer tarafta, kültürün sorumluluk, dışa dönüklük, duygusal denge, açıklık ve benzeri özellikler üzerinde çok az etkisi bulunmaktadır (Develioğlu ve Tekin, 2013, s.17). Diğer bir ifadeyle kültür kavramı kişiliğin oluşmasına belirli bir etkiye sahiptir. Diğer tarafta kişiliğin oluşmasında kültürün tek başına etkili olduğunu ileri sürmek yanlış olacaktır.

Kültür, bireylerin isteklerinin ve beklentilerinin oluşmasında önemli bir etkiye sahiptir. Beklenti ve isteklerin oluşumunda kültürel ortam ve özellikler dikkate alınmaktadır. Zira beklentiler maddi ve manevi özelliklere göre şekillenir ve sahip olunan maddi ve manevi değerler kültürü oluşturmaktadır. Kültürel değerlerin öğrenilmesinde aile, işyeri ve okul gibi diğer insanlarla etkileşimin bulunduğu yerler etkili olmaktadır. Yetişkinlerin davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla kültürel değerler diğer nesillere aktarılır ve nesiller yetişkinleri taklit ederek davranış geliştirmeye başlarlar. Bu yolla kültür insanların tüketim kararlarını ve yaşam biçimlerini etkilemektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, s.17).

Kişilik ile kültür arasında doğrudan bir bağ kurulması normal bir durumdur. Kişilik ile kültür arasındaki ilişki konusunda belirtilmesi gereken bazı önemli noktalar bulunmaktadır. Söz konusu noktalar şu şekilde listelenebilir:

- Çocuklukta yaşanan deneyimler kültürel yapılardan etkilenmektedir,
- Çocuklukta yaşanan deneyimler yetişkinlik dönemindeki kişilik özelliklerinin belirleyicisi olabilmektedir,
- Kimi kişilik özellikleri kültürden doğrudan etkilenebilirken kimi kişilik özellikleri kültürel değerlerin aksi yönünde olabilmektedir,
- Kültür ve kişilik özellikleri aynı merkezde oluşmaktadır,
- Kültür kapsamında kişilik özelliklerinin ölçülmesi için Rorschach ve TAT gibi testler geliştirilmiştir,
- Kişilik özellikleri incelenirken farklı kültürlerin sahip oldukları özellikler tarafsız bir biçimde gözlemlenmelidir (Draguns, 2009, s.557)

Kişiliğin oluşumunda, sosyo-kültürel çevreden etkilenme ve şartlanma, gerçekte bir öğrenme sürecidir. Öğrenme pekiştirilmiş tekrarlanma veya tecrübe sonucunda hafızada çok sayıda bilginin yer alması ve davranışta kalıcı değişmelerin meydana gelmesidir. Yazara göre insan organizmasının, içinde yaşadığı sosyo-kültürel çevreye yeterli ve etkili bir uyum sağlaması, ancak algılama yoluyla gerçekleşebilmektedir. Algılama ise duyu organları aracılığı ile elde edilen çeşitli veriler ile çevredeki nesnelere, kurallara ve olaylara ait izlenimlerin tanınması olayıdır (Topçu, 2015, s.42).

1.2.3. Ailevi/Sosyal Faktörler

Kişiliğin oluşmasında ailevi ve sosyal faktörlerin de etkili olacağını ileri sürmek yanlış olmayacaktır. Zira bireyler doğdukları andan itibaren aile ile beraber yaşamaktadırlar. Hayatı ailesini gözlemleyerek tanımaya çalışan birey her şeyi ilk olarak ailede öğrenmektedir. İlerleyen yıllarda da sosyal çevre ile etkileşime geçen bireyin kişilik özelliklerini kazanma noktasında aile ve sosyal çevreden etkilenmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak görülebilir. Zira birey öğreneceği davranışları en çok aile ve sosyal çevrede öğrenmektedir.

Dahası, kültür ve ailevi/sosyal faktörleri kişiliğin gelişiminde birbirinden bağımsız görmek yanlış olacaktır. Zira kültürel ve ailevi/sosyal faktörler birbirleriyle etkileşim içerisinde olan faktörlerdir ve söz konusu faktörlerin kişilik üzerinde ortak etkilerinin olduğunu ileri sürmek yanlış olmayacaktır.

Gerçekleştirilen bazı araştırmaların sonuçları incelendiğinde, çocukların sahip oldukları kişilik özelliklerinin önemli bir kısmının aynı zamanda ailenin sahip olduğu kişilik özellikleri olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle çocukların kişilik özellikleri söz konusu olduğunda aileden etkilendikleri iddia edilebilir. Gözlemler dikkate alındığında bir erkek çocuğunun hareketleri ile babasının hareketlerinin birbirine benzediği, aynı zamanda bir kız çocuğunun hareketleri ile annesinin hareketlerinin birbirine benzediği anlaşılmaktadır (Develioğlu ve Tekin, 2013, s.17).

Bu durum davranışlarla aile üyeleri arasında yakın bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Gözünü ailede açan çocuk ilk öğrendiği şeyleri aile bireylerinden öğrenmektedir. Bu sebeple davranışların aile üyelerine benzemesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Ortaya koyması gereken davranışları aileden öğrenen birey ailenin sahip olduğu kişilik özelliklerine uygun davranışları sergileme eğiliminde olacaktır (Türkay, 2011, s.11).

Önceki sayfalarda kişiliğin oluşmasında sosyal çevre ile olan etkileşimin öneminden bahsedilmişti. Benzer bir biçimde, aile birey için teması geçtiği ilk sosyal çevre olarak düşünülebilir (Mayer, 2007, s.1). Bir yazar bu durumu ve sonuçlarını şu şekilde özetlemektedir:

Ailenin insanların karşılaştığı ilk sosyal grup olmasından dolayı sosyo-kültürel değerleri ilk öğrenmeye başladıkları da bir ortamdır. Bireyler hem sosyo-kültürel değerleri ve tutumları hem de özel bazı davranış biçimlerini, ana-babayı örnek alarak öğrenmektedir. Kişiliğin oluşmasında, insanın içinde doğup büyüdüğü aile ve ortamının etkileri çok yönlüdür. Bireyler aile fertlerinin birçok kişilik özelliklerini, ahlaki ve kültürel standartlarını taklit ederek öğrenmektedir. Bunlardan başka, aile içindeki birtakım ilişkilerin çeşidi, seviyesi, yönü ve derecesi de farklı ölçülerde olmak üzere kişilik oluşumunda

önemli bir rol oynamaktadır. İnsan kişiliğinin esas çevresinin oluşmaya başladığı 5-6 yaşlarının ve daha sonrasının aile ortamı içinde geçmesi, anne ile babanın kendi aralarındaki ve çocukla olan sosyal ilişkilerine ayrı bir önem kazandırmaktadır (Topçu, 2015, s.43).

Toplumların içerisinde farklı yapılara sahip olan grup ve tabakalar bulunmaktadır. Sosyal sınıf içerisinde toplum üyeleri bir hiyerarşiye göre sınıflandırılır. Bu sınıflandırmada gelir kaynağı, yerleşim yeri, ve türü, meslek, sahip olunan gelir, sosyal saygınlık ve kurumsal üyelik gibi etmenler belirleyici olabilmektedir. Sosyal sınıfların kişiliğin oluşması açısından bakıldığında sahip oldukları en önemli özelliğin ise bu sınıflardaki bireylerin benzer davranış biçimlerini sergileyen ve benzer hayat tarzlarını benimsemiş bireyler olmaları olduğu ileri sürülebilir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, s.17).

1.2.4. Durumsal Faktörler

Kişiliğin oluşması noktasında belirtilmesi gereken bir diğer konu durumsal faktörlerdir. Durumsal faktörler, içerisinde bulunulan durumlardan/şartlardan kaynaklanan faktörlerdir. Bireyin içerisinde bulunduğu şartlar bireyin kişiliğini etkileyebilmektedir. Durumsal faktörlerin kişilik üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması için çeşitli örneklerden bahsetmek faydalı olacaktır.

Özellikle sanayi devriminden sonra bireyler çeşitli amaçlar nedeniyle doğdukları yerlerden uzak bölgelerde yaşamaktadırlar. Bu durumun temel sebeplerinden biri de çalışma amacıdır. Bireylerin çalışma yada benzeri amaçlarla doğdukları yerlerden başka yerlerde yaşamalarının ise kişilik özelliklerinde bazı değişikliklere neden olduğu düşünülmektedir. Farklı bir yerde yaşamak bireyin kişilik özelliklerini etkileyebilmektedir. Kişinin doğduğu yerden başka bir yere adapte olarak davranışlarında değişiklik göstermesi durumsal faktörlerin kişilik üzerinde etkilerinin olduğu şeklinde yorumlanabilir (Develioğlu ve Tekin, 2013, ss.17-18).

Herhangi bir işyerinde yada işyerindeki herhangi bir birimde son derece isteksiz, tembel ve yeteneksiz bir biçimde çalıştığı gözlemlenen bir kişinin, başka bir işyerinde yada farklı bir departmanda çok daha istekli, yetenekli ve başarılı bir biçimde çalıştığı görülebilmektedir. Dahası bu kişi bir önceki iş yerinde diğer

bireylerle anlaşamazken yeni yerindeki bireylerle uyum içinde yaşayabilmektedir. Benzer şekilde, çalışma hayatında yöneticilerin farklı şekillerde davrandıklarına şahit olunmaktadır. Yöneticilerin ve çalışanların bazı durumlarda son derece kızgın bir yapıya sahipken kimi durumlarda ciddi anlamda anlayışlı kişilik özellikleri sergiledikleri görülebilmektedir. Diğer bir ifadeyle stres ve benzeri faktörler davranışların şekillenmesinde etkili olmaktadır. Aynı kişi farklı durumlarda farklı tepkiler verebilmektedir. Aynı kişi, farklı durumlar altında farklı kişilik özellikleri gösterebilmektedir. Bu durum, bireylerin davranışlarında hangi kişilik tipine sahip oldukları kadar hangi tür durumlarla karşı karşıya kaldıklarının da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Kısacası farklı durumlar farklı kişilik özelliklerinin gözlemlenmesini sağlamaktadır (Bozkaya, 2013, s.32).

Davranışların üzerinde kişilik özellikleriyle beraber durumsal özelliklerin de etkisinin olmasına ek olarak, durumsal özelliklerin davranışların yanında aynı zamanda kişiliğin kendisini de etkilediği düşünülmektedir. Durumsal özelliklerin kişiliği ne şekilde etkiledikleri hakkında net ifadeler kullanmak kolay değildir (Corr ve Matthews, 2009, s.13).

Bireylerin davranışlarında değişikliklerin gözlemlenmesine neden olan faktörler çok çeşitli olabilmektedir. Mevsimlerin değişmesi bile bireylerin kişilik özellikleri/davranışları üzerinde etkili olmaktadır. Mevsimsel özellikler bile kimi durumlarda bireyleri harekete geçirirken kimi durumlarda sakin bireyler haline getirebilmektedir. Sürekli olarak sıcak yada sürekli olarak soğuk olan yerlerde mevsim değişimleri ya hiç olmamakta yada çok az olmaktadır. Bu tür yerlerde kültürel canlılık yüksek seviyede olmamaktadır. Fakat sıcaklık düzeylerinin çok hızlı bir biçimde değiştiği bölgelerde ise kültürel zenginlik yüksek düzeyde olmaktadır. Bu durum coğrafi özelliklerin ve mevsimin toplumların ve doğal olarak bireylerin kişiliklerini etkilediği şeklinde yorumlanabilir. “Fakat belirli bir coğrafyada yaşayan bireylerin davranış kalıplarındaki ve kişisel özelliklerindeki farklılıkların, o coğrafyada yaşamaktan ziyade o yörede nesiller boyunca oluşmuş ve daha sonraki gruplara yansımış davranışsal özellikler olabileceği de belirtilmektedir” (Topçu, 2015, s.43).

Özetlemek gerekirse bireylerin kişilik özelliklerinde buldukları rotanın önemli etkisi bulunmaktadır. Stres, çalışma koşulları, hava şartları, coğrafi özellikler

ve benzeri özellikleri bireylerin kişilik özelliklerini etkilemektedir. Yeni durumların benimsenmesi yeni kişilik özelliklerinin sergilenmesini sağlamaktadır (Figueredo, Gladden, Vasques, Wolf, ve Jones, 2009, s.279).

Kişilik hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde, kişiliği etkileyen faktörlerin yanında bazı kişilik kuramlarından da bahsettiği görülmektedir. Konunun önemi nedeniyle birçok araştırmacı kişilik kavramı üzerinde durmuştur. Sonuçta zaman içerisinde çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Çalışmanın bu aşamasında bazı kişilik kuramları üzerinde durulmaktadır.

1.3. Başlıca Kişilik Kuramları

İlgili kaynaklar incelendiğinde çok sayıda kişilik kuramının geliştirildiği görülmektedir. Bu başlık altında yaygın bir biçimde üzerinde durulan kişilik kuramları incelenmektedir. Tablo 1 yaygın bir biçimde üzerinde durulan kişilik kuramlarını özetlemektedir.

Tablo 1. Başlıca Kişilik Kuramları

Freud'un Psikanalitik Kişilik Yaklaşımı	Sigmund Freud (1856-1939) modern psikolojinin kurucusu ve psikanalizin babası olarak kabul edilmektedir. Freud kişiliği duygusal açıdan incelemiştir. Yazara göre kişilik bireyin duyu yapılarının bir sonucu olarak şekillenmektedir. Freud'a göre bireylerin sergiledikleri tüm davranışlar çocukluklarında yaşadıkları deneyimler, cinsel durumlar ve gizli beklentiler tarafından şekillenmektedir.
Alfred Adler'in Kişilik Yaklaşımı	Adler bu kurama bireysel psikoloji adını vermiştir. Zira Adler'e göre birey tek, bölünmez, öztutarlılığı olan ve kendine özgü olan bir varlıktır.
Carl Gustav Jung'in Kişilik Yaklaşımı	Jung'a göre ırk, arketipler, soya çekim faktörleri ve bilinçaltı kavramı etkili olmaktadır. Yazara göre bunlar kolektif bilinç olarak isimlendirilmektedir ve kişiliğin gelişiminde bunlar etkili olmaktadır.
Eric Berne'nin Kişilik Yaklaşımı	Berne'ye göre kişilik üç farklı birimden meydana gelmektedir. Berne'nin belirttiği söz konusu üç farklı birim ile Freud tarafından geliştirilen Psikanalitik kişilik yaklaşımı arasında önemli benzerlikler bulunmaktadır. Zira Berne'nin belirttiği birimler Freud tarafından belirtilen ve ilerleyen sayfalarda detaylı bir biçimde incelenecek olan id, ego ve süperego kavramları ile benzerlik göstermektedir.
Karen Horney'in Kişilik Yaklaşımı	Horney'e göre kaygı ve korku kişiliğin temel elemanı konumundadır. Yazara göre davranışların şekillenmesinde bireylerin sahip oldukları korku kaynaklarının etkisi olmaktadır.
Harry Stack Sullivan'ın Kişilik Kuramı	"Harry Stack Sullivan'a göre, gerçek ya da hayal ürünü kişiler arası bir ilişki olmadan kişilik var olamamakta ve kişiler arası ilişkilerden asla soyutlanamamaktadır. İnsanları anlamının tek yolu, onların çeşitli kişiler arası durumlarda nasıl davrandıklarını gözlemlemektir".
Albert Bandura'nın Sosyal-Bilişsel Kuramı	"Bandura kuramı sosyal-bilişsel bir kuramdır. Bandura'ya göre davranışı değiştiren pekiştirme tarifesi değil, kişinin bu tarifenin ne olduğuna dair düşüncesidir. Bandura insanın doğrudan pekiştirme yaşayarak değil, model alma yoluyla öğrendiğini savunmaktadır."

Kaynak: (Topçu, 2015, ss.46-54)

Bu aşamada söz konusu kuramlar hakkında daha detaylı bilgi verilmektedir.

1.3.1. Psikoanalitik Yaklaşım

Sigmund Freud (1856-1939) bebeklik ve çocukluk yıllarının kişiliğin gelişiminde belirleyici olan dönemler olduklarını belirtmektedir. Yazara göre kişiliğin gelişiminde üç önemli kavram bulunmaktadır. Bu kavramlar id, ego ve süperego kavramlarıdır. Şekil 1 Psikoanalitik yaklaşımın temel bileşenlerini göstermektedir.

Şekil 1. Psikoanalitik Yaklaşımın Temel Kavramları

Kaynak: (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014, ss.129-130)

İd'in özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Kişiliğin en ilk yanını id oluşturmaktadır,

- Haz ilkesi temel motivasyon kaynağıdır,
- İstek ve arzular gerçekle alakalı olmayabilir,
- Mantık dışı istekler görülür,
- İçsel dürtülerin her en pahasına olursa olsun en kısa sürede doyurulması istenmektedir,
- Yaşamın ilk dönemlerinde kişilik tamamen id`in kontrolü altındadır.

Ego`nun özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Gerçeklik ilkesi ön plandadır,
- Kısmen de olsa bilinçli bir yapıdır,
- Kişiliğin idare edici birimi niteliğindedir,
- Ego, id`in beklentilerini karşılamaya çalışır,
- İd`in beklentilerini karşılamaya çalışırken gerçeklikten mümkün olduğunca az uzaklaşır,
- Bulduğu çözüm önerileri bireyin başını belaya sokmayacak önerilerdir.

Süperego`nun özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Kişiliğin ahlaki yönünü oluşturur,
- Alınan kararların ahlaki açıdan ne derecede uygun olduğuna odaklanır,
- Katı ahlaki kurallar söz konusudur,
- İd`in cinsellik ve saldırganlık beklentilerini ahlaki açıdan denetler,
- İd`in istek ve beklentileri arasında ahlaki açıdan kabul edilmesi imkansız olanların gerçekleşmesini engeller (Ankara Üniversitesi).

Bu yaklaşım hakkında bahsedilmesi gereken bir diğer nokta da iç güdülerin dört ortak özelliğinin bulunduğudır. Bunlar kaynak, amaç, nesne ve itici güç olarak isimlendirilmektedir. Kaynak, içgüdü tarafından temsil edilen bedensel ihtiyaçtır. Amaç, ihtiyacın doyurulmasıdır. Diğer bir ifadeyle bedensel uyarılma sonucunda ortaya çıkan gerilimin azaltılmasıdır. Nesne doyumun sağlanması için gereken şeydir. İtici güç ise içgüdüünün tatmin edilmesi için kullanılan enerjinin miktarıdır (İnanç ve Yerlikaya, 2014, s.15).

1.3.2. Alfred Adler'in Kişilik Yaklaşımı

Adler geliştirdiği yaklaşımında insanın sosyal bir varlık olduğu üzerinde durmaktadır. Yazara göre insanın güdülenmesinde sosyal dürtüler söz sahibidir. Sosyal ilgi bireyin doğumundan itibaren bulunmaktadır. Bireyin yaşadığı toplum tarafından belirlenen ilişkiler ağı sosyal ilginin şekillenmesini sağlar. Yazara göre kişilik özgündür. Yaklaşımında kişi üzerine odaklanan Adler'e göre bireyler sahip oldukları kişilik özellikleri açısından kendilerine özgüdürler. Herhangi bir bireyin kişilik özelliği ve davranışı diğer bireylerden bağımsızdır. Kısacası kişi "tek" olarak görülmelidir ve kendisine özgüdür. Adler kuramına göre kişilik, bireyin kendisine, diğer insanlara ve topluma karşı geliştirdiği tutumların ürünü olarak gelişir. Kişiliğin merkezi bilinçtir. Birey bilinçli bir varlıktır. Davranışlarının bilincindedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, s.137).

Adler yaklaşımında "yaşam stilleri" kavramı üzerinde özellikle durmaktadır. Yaşam stilleri çocuğun dünyaya gelmesi ile beraber nelerin başarılması gerektiğini düşünmesiyle şekillenmektedir. Kişilik açısından bakıldığında birey yaşam stili kapsamında neyin başarılması ve elde edilmesi gereken bir olgu olduğunu düşünürse davranışlarını söz konusu düşünceye göre şekillendirecektir.

Adler çeşitli evrensel sorunların bulunduğunu belirtmekte ve bu sorunları üç gruba ayırmaktadır. Bu sorunlar bireyin diğer bireylere karşı olan davranışlarıyla ilgili sorunlar, konum sorunu ve sevgi sorunu şeklindedir. Yazar ayrıca bu sorunlarla başa çıkabilmek için dört farklı kişilik özelliğinin bulunduğunu belirtmektedir. Bu kişilik özellikleri şu şekilde açıklanabilir:

- **Baskın:** Bu kişilik özelliğinde sorunların çözümünde sosyal çevrenin özelliklerinin ve beklentilerinin önemi bulunmamaktadır. Bireyin kendi düşünceleri davranışları şekillendirmektedir. Bu tür kişiler diğer bireyleri dikkate almaksızın davranış sergilerler. Bu kişiler kimi durumlarda diğer bireylere karşı saldırganlık gösterebilmektedirler. Kimileri ise alkolik yada madde bağımlısı olabilmektedir.
- **Kabul Edici:** Bu kişilik türünde birey çevresindeki insanların takdirini beklemektedir. Ayrıca bu kişi diğer kişilere karşı bağımlılık duygusu geliştirmiştir. Adler'e göre en yaygın görülen kişilik özelliği kabul edicidir.

- **Uzak Kalma/Sakinma:** Bu kişilik özelliğinde sorunlardan uzak kalma söz konusudur. Birey sorunların çözülmesi için herhangi bir çaba göstermek istemez. Zorluklardan kaçınan birey aynı zamanda başarısızlıktan da kaçınmış olmaktadır. Günlük hayatın sorunları birey için önemsiz görülmektedir.
- **Sosyal Kullanışlılık:** Bu noktada birey diğer insanlarla ortak bir biçimde hareket edebilmektedir. Sadece kendi beklentilerini değil diğer insanların beklentilerini de göz önünde bulundurmaktadırlar (Schultz ve Schultz, 2005, s.132).

Adler'e göre bir diğer önemli nokta, kişiliğin oluşmasında deneyimlerin ve çevrenin etkisidir. Yazara göre çocuk dünyaya ilk geldiği anda deneyimlerini ve çevresini dikkate alarak dünya ile ilgili kavramlar oluşturmaktadır. Burada bir öğrenme süreci bulunmaktadır. Söz konusu öğrenme süreci içerisinde birey deneme ve yanılma yoluyla çevresini tanımaya çalışır. Deneme aynıyla neticesinde ortaya çıkan deneyimler nelerin doğru yada nelerin yanlış olduğu hakkında düşüncelerin geliştirilmesini sağlamaktadır. Bu düşünceler kuralları oluşturur. Ortaya çıkan bu kurallar sayesinde bireyin çevreye olan bakış açısı şekillenmektedir. Bu bakış açısı şekillenir, anlamlandırılır ve kişi tarafından benimsenir. Kısacası deneme yanılma yöntemi ile beraber ortaya çıkan kurallar bireyin ilkelerini oluşturmaktadır ve birey oluşan ilkelere uygun bir biçimde hareket etmektedir (Özen, 2015).

1.3.3. Carl Gustav Jung'in Kişilik Yaklaşımı

Jung'un kişilik yaklaşımı ile Freud'un kişilik yaklaşımı temel yapı itibariyle birbirine benzemektedir. Önceki sayfalarda da belirtildiği üzere Freud id, ego ve süperego'dan bahsetmektedir. Benzer durum Jung için de geçerlidir. Jung'a göre kişilik noktasında dikkate alınması gereken temel kavramlar ego, kişisel bilinçaltı ve kolektif bilinçaltı ve arketiplerdir. Şekil 2. Jung'un kişilik yaklaşımının temel kavramlarını özetlemektedir.

Şekil 2. Jung'un Kişilik Yaklaşımının Temel Kavramları

Kaynak: (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014, ss.134-136)

Ego'nun özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Zihnin bilinçli alanıdır,
- Algılar, düşünceler ve duygular şekillendirmektedir,
- Kimliğin, tutarlılığın ve kişiliğin devam ettirilmesi sağlanır,
- Ego sayesinde birey dünkü hali ile bugünkü halinin aynı kişi olduğunun farkındadır,
- Güçlü yaşantılar ego'dan bilince ulaşır,

Kişisel Bilinçaltı'nın özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Burada bulunanlar bilince hiç ulaşamamış yaşantılardır,
- Bilince ulaşmasına rağmen kabul görmeyerek bastırılmış yaşantılar da buradadır,
- Bu yaşantılar zayıftır,
- Daha önce bilinçaltında bulunmasına rağmen bir şekilde çıkarılan yaşantılar kişisel bilinçdışı'nda bulunmaktadır. Bireyin hatırlamak istemediği deneyimler de bu bölgededir.

Kollektif Bilinçaltı ve Arketipler'in özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Kolektif bilinçaltının sahip olduğu içerik bilinçte bulunmamaktadır,
- Kolektif bilinçaltı kalıtsal bir içeriğe sahiptir,
- Arketip bir düşünce biçimidir,
- Kalıtsal bir durumdur,
- Duygusal yönü güçlüdür,
- Deneyimler oluşturmuştur (Süren, 2012, s.12)

Jung kariyerinin ilk dönemlerinde Freud ile çalışmıştır. Jung'un Freud'un geleneğini devam ettireceği düşünülmüştür. Fakat Jung, Freud'dan farklı açıklamalarda bulunan ilk kişi olmuştur. Jung'ile Freud'un ayrışmasının temel nedeni, Freud'un kişiliği cinsiyet ve saldırganlık kaynaklı görmesine rağmen Jung'un amaç ve arzular kaynaklı görmesidir (Hewstone, Frank, ve Jonathan, 2008, s.297).

1.3.4. Eric Berne'nin Kişilik Yaklaşımı

Berne geliştirdiği yaklaşımını ilk olarak Gmes People Play (İnsanların Oynadıkları Oyunlar) isimli kitabıyla dünyaya duyurmuştur. Yazara göre oyunlar insanların aralarındaki davranış örneklerinin aktarıldıkları araçlardır. Gizlenmiş duygu ve hisler de oyunlarda görülebilmektedir (Eric Berne).

Berne'nin yaklaşımında kişinin üç önemli yönünün bulunduğu belirtilmektedir. Bunlar kişiliğin ebeveynlik yönü, çocukluk yönü ve olgunluk yönüdür. Kişiliğin ebeveynlik yönü, bireyin sahip olduğu anne babası yada anne baba yerine koyduğu kişilerin sahip oldukları kişilik özelliklerini dikkate almasını

ifade etmektedir. Kişiliğin çocukluk yönü ise çocukluk döneminin özelliklerinin baskın olmasını ifade etmektedir. Sınırsız isteklere sahip olmak, iç güdüsel davranmak, eğlenceye ve oyuna istekli olmak, sınırlı davranış alternatifleri ile hareket etmek, sorumsuz tavırlar, bencil tavırlar ve bağımlı bir yapı kişiliğin çocukluk yönünün özellikleridir. Bu özelliklerin tersinde ise kişiliğin olgunluk yönü bulunmaktadır. İnsan hayatının, çocukluk ile yaşlılık arasındaki dönemine, genel olarak yetişkinlik devresi olarak bakılmaktadır. Bağımsız ve aktif davranışlar, yüksek bir sorumluluk ve duyarlılık düzeyi, çok alternatifli bir davranış zenginliği, çalışma ve başarılı olmaya önem verme, istek ve arzuların sosyo-ekonomik şartlara göre sınırlandırılması gibi konular olgunluğun çağrıştırdığı temel davranış standartlarıdır (Topçu, 2015, ss.50-51).

Ayrıca Berne yaklaşımında “samimiyet/yakınlık (intimacy)” kavramı üzerinde özellikle durmuştur. Yazara göre insanlar çok az bir süreliğine kendilerini yakın hissettikleri kişilerle beraber yaşayabilmektedirler (Karpman, 2010, s.224).

1.3.5. Karen Horney'in Kişilik Yaklaşımı

Horney geliştirdiği yaklaşımında kişinin iki temel eğilime sahip olduğunu ve bu temel eğilimlerin kişiliği yönettiğini belirtmektedir. Kişiliği yöneten söz konusu eğilimler emniyet duygusu ve doyumdur. Birey, emniyet ve doyum sağlamak için yiyecek, giyecek, para, cinsellik gibi pek çok ihtiyaçları feda edebilir. Bireyin temel amacı, tehlikeden uzak ve emniyet içinde bir yaşam istemesidir. Birey korkmadan yaşamak ister. Korku ve güvenlik aynı temel ihtiyacın iki kutbudur. Birey güvenlik arar, korkudan kaçar (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, s.138).

Horney iyimser bir yaklaşıma sahiptir. Jung`ta olduğu gibi Horney`de Freud ile çalışmasına rağmen Freud`dan daha farklı bir yaklaşım geliştirmiştir. İnsan hayatına daha iyimser bir açıdan bakmaktadır. Yazar özellikle ilk çocukluk döneminin üzerinde durmuştur. Freud`un özellikle kadınlar üzerindeki görüşlerine karşı çıkmıştır (Hewstone, Frank, ve Jonathan, 2008, s.297).

Horney`e göre bireyin davranışlarının şekillenmesinde kendini koruma mekanizması sürekli olarak etkili olmaktadır. Bu kapsamda bireyin on tane ihtiyacının olduğunu belirtmektedir. Bu ihtiyaçlar şu şekilde listelenmektedir:

- Sevgi ve onaylanma,
- Etkin arkadaş,
- Güç,
- Suistimal,
- Prestij,
- Hayranlık,
- Başarı yada tutku,
- Özyeterlilik,
- Mükemmellik ve
- Hayatın dar sınırları (Schultz ve Schultz, 2005, s.158).

Horney üç farklı kişilik özelliğinin yoğun bir biçimde görüldüğünden bahsetmektedir. Bunlar sempatik-dışa dönüklük, antipatik-içe dönüklük ve saldırgan-öfkeli kişilik özellikleridir. Sempatik-dışa dönük kişilik özelliğinde insanlara yaklaşan, sevgi ve yakınlık duyan ve bu yolla korkuları giderme çabasında bulunan bir yaklaşım benimsenir. Antipatik-içe dönük kişilik özelliğinde insanlara karışmayan, insanlardan uzak duran, yalnız başına hareket eden ve bu yolla korkuları giderme çabasında bulunan bir yaklaşım benimsenir. Saldırgan ve öfkeli kişilik özelliğinde insanlarla mücadeleye giren, insanlara karşı gelen, yenilmez ve güçlü olduğunu göstermeye çalışan, tartışan, kavga eden ve bu yollarla korkuları giderme çabasında bulunan bir yaklaşım benimsenir (Topçu, 2015, s.52).

1.3.6. Harry Stack Sullivan'ın Kişilik Kuramı

Sullivan'a göre kişilik varsayımsal bir kavramdır. Yazara göre kişiliğin incelenmesinde üzerinde durulması gereken temel odak noktalarından birisi kişiler arası ilişkilerdir. Kişiliğin yapısal örgütü, organizmadan kaynaklanan algılardan çok, bireylerarası ilişkilerin ürünüdür. Kişilik, ancak insan bir ya da daha fazla sayıda kişiyle ilişki durumundayken ortaya çıkar. Algılama, hatırlama, düşünme, hayal kurma ve tüm diğer süreçler bireyin ilişkilerini içerir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, s.138).

Bu yaklaşımda kaygı en önemli kavramlardan biri olarak görülmektedir. Yazara göre birey diğer insanlarla olan ilişkilerinde güven yada kaygı duygusu geliştirmektedir. İnsan varlığının ortak yıkıcı gücü kaygıdır. Bireyin diğer bireylerle

ilişki kurmasını yada etkileşime geçmesini engelleyen temel neden kaygı duygusunun gelişmiş olmasıdır. Ayrıca kişilik gelişiminde yedi önemli evrenin bulunduğunu belirtmektedir. Bu evreler bebeklik, çocukluk, gençlik, ön-ergenlik, erken ergenlik, geç ergenlik ve yetişkinlik evreleridir. Kişiliğin oluşmasında ergenlik yıllarının önemli bir etkisi bulunmaktadır (Süren, 2012, s.13).

1.3.7. Albert Bandura'nın Sosyal-Bilişsel Kuramı

Bandura'ya göre çevrenin sahip olduğu özellikler ve bireyin sahip olduğu özellikler kişiliğin oluşumunda etkili olmaktadır. Çevresel koşullar, öğrenme yoluyla davranışı biçimlendirmektedir. Bunun sonucunda da kişinin davranışı çevreyi etkilemektedir. Kişiler ve durumlar karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir. Bir davranışı anlamak için kişinin özellikleri ile durumun özelliklerinin nasıl etkileştiğini bilmesi gerekmektedir (Topçu, 2015, s.54).

Bireyin davranışının şekillenmesinde çevrede bulunan diğer bireyler belirleyici olabilmektedir. Zira birey çevrede bulunan bir diğer bireyi rol model olarak gördüğünde, model olarak görülen bireyin sergilediği davranışlar diğer birey tarafından öğrenilmektedir. Bu öğrenmenin neticesinde birey model olan bireyin davranışlarını tekrar etmektedir. Gerçekleştirdiği laboratuvar çalışmalarında Bandura çocukları diğer çocukların davranışlarını yada çizgi film karakterlerinin davranışlarını tekrar ettiklerini görmüştür. Dahası, bu deneylerde çocuklar kendi odalarında bulunan diğer bireylerin davranışlarını daha fazla taklit etmişlerdir. Ayrıca çocukların kendi cinslerinden birinin davranışlarını karşı cinsten birinin davranışlarıyla kıyaslandığında daha fazla taklit ettikleri görülmüştür. Benzer bir durum yaş açısından da geçerlidir. Bireyler kendilerine yakın yaşlara sahip olan karakterleri daha fazla taklit etmektedir. Tabii ki statü ve prestij de davranışların örnek alınmasında etkili olmaktadır (Schultz ve Schultz, 2005, s.410).

Bandura kuramında öz-yeterlilik kavramı üzerinde özellikle durmaktadır. Yazara göre öz-yeterliliğin dört temel göstergesi bulunmaktadır. Bu temel göstergelerden ilki ve en önemlisi geçmişte elde edilmiş başarılardır. Geçmişte elde edilen başarılar öz-yeterlilik duygusunun ne yönde olduğunu belirleyen temel göstergedir. Bir diğer gösterge diğer kişilerin performansıdır. Birey diğer kişilerin performansını dikkate alarak kendisi ile diğer kişiyi kıyaslamaktadır. Bir diğer

gösterge de diğer kişilerin bizim hakkımızdaki düşünceleridir. Bir başka kişinin neleri başarıp başaramayacağımız hakkındaki sözleri öz-yeterliliği etkileyebilmektedir. Son gösterge ise duygusal olarak hissedilenlerdir (Hewstone, Frank, ve Jonathan, 2008, s.309).

Görüleceği üzere kişilik konusunda birçok kuram geliştirilmiştir. Bu başlık altında incelenen kuramların haricinde de kuramlar bulunmaktadır. Gerçekleştirilen bir çalışmada, geliştirilen kuramlar alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Tablo 2 alanlarına göre kişilik özelliklerini özetlemektedir.

Tablo 2. Alanlarına Göre Kişilik Özellikleri

ALAN	KURAMCI	TEMEL SAYILTI
<i>Psikoanalitik</i>	Sigmund Freud	Kişiliğin oluşumunda kendini düzenleyen ve bağımsız bilinçsiz süreçler etkili olmaktadır.
<i>Neo-Psikoanalitik</i>	Alfred Adler, Carl Jung, Karen Horney	Kişiliğin şekillenmesinde bilinçli bireysel, sosyal ve kişilerarası faktörler etkili olmaktadır.
<i>Hümanistik</i>	Albert Ellis, Carl Rogers, Abraham Maslow	İnsanlar doğal olarak iyidirler ve kişisel gelişimle olumlu kişilik özelliklerine sahip olurlar.
<i>Davranışsal</i>	John Watson, B. F. Skinner	Kişilik pekiştiricilerin gözlemlenebilir sonucudur.
<i>Genetik/Biyolojik</i>	William Sheldon, Edmund O. Wilson, Hans Eysenck	İnsan kişiliğinin büyük bir oranı genler, hormonlar ve beyinde bulunan kimyasallar tarafından belirlenir.
<i>Kişisel Özellik</i>	Raymond Cattell, Hans Eysenck	Bireyler arasındaki farklılıklar en az seviyeye çekilebilmektedir.
<i>Bilişsel</i>	Albert Bandura, Ulric Neisser, Albert Ellis	Kişilik öğrenilmiş ve içsel düşünme tarzlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Kaynak: (Sage Publishing, 2008, s.15)

Öneminden dolayı kişilik hakkında akademisyenler araştırma yapmaya devam etmektedir. Bu süreç içerisinde bazı envanterler kullanılmaktadır. Fakat bu envanterler sadece akademisyenler tarafından değil, aynı zamanda özel şirketler yada benzeri kurumlar tarafından da kullanılmaktadırlar. Bu sebeple yoğun bir biçimde kullanılan bazı envanterlerden kısaca bahsetmek faydalı olacaktır.

1.4. Kişilik Envanterleri

Kişilik üzerine yapılan çalışmalarda yoğun bir biçimde kullanılan envanterlerden bazıları Beş Faktör Kişilik Modeli Envanteri, Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri ve Hacettepe Kişilik Envanteridir.

1.4.1. Beş Faktör Kişilik Modeli Envanteri

Beş Faktör Kişilik Kuramı'nın kuramsal temelleri 20. Yüzyılın başlarına kadar gitmektedir. Fakat özellikle 1980'li yıllardan itibaren önem kazanmıştır. 1970'lerde ciddi eleştirilerde bulunulmasına ve kullanılmamasına rağmen 1980'li yıllarla beraber tekrar popülerlik kazanmıştır. Belirtilen özellik modellerinin tekrar önem kazandığı 1980 sonrası dönemde, kişiliği tanımlayan sözcüklere dayalı olarak yapılan çalışmalarda beş temel faktörün olduğu ve kişilik kavramının bu beş faktör çerçevesinde kuramsallaştırılabileceği gösterilmiştir (Tatar, Beş Faktör Kişilik Modeline Dayalı Olarak Sporcu Kadın ve Erkeklerin Kişilik Profillerinin Karşılaştırılması, 2009, s.71).

Beş Faktör Kişilik Kuramı değişik görüşleri bir başlık altında toplayan bir kişilik envanteri konumundadır. Bu envanterde kişilik ile ilgili olan çalışmaların ve özelliklerin beş ana başlık altında toplandığı görülmektedir. Bu faktörler:

- Dışadönüklük,
- Duygusal denge/nevrotizm,
- Yumuşak başlılık,
- Sorumluluk ve
- Deneyime açıklık/kültür olarak sıralanmaktadır (Bacanlı, İlhan, ve Aslan, 2009, s.262)

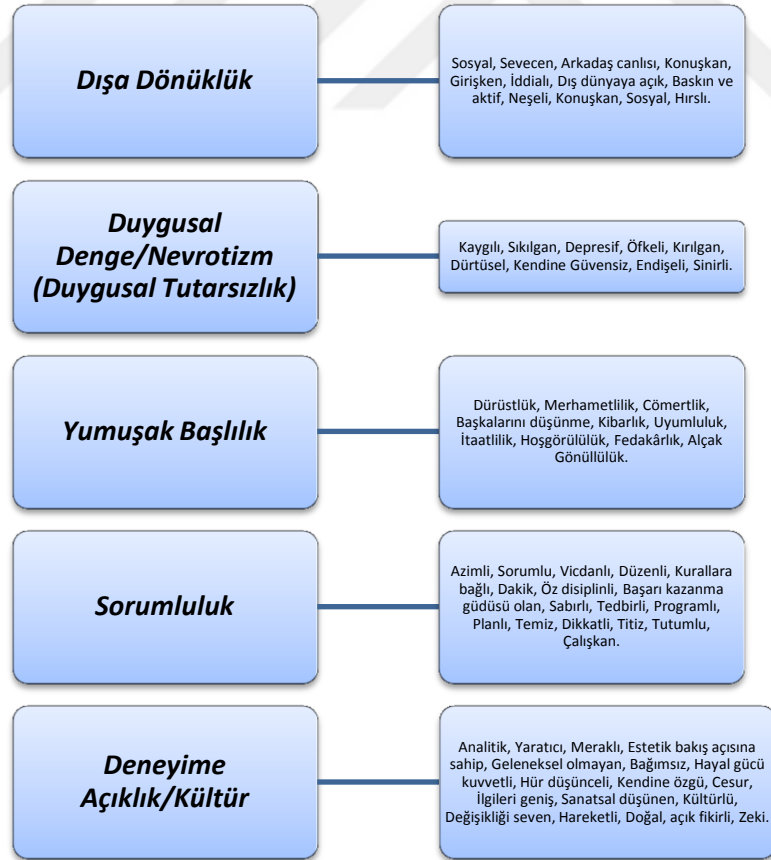
Dışadönük kişiler buldukları durumları bir miktar abartan, tutkulu, başlı ve hırslı kişilerdir. Dışa dönük kişiler gerçekleştirdikleri çalışmalarda yüksek bir performans gösterdikleri düşünülmektedir. Duygusal denge durumunda ise olumlu bir yön bulunmaktadır. Bu olumsuz yön duygusal dengesizliktir. Duygusal dengesizlik aynı zamanda nevrotiklik olarak isimlendirilmektedir. Duygusal dengesizlikte psikolojik uyum ve duygusal denge noktalarında eksiklikler bulunmaktadır. Yumuşak başlılık ise aynı zamanda uyumluluk olarak

isimlendirilmektedir. Bu kişiler diğer bireylerle ortak çalışmayı seven, rekabet ve mücadeleyi sevmeyen, arkadaş yanlısı, esnek, sevecen ve diğer bireylerle olan ilişkilerde kibar olan kişilerdir. Yardımseverlik özellikleri dikkati çeken yumuşak başlı kişilerin aksi özelliklere sahip olan kişiler ise uyumsuz, sürekli olarak tartışan, eleştirel bir bakış açısına sahip olan ve olaylara karşı sürekli olarak muhalif olan kişilerdir. Sorumluluk özelliği baskın olan kişiler ise dürüst, güvenilir, ısrarcı ve dikkatli kişilerdir. Bu kişiler sorumluluklarının bilincindedirler. Çalışkanlık bu kişilerin önemli bir özelliğidir. Deneyime açık olan kişiler ise yeni fikirlere ve deneyimlere açık, bilgili, meraklı, sanata eğilimli, hayal gücü yüksek ve zeki kişilerdir (Develioğlu ve Tekin, 2013, ss.18-19).

Söz konusu beş faktöre ait kişilerin kişilik özellikleri Şekil 3`de gösterilmektedir.

Şekil 3. Beş Faktör Kişilik Kuramı Faktörleri Baskın Olan Kişilerin Sahip Oldukları Kişilik Özellikleri

Kaynak: (Tatar, Bildik, Saltukoğlu, ve Dinçel, 2014)

Beş Faktör Kişilik Modelinin kullanıldığı çalışmaların özellikle 1980`li yıllarla beraber artış gösterdiği bilinmektedir. Gerçekleştirilen çalışmaların birçoğu Beş Faktör Kişilik Modelinin geçerliliğini ispat etmeyi amaçlamıştır. Dahası bu modelin kullanıldığı çalışmalar dünyanın farklı yerlerinde, farklı kültürlerde ve farklı yaklaşımlarla gerçekleştirilmiştir (Sıgır ve Gürbüz, 2011, s.32).

1.4.2. Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI)

Yoğun bir biçimde kullanılan bir diğer envanter Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri`dir (MMPI – Minnesota Multiphasic Personality Inventory). Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri ilk kez 1943 yılında yayımlanmıştır. Amerikan Psikoloji Birliği yayımlamıştır. Starke Hathaway ve Jovian McKinley (1943) tarafından geliştirilen Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri ilk olarak psikiyatri kliniğinde yatan hastaların yaşantı ve niteliklerini anlamayı amaçlamıştır. Zira bu dönemde psikologların temel amacı sorunları doğru bir biçimde tanımlamak olmuş ve doğru tanılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri`nde bireyin kendi kendine cevaplandığı 566 madde bulunmaktaydı. Uygulanan kişiler her bir madde için kendine göre “Doğru”, “Yanlış” ve “Bilmiyorum” yanıtlarını seçmektedir. Bu test bireysel yada grupsal olarak kullanılabilir (Bozkaya, 2013, s.27).

Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri hazırlanırken hedeflenen iki nokta bulunmaktadır. Bunlar kişinin topluma uyum becerisi ve işinin kişilik özellikleridir. Bu ilki noktanın beraber değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Zaman içerisinde Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri`nin güvenilir ve etkin bir psikodiyagnostik sınıflama ölçeği olduğu anlaşılmıştır. Zira Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri hakkında birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda görüşme ve özlem teknikleri de kullanılmıştır. Ayrıca Savaşır (1981) ve Erol (1982) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri`nin Türkiye`de de geçerli olduğu anlaşılmıştır. Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri Türkiye`de psikiyatrik sorunları olan ve normal kişilerin birbirlerinden ayrılması için kullanılmaktadır (Uluç, 2008, s.58).

Klinik ölçekler normal ve klinik gruba uygulanmış ve tanıli hastaları (örneğin, depresyon) normallerden en iyi ayırt eden maddeler seçilmiştir. Bir

maddenin hangi klinik ölçeğin altında yer alacağını belirleyen ölçüt maddenin içeriğinden çok ayırt edici gücü olmuştur (Uluç, 2008, s.58). Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri,nde sorulara “Doğru” ve “Yanlış” cevapları verilmektedir (Taymur ve Türkçapar, 2012, s.158).

1.4.3. Hacettepe Kişilik Envanteri

Bu başlık altında üzerinde durulacak son envanter Hacettepe Kişilik Envanteri`dir. Hacettepe Kişilik Envanteri`ni şu şekilde özetlemektedirler;

Hacettepe kişilik envanteri, bireyin kişilik genel uyum düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanter, bireyin kişisel uyum ve sosyal uyum iki alt ölçeğinden ve bu ölçeklerin her biri dört alt ölçekten oluşmaktadır. Envanterle bireyin sekiz kişisel özelliği ölçülmektedir. Her bir ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Envanterde 168 madde vardır. 8 madde envanterin cevaplanmasındaki tutarlılığı ölçmek amacıyla konulan tekrarlı maddelerdir. Maddelerin cevap seçenekleri doğru-yanlış olarak iki seçenektir. Ölçeğin değerlendirilmesi cevap anahtarına göre yapılmaktadır. Her bir madde 1 puanla değerlendirilmektedir. Puanın yüksekliği olumsuz, düşüklüğü ise olumlu durumu ifade etmektedir (Dündar, Yapıcı, ve Topçu, 2008, s.176)

Hacettepe Kişilik Envanteri`nde sekiz alt ölçek bulunmaktadır. Bu alt ölçekler kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler, psikopatik belirtiler, aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, sosyal normlar ve anti-sosyal eğilimler şeklindedir (Özgüven, 2014).

1.5. Kişilik ve Çalışma Hayatı Arasındaki İlişki

İlgili kaynaklar incelendiğinde çalışma hayatında kişiliğin ik konu ile sıklıkla beraber incelendiği görülebilmektedir. Bunlar örgütsel bağlılık ve iş tatminidir. Gerçekleştirilen çalışmalar özellikle örgütsel bağlılık ve iş tatmini ile kişilik özellikleri arasında yakın bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Bu başlık

altında, kişilik ile örgütsel bağlılık ve iş tatmini ilişkileri üzerine yapılmış olan yerli ve yabancı çalışmaların sonuçları incelenmektedir.

1.5.1. Kişilik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki

Gerçekleştirilen bir çalışmada, bir kamu kurumunda çalışanların örgüte bağlanmaları ile sahip oldukları kişilik arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yazarlara göre kişilik bireyleri birbirlerinden ayıran ve eşiz olmalarını sağlayan özellikleri iken örgütsel bağlılık bir örgütün başarılı olabilmek için sahip olması gereken önemli bir özelliktir. Çalışmada Balıkesir ilinde bulunan bir kamu kurumundaki çalışanlara anket uygulanmıştır. Araştırmada iş görenlerin dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk ve deneyime açıklık gibi kişilik özelliklerinin duygusal bağlılığı olumlu yönde etkilediği; duygusal denge kişilik özelliğinin devam bağlılığını olumlu yönde etkilediği; dışadönüklük, sorumluluk ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin normatif bağlılığı olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Kılıç ve Bozkaya, 2014, s.153).

Yurtiçinde gerçekleştirilen bir başka çalışmada, bir hastanede çalışan bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleri ile örgütlerine olan bağlılık ve işlerine verdikleri değer arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamıştır. Bu amaca ulaşmak için yazar bir anket formu uygulamıştır. Bu anket formunda Beş Faktör Kişilik Testi, iş değerleri ve örgütsel bağlılık testleri yer almıştır. Anket İstanbul ilinde bulunan altı adet özel hastanede uygulanmış ve çalışmada 340 katılımcı yer almıştır. Verilerin analizinde SPSS 17 analiz programı kullanılmıştır. Katılımcıların kişilik özellikleri ile örgüte bağlılıkları ve iş değerleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için korelasyon analizi kullanılırken kişilik özelliklerinin örgütsel bağlılığa ve iş değerine olan etkisinin anlaşılması için regresyon analizi kullanılmıştır (Tanrıverdi, 2012, s.189).

Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara göre hastane çalışanlarının dışa dönüklük ve sorumluluk kişilik özelliklerine sahip olma düzeylerinin işlerine verdikleri değer düzeylerine olumlu etki yaptığı, duygusal dengesizlik kişilik özelliğine sahip olma düzeylerinin ise işlerine verdikleri değer düzeyine olumsuz etki yaptığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda hastane çalışanlarının kişilik özelliklerinden geçimlilik ve sorumluluk düzeylerinin örgütlerine olan bağlılık düzeylerini pozitif olarak etkilediği, diğer kişilik özellikleri olan, dışa dönüklük,

duygusal dengesizlik ve açıklık düzeylerinin ise örgütlerine olan bağlılık düzeylerinden bağımsız olduğu saptanmıştır (Tanrıverdi, 2012, s.189).

Yurtdışında gerçekleştirilen bir çalışmada çalışanların kişilik özellikleri ile performans ve örgütsel bağlılık durumları arasındaki ilişkinin anlaşılmasını amaçlamışlardır. Burada kişilik özelliklerinin performans ve örgütsel bağlılığa olan etkilerinin ne düzeyde olduğuna odaklanılmıştır. Yazarlara göre örgütsel bağlılığın etkin rolü kişilik ve performans ile ilişkileri açısından değerlendirilmiştir. Çalışma Pakistan bankacılık sektöründe uygulanmıştır. Çalışma sonucunda dışadönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk özelliklerinin örgütsel bağlılık ile yakın bir ilişkisinin bulunduğu ve örgütsel bağlılığın performansı etkilediği anlaşılmıştır (Abdullah, Omar, ve Rashid, 2013, s.759).

Yine yurtdışında gerçekleştirilen bir çalışmada hastanede çalışan hemşirelerin katılımcı olduğu bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada 103 katılımcı yer almıştır. Anket uygulaması kullanılmış ve iki değişkenin bulunduğu bir anket formu uygulanmıştır. Ankette kişilik özelliklerine önem verilmiştir. Anketin ikinci bölümü ise örgütsel bağlılığa ayrılmıştır. Çalışmada SPSS 19 yazılımı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda kişilik özelliklerinin örgütsel bağlılığı etkilediği anlaşılmıştır (Khoeini ve Attar, 2015, s.61).

Yurtdışında gerçekleştirilen bir çalışmada ise kişilik özelliklerinden olan sorumluluk ve deneyime açıklık faktörleri ile örgütsel bağlılık ve çalışma çevrelerinde iş arama davranışı arasındaki ilişki duygusal, sürekli ve normatif bağlılık türleri arasındaki ilişkinin anlaşılması hedeflenmiştir. Çalışmada 282 katılımcı yer almıştır. Çalışma Amerika Birleşik Devletleri'nde cep telefonu satışı yapan bir örgütte uygulanmıştır. Katılımcılar internet üzerinde anket doldurmuşlardır (Hackney, 2012, s.6).

Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre bireysel sorumluluk ile duygusal, sürekli ve normatif bağlılık türleri arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Deneyime açıklık faktörünün iş arama davranışı ile yakın bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Duygusal, sürekli ve normatif bağlılık türleri ile iş arama davranışı arasında olumlu bir ilişki gözlemlenmemiştir (Hackney, 2012, s.6).

Çalışmalardan elde edilen sonuçlar kişilik özellikleri ile örgütsel bağlılık arasında yakın bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Örgütsel bağlılık ile kişilik özellikleri arasındaki söz konusu yakın ilişkinin bireyin yaşam tarzını oluşturan kişilik özelliklerine göre şekillendiği iddia edilebilir. Bireylerin inanç sistemleri, kültürleri, yaşam biçimleri, değerleri ve kişilik özellikleri “nasıl algıladıklarını” etkilemektedir (Özdevecioğlu, Algılanan Örgütsel Destek İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma , 2003, s.114). Bu durum kişilik özelliklerinin örgüte karşı olan algıları etkilediği ve sonuç olarak örgütsel bağlılığı olumlu yada olumsuz bir biçimde etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

1.5.2. Kişilik ve İş Tatmini Arasındaki İlişki

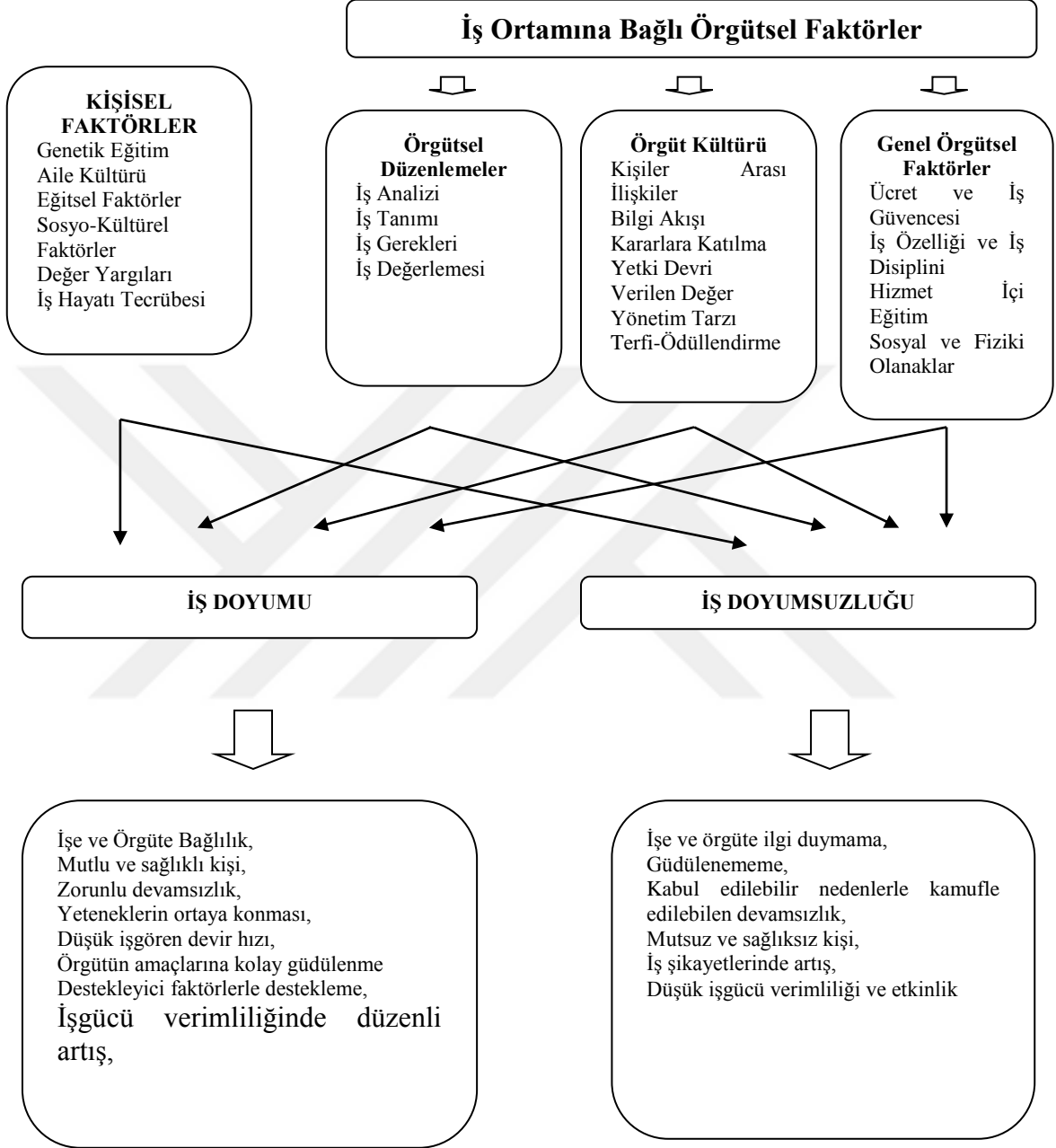
Örgütsel bağlılıkta olduğu gibi, iş tatmini ile kişilik özellikleri arasında da yakın bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Kişilik özellikleri ele alınmış ve öz disiplini yüksek çalışanların iş tatminlerinin de yüksek olduğu ve böylelikle daha fazla vatandaşlık davranışları sergiledikleri ortaya çıkarılmıştır. Mevcut çalışma bulgularında da benzer sonuçlar elde edilmiş ve vatandaşlık davranışlarının açıklanmasında iş tatmininin, kişilik özelliklerinin etkilerine aracılık ettiğini gösteren bu çalışmaların bulguları desteklenmiştir (Çetin, 2011, s.183).

Kişisel özelliklerin bireylerin elde ettikleri tatmin düzeyini etkiledikleri bilinmektedir. İş tatminini etkileyen kişisel özellikler arasında şunlar bulunmaktadır:

- Yaş,
- Cinsiyet,
- Medeni durum,
- Mesleki konum,
- Eğitim düzeyi,
- Kıdem,
- Zeka ve
- Hizmet süresi (Özaydın ve Özdemir, 2014, s.254)

Detaylı bir biçimde incelemek gerekirse, iş tatmini ve kişisel özellikler arasındaki ilişki Şekil 4`de gösterilmektedir.

Şekil 4. Kişilik Özellikleri ile İş Tatmini Arasındaki İlişki

Kaynak: (Özaydın ve Özdemir, 2014, s.254)

Gerçekleştirilen bire diğer çalışmada Beş Faktör Kişilik Envanterini kullanarak kişilik tipleri ile duygusal zeka arasındaki ilişkiyi inceleyerek iş tatmini ile kişilik tipleri arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamışlardır. Çalışmada 2010-2011 yılları arasında kamu ve vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenlere anket

uygulanmıştır. Veriler SPSS 10 programı ile analiz edilmiştir. “Analizlerde uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengelik kişilik tiplerine sahip olan akademisyenlerde iş tatmini duygusal zeka vasıtasıyla arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal zekanın uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge kişilik tipleri ile iş tatmini arasında ara değişken etkisi yarattığı bu çalışmayla ortaya konmuştur” (Sudak ve Zehir, 2013, s.141).

Kişilik özellikleri iş hayatında çok büyük bir etkiye sahiptir. Gerçekleştirilen çalışmalar bu gerçeği ortaya koymaktadır. İş hayatındaki öneminden dolayı, kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerinde de etkisinin bulunduğu ileri sürülebilir. Bu aşamada öncelikle girişimciliğin ne anlama geldiği üzerinde durulmalıdır.

2. BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK

Bu ana başlık altında girişimcilik kavramı detaylı bir biçimde incelenmektedir. Girişimcilik kavramının tanımı, Girişimcilik anlayışı, girişimcilik anlayışının önemi, girişimciliğin tarihsel gelişimi, girişimciliğe etki eden faktörler ve Türkiye`de girişimciliğin durumu ile ilgili sayısal veriler bu başlık altında değerlendirilmektedir.

2.1. Girişimcilik Kavramının Tanımı

Bu başlık altında üç kavram açıklanmaktadır. Bunlar girişim, girişimcilik ve girişimciliğin türleridir.

2.1.1. Girişim Kavramı

Girişimcilik kavramı insanlık tarihi kadar eskidir. Bu kavram hem insanların hem de toplumların hayatlarında önemli bir yere sahip olmuştur. İnsanlığın ilk günlerinden itibaren insanlar ve toplumlar varlıklarını devam ettirebilmek ve geliştirebilmek için birçok alanda “girişim”lerde bulunmuşlardır. Hayvancılık, çiftçilik, ticaret ve avcılık gibi alanlarda insanların attıkları adımların tamamı girişim olarak nitelendirilebilir (Aşkın, Nehir, ve Vural, 2011, s.56).

Bu sebeple girişimcilik kavramı açıklanmadan önce girişim kavramının ne anlama geldiğinin incelenmesi gerekmektedir. Girişim kavramı “bir işe girişme” ve “teşebbüs” ifadeleriyle açıklanabilmektedir (Türk Dil Kurumu, 2016).

Girişimdeki temel amaç yeni bir uygulamayı gerçekleştirerek varlığını devam ettirmek yada daha iyi bir konuma geçmek olarak değerlendirilebilir. Girişimin başarılı olması için ise bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Girişimin sahip olması gereken özellikler şu şekilde listelenebilir:

- Girişim fayda sağlamalıdır,
- Ekonomik açıdan girişim kazanç sağlamalıdır,
- Girişim bir mal ve hizmet üretim sürecidir,
- Girişimde üretim var olmalıdır.

- Girişimde satış gerçekleştirilir,
- Finansman girişimin önemli bir işlevidir,
- Girişimin hukuki boyutu bulunmaktadır,
- Girişimin kaynakları bulunmaktadır,
- Girişim insan ve materyalden oluşan bir örgüttür (Demir, 2013, s.4).

Girişimin bu özelliklerinin dikkate alınarak amaçlara uygun bir biçimde adımlar atılması girişimcilik olarak nitelendirilmektedir. İlerleyen sayfalarda incelenecek olan sayısal veriler girişimcilik kavramının toplumlar için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu aşamada öncelikle girişimcilik kavramının ne anlama geldiğinin anlaşılması gerekmektedir.

2.1.2. Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik ekonomi alanında yoğun bir biçimde incelenen bir kavram niteliğindedir. Zira girişimciler ekonominin önemli unsurlarıdır. Bir ekonominin temel taşlarının başında girişimciler gelmektedir. Girişimcilik sadece ekonomik değil sosyal gelişim ve değişim açısından da önemli bir kavram konumundadır. Zira girişimcilik ekonomik alanda yeni fikirlerin ve uygulamaların ortaya çıktığı merkezdir. Girişimciler tarafından geliştirilen yeni fikir ve ürünler insanların sosyal hayatlarında da değişikliklerin yaşanmasını sağlamaktadır. Günümüzde internet, telefon, sosyal ağlar ve benzeri birçok ürün yada hizmet girişimciler tarafından geliştirilmiş olan ürün ve hizmetlerdir. Söz konusu ürün ve hizmetler sadece ekonomik hayatın değil sosyal hayatın da vazgeçilmez parçaları haline gelmişlerdir (World Economic Forum, 2011, s.5). Bu sebeplerle, öncelikle girişimciliğin sadece ekonomik değil sosyal boyutu da olan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Bu kavram hem ekonomik hayata hem de sosyal hayata ciddi anlamda etki etmektedir.

Bu noktada, konu ile ilgili kaynaklarda girişimciliğin tanımlarının nasıl yapıldığına bakmak faydalı olacaktır. Girişimcilik kelimesi Fransızca *entreprenre*, Almanca *untermehmen* kelimelerden gelmiştir. Ayrıca *entreprenre* kelimesinden girişimcilik-girişimle alakalı başka kavramlar da türetilmiştir. Bunlar, *entrepreneurship*; girişimcilik, *entrepreneurial*; girişimsel ve *entrepreneurial process*;

girişimsel süreç kavramlarıdır. Yazara göre girişimcilerin üstlendikleri sorumluluklar arasında; iş ve iş yeri organize etme, yönetme, riske girme gibi unsurlar yer almaktadır. Girişimcinin savunduğu yaklaşım girişimsel, girişimcinin yaptığı iş girişimcilik, girişimcinin kullandığı yöntemleri girişimsel süreç kavramları ifade etmektedir (Bayrakdar, 2011, s.246).

Girişimcilik işle ilgili fırsatları tanıma, bu fırsatları değerlendirmek için uygun bir risk yönetimini gerçekleştirme ve iletişim ve yönetim becerilerini kullanarak sonuçta değer yaratma sürecidir. Yazarlara göre bu durumda girişimci, yeni şeylerin tasarlanmasında yaratıcılığını ortaya koyan, yeni fikirlerin oluşturulmasında, uygulamaya konulmasında ve bunların geleceğe taşınmasında, hem kendi toplumunda hem de dünya üzerinde ulaşabildiği her yerde katalizör görevi gören kişidir (İrmiş ve Özdemir, 2011, s.139). Girişimcinin tanımı ilerleyen sayfalarda daha detaylı bir biçimde açıklanacaktır.

Yeni pazar, ürün ve/veya süreç fırsatlarını tespit ederek, bu fırsatlardan faydalanmak amacıyla bir iktisadi faaliyetin başlatılması veya genişletilmesi yönündeki çaba olarak tanımlanabilir. Bir olgu olarak bu şekilde tanımlanabilecek girişimcilik kavramı içinde girişimci, en yalın bir şekilde, yukarıda bahsedilen çabayı gösteren kişidir (Kalkınma Bakanlığı, 2014, s.3).

Nişancı ve diğerleri (2015) tarafından girişimciliğin, bir zihin seti, yapılandırılmamış, kaotik olduğu; kendi işinin patronu olma, finansal başarı kazanma, iş güvencesi sağlama ve hayat kalitesini geliştirmek isteyen bireyler için cazip bir kariyer seçeneği sunduğu, girişimcinin, yenilikçi, risk alıcı ve kaynak sağlayıcı özelliklerinin girişimciliğin tamamlayıcı ve ayrılmaz parçası olduğu ifade edilmektedir.

Ataseven (2010)'a göre girişimcilik, sürekli artan bir refah yaratan dinamik bir süreçtir. Bu refah girişimcinin sermaye, zaman ve kariyer konularında riskler almasıyla ya da mal ve hizmetlere artı değer kazandırmasıyla sağlanır. Mal ve hizmet yeni ya da benzersiz olmasa da girişimci, gereken beceriyi göstererek ve kaynaklar ayırarak bunlara değer kazandırır. Yazara göre girişimcilik; parasal ve kişisel tatmin ödülü karşılığında, finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenerek gerekli zaman ve çabayı harcayıp farklı değerde mal ve hizmet yaratma süreci olarak tanımlanabilir.

Girişimcilik aynı zamanda; bir işe girişme, bunun için gerekli kaynakları düzenleme, işten doğacak riskleri ve başarısızlıkları üstlenme sürecidir.

Ahmad ve Seymour (2008)'e göre ise girişimcilik kısaca “yeni” olan işlerdir. Burada yeni ticari fikirler, yeni yöntemler, yeni ürünler, yeni mallar, yeni hizmetler ve benzeri yeni olan uygulamalar söz konusu olmaktadır.

2.1.3. Girişimcilik Türleri

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere girişimcilik kavramı hem ekonomik hem de sosyal hayatta toplumlar için çok önemli olan bir kavramdır. Bu sebeple girişimcilik kavramı üzerine birçok çalışma yapılmaktadır. Değişen yaşam koşullarına uygun olması için konu hakkında gerçekleştirilen çalışmaların artarak devam etmesinin doğal bir sonuç olduğu iddia edilebilir. Ayrıca, gerçekleştirilen bu çalışmalarda girişimcilik farklı alt başlıklar altında da incelenmektedir. Bu durum girişimciliğin yeni türlerinin ortaya çıkması ile sonuçlanmaktadır. Girişimciliğin yeni türleri şu şekilde listelenebilir:

- Kamu özel girişimciliği,
- Yenilikçi, takipçi ve taklitçi girişimcilik,
- Sanayi girişimciliği,
- Yerel, ulusal, bölgesel girişimcilik,
- Kadın girişimciliği,
- Akademik girişimcilik,
- İç girişimcilik/Dış girişimcilik,
- Sosyal girişimcilik,
- Sanat girişimciliği ve
- Stratejik girişimcilik (Özdevecioğlu ve Cingöz, Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve Erciyes Üniversitesi , 2009).

Ekonomik dalgalanmaları yaşadığı dönemlerde bizzat kamu erkinin inisiyatif almak suretiyle yatırımlara öncülük ettiği, işletmeler tarafından yaratılan kaynaklarla değil de bizzat kamu eliyle üretilen kaynakların kullanıldığı girişimcilik türüne **Kamu Girişimciliği** adı verilmektedir. **Özel Sektör Girişimciliği** ise sosyal ve ekonomik yapının dönüşümünde doğrudan özel sektör işletmelerinin ön plana çıktığı, başka bir ifadeyle bireylerin sahip oldukları sermayeleri kullanarak kaynak yarattıkları bir girişimcilik türüdür (Ezgi ve Yüksel, 2014, s.101).

Yenilikçi Girişimciler, piyasadaki değişimi izleyen yeni fikir ve yeni Pazar arayışında olan yeni mal ve hizmet tasarlayan girişimcilerdir. Bu tür girişimciler mevcut mal ve hizmetlerle yetinmeyip sürekli farklı ve farklılaştırılmış mal ve hizmetleri piyasaya sunmak üzere girişim faaliyetinde bulunurlar. **Takipçi Girişimciler**, piyasadaki gelişmeleri izlemekle yetinen bu gelişmelere göre davranan, yenilik yapan girişimcilerin yolunda giden girişimcilerdir. Takipçi girişimcilerin, yenilikçi girişimcileri izlemek yerine mevcut olanla yetinip, komşuda görülen başarılı örneği **Taklit** şeklinde bir uygulama içerisinde buldukları görülmektedir (Bayraktar, 2008).

Girişimleri faaliyet alanları bakımından sanayi hizmet ve ticaret girişimi şeklinde ayırmak mümkündür. **Sanayi Girişimciliği**, belli hammaddeleri işleyerek, şeklini değiştirerek, bir araya getirip monte ederek yeni bir mal ortaya çıkaran girişimlerdir. Örneğin; otomotiv ve beyaz eşya alanında çalışan girişimler, sanayi girişimciliği olarak görülebilir (Ceyhan ve Yardımcıoğlu, 2017).

Yerel Girişimcilik, henüz yeni bir işe başlayan ve girişimciliğin başlangıcında olan girişimcilik türüdür. Bu girişimcilikte işletme sermayesi ve iş hacmi sınırlıdır. **Bölgesel Girişimcilik**, girişimciliğin yerel girişimciliğe göre daha ileri aşamasıdır. Bu tür girişimcilikte işletme sermayesi ve iş hacmi daha fazladır. **Uluslar arası Girişimcilikte** bir veya daha fazla girişimci bir araya gelerek küresel girişimcilik yapmaktadır. İşletme sermayesi, çalışan sayısı ve iş hacmi çok büyüktür (Bayraktar, 2008).

Kadın Girişimciliği iş hayatında kadınların emek, sermaye ve doğa unsurlarını¹ bir araya getirip tasarlaması, örgütlemesi ve girişimin risklerini/sorumluluklarını üzerine almalarını ifade etmektedir. Bir iş yerinde tek başına veya istihdam ettiği diğer kişiler ile birlikte çalışan veya iş yeri sahibi, ortaklarından biri yada üst düzey yöneticisi gibi sıfatlara sahip olan kadınlara kadın girişimci denir. Kadın girişimciliği kadınların iş hayatındaki konumu açısından önemlidir. Çeşitli veriler incelendiğinde kadınların girişimcilik faaliyetlerinde buldukları görülmektedir. Genellikle kadınlar mikro işletmeler ve küçük ve orta büyüklükte işletmeler (KOBİ) kurarak girişimcilik faaliyetleri yürütmektedirler. Kimi durumlarda kadınlar girişimlerini evlerinde dahi yürütebilmektedirler. Bu tür işletmelerin küçük gibi görünmelerine rağmen ülke ekonomilerine katkıları büyüktür. Bu sebeple kadın girişimciliği önemli bir konudur (Ataseven, 2010, s.28).

Kadın girişimciliğinin yaygınlaşmasındaki tek neden ülke ekonomisindeki etkileri değildir. Kadınları girişimciliğe iten başka nedenlerde bulunmaktadır. Bu nedenler şu şekilde listelenebilir:

- Kadınlar bireysel olarak bir iş fikrini gerçekleştirmek isteyebilmektedirler,
- Kadınlar ekonomik olarak hayallerini gerçekleştirmek isteyebilmektedirler,
- Kadınlarda “başarma” isteği onları girişimciliğe yönlendirebilmektedir,
- Kadınlar bağımsız çalışmayı isteyebilmektedirler,
- Aileden bir işyerinin miras olarak kalmasını isteyebilmektedirler,
- Geçim sıkıntılarına çözüm aramayı isteyebilmektedirler,
- Ücretli istihdam imkânlarının sınırlı nedeniyle bağımsız olmayı isteyebilmektedirler,
- Çeşitli sebeplerle istihdam noktasında erkeklere öncelik verilmesi (Ataseven, 2010, ss.28-29).

---

¹ Söz konusu unsurlar ilerleyen sayfalarda açıklanmaktadır.

Son dönemlerde üzerinde durulan bir diğer girişimcilik türü **Akademik Girişimciliktir**. Akademik girişimcilik, genellikle üniversitelerde girişimciliğe uygun olan çalışma çevrelerinin oluşturulması ve üniversite ortamında girişimciliğin desteklenmesi ile ilgili bir kavram olarak kullanılmaktadır. Akademik girişimcilik toplumların geleceği açısından son derecede önemlidir. Zira üniversitelerin bir toplumun geleceğindeki rolü tartışmasız öneme sahiptir. Bu sebeple, üniversitenin genel yapısı içerisinde girişimci bir havanın bulunması ve girişimciliğin desteklenmesi, üniversitenin misyonunun önemli bir parçası olmalıdır. (Demirtaş, 2014, s.189).

İç girişimcilik, örgüt içerisinde girişimcilik için uygun olan ortamın sağlanmasını ifade etmektedir. Örgütün dışındaki ortamın özelliklerinin girişimcilik kavramı açısından incelenmesi ise dış girişimcilik kavramını ortaya çıkarmaktadır. İç girişimciler yeni fikirler, buluşları, yatırımları ve davranış biçimlerini geliştirmektedirler. İç girişimciler tarafından bu fikir, buluş, yatırım ve davranış biçimleri iç girişimciler tarafından yeni ürün, hizmet, plan ve programlarda kullanılırlar. İşletmelerin yönetiminde, üretimde ve satışta iç girişimci yeni ve farklı olan yöntemleri geliştirmektedir. İç girişimcinin sahip olduğu önemli özelliklerin başında karar verme yetki ve sorumluluğunu tartışmasız elinde bulundurması gelmektedir. İç girişimcilikteki önemli noktalar şu şekilde listelenmektedir:

- Yeni özerk yada yarı özerk birimlerin riskli girişimleri dikkate alarak oluşturulması,
- Yeni ürün ve hizmetlerin oluşturulması,
- Üretim noktasında yeni tekniklerin ve prosedürlerin geliştirilmesi ve söz konusu teknik ve prosedürlerin kullanılması,
- Örgütsel değişimin sağlanması, gerektiğinde stratejinin yeniden şekillendirilmesi ve yeniden yapılanma (Ataseven, 2010, ss.28-29)

Sosyal girişimcilik, toplum tarafından ihtiyaç duyulan fakat henüz ortaya çıkarılmamış bir konuda girişimlerde bulunur. Sosyal girişimciler özel sektör yada kamu tarafından fark edilmemiş ve sosyal hayatta gerekli olan bir ihtiyacı belirler ve

bu ihtiyacın giderilmesi için adım atar. Bu girişimciler refah sisteminin karşılayamadığı bir ihtiyacı bulurlar ve bu ihtiyacın giderilmesi için gerekli kaynakları bir araya getirirler (Özdevecioğlu ve Cingöz, Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve Erciyes Üniversitesi , 2009, s.86).

Sanat ve girişimcilik kavramları arasında bir ilişkinin bulunduğu düşünülmektedir. Bu noktada **Sanat Girişimciliği** kavramı devreye girmektedir. Aslında bu kavram sanatçının ve girişimcinin ortak bir özelliğinin bulunmasından kaynaklanmaktadır. Zira hem girişimci hem de sanatçı, daha önce fark edilmeyen “yeni” bir ürünü ortaya çıkarırlar. Bu durum sanatçılar ile girişimcilerin ortak özelliği olarak görülebilir (Altun, Köksal, ve Cevher, 2015, s.73).

Bu başlık altında incelenecek olan son girişimcilik türü ise **Stratejik Girişimcilik** kavramıdır. Stratejik girişimcilik, teknolojilerin, pazarların ve örgütlerin giderek küreselleştiği günümüzde bugünkü ve gelecekteki rekabet avantajının geliştirilerek, örgütsel yeniliklerin ortaya konulmasını içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır”. Yazara göre “stratejik girişimcilik, işletmelerin buldukları pazarlarda yeniliğe dayalı fırsatların sürekli olarak izlenmesi ve bunların değerlendirilmesi amacıyla ortaya konulan çabalarla ilgilidir (Yılmaz ve Görmüş, 2012, s.4485).

2.2. Girişimci Kavramı ve Girişimcinin Özellikleri

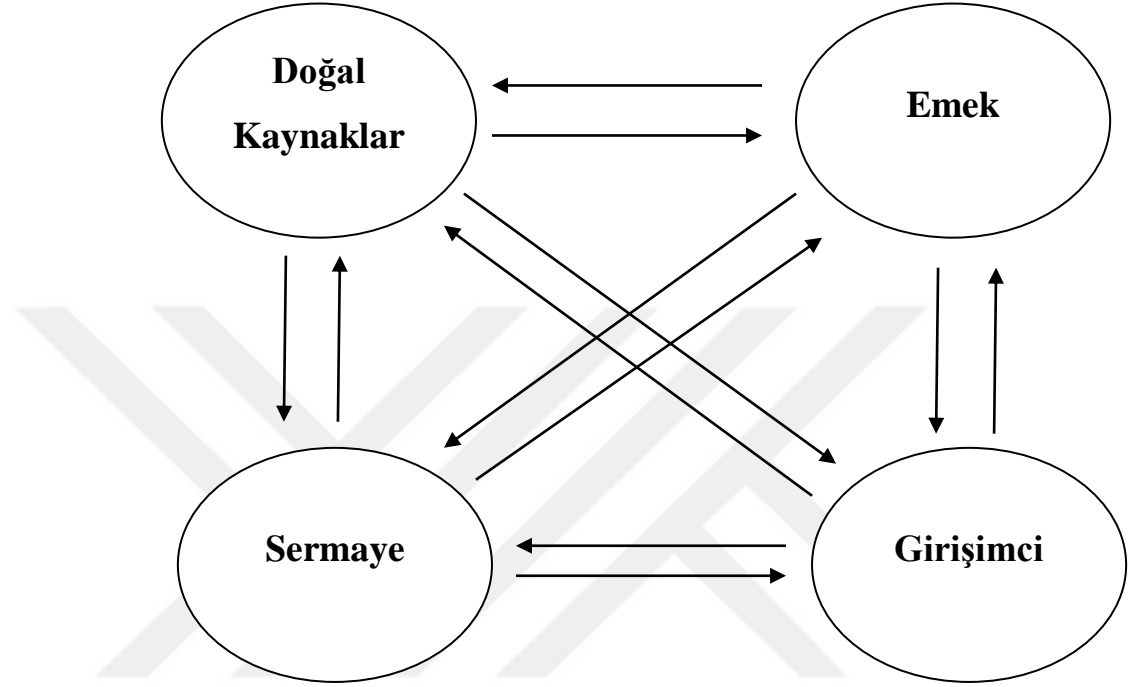
Girişimci, gerçekleştirdiği faaliyetin sonucunda ortaya çıkabilecek durumları önceden hesaplayan ve ortaya çıkacak riskleri kendisi üstlenen kişidir. Bireyin girişimci olarak nitelendirilmesi için gerçekleştireceği faaliyetlerin sadece ekonomik faaliyetler olması söz konusu değildir. Bir birey bilimde, sanatta yada iş hayatında alışılmışın dışında bir faaliyette bulunup bu faaliyetin risklerini üstlenebilir. Genel olarak ise girişimci yeni olan ekonomik faaliyetleri gerçekleştiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre Girişimci ekonomik değeri olan mal yada hizmetlerin üretilip satılması için üretim faktörlerini bir araya getiren kişidir (Güner ve Korkmaz, 2011, s.44).

Girişimcinin bir araya getirdiği üretim faktörlerinden önceki sayfalarda da bahsedilmişti. Bu noktada söz konusu üretim faktörlerinin neler olduğunu ve

girişimci ile olan etkileşiminin açıklanması gerekir. Girişimcinin bir araya getirip kullandığı üretim faktörleri doğal kaynaklar, emek ve sermayedir. Şekil 5 üretim faaliyetlerini ve girişimci ile olan etkileşimlerini görselleştirmektedir.

Şekil 5. Üretim Faktörleri Arasındaki İlişki

Kaynak: (Ataseven, 2010, s.12)

Şekilde de görüleceği üzere girişimci sermaye, emek ve doğa faktörlerini bir araya getirip düzenlemektedir. Ayrıca girişimci üretim ve değişimin koordinasyonunu gerçekleştiren kişidir. Bu özelliği ile girişimci inovasyonu gerçekleştiren kişi olarak da görülebilir. Aslında endüstri devrimi ile beraber girişimciliğin önemi tam olarak fark edilememiştir. Bu dönemde daha çok yüklü miktarlardaki ürünlerin merkezi bir sistemde üretilmesi üzerinde durulmuştu. Şimdi ise ekonomilerde girişimcilerin katkılarının çok yüksek seviyede olması girişimcilerin ülke ekonomileri için ne derecede önemli olduklarını ortaya çıkarmıştır. Girişimcilerin bu derecede önemli olmalarının sebebi ise “yenilik” ve “bilgi” kavramlarının iş hayatındaki rekabette belirleyici unsur olmalarıdır (Naude, 2013, s.5). Girişimcilerin; mevcut veya kendi oluşturduğu fırsatları kullanabilmek için ihtiyaç duyulan kaynakları temin ederek eldeki kaynaklarla birleştiren ve bunları üretime dönüştürmek için organize eden, bir iş kurmanın bütün aşamalarında kendiliğinden inisiyatif alan ve liderlik özellikleri gösteren, bu aşamalardaki riskleri

hesaplayıp bunlarla ilgili tedbirleri alarak yoluna devam eden, sürekli yenilik arayan ve bu arayışta müşterilerin beklentilerine duyarlı olmanın ötesinde kendisi beklenti oluşturan niteliklerinin öne çıkabileceği söylenebilir (Önce, Marangoz, ve Erboy, 2014, s.2).

Bu başlık altında ve önceki sayfalarda incelenen kaynaklar girişimcilerin hem ekonomik hayatta hem de sosyal hayatta büyük bir öneme sahip olduklarını göstermektedir. Girişimcinin başarılı olması toplumu hem ekonomik hem de sosyal açıdan etkilemektedir. Başarılı bir girişimcinin ise bazı özelliklerinin olduğu görülmektedir. Başarılı bir girişimcinin sahip olduğu kişisel özellikler şu şekilde listelenebilir:

- Girişimle ilgili yasal konulara hâkimdir,
- Ürün ya da hizmet hakkındaki teknik bilgilere hâkimdir,
- Çalışanların motivasyonunu artıran yönetici özelliklerine sahiptir,
- Bir hedefe sahiptir ve çalışanların bu hedefi benimsemelerini sağlar,
- Hedeflere ulaşmak için strateji belirler ve kriterler oluşturur,
- Başarı durumunu sıklıkla kontrol eder/değerlendirir,
- Üretkendir,
- Gelişmeleri ve değişimleri takip eder,
- Ulaşılması zor olan bilgi, fikir ve düşüncelere ulaşabilir,
- İletişim yönü güçlüdür,
- Zamanı iyi yönetir,
- Planlama yeteneği gelişmiştir,
- Sorumluluk/Risk alabilme yeteneği,
- İkna yeteneği,

- Kendini geliştirme,
- Faaliyetlerle ilgili yeterli düzeyde analiz yapabilme (faaliyete başlamadan önce) (Öztürk, 2008, ss.9-10).

Girişimcinin sahip olduğu bazı temel psikolojik özellikler bulunmaktadır. Yazara göre söz konusu özellikler şu şekilde listelenebilir:

- Başarma ihtiyacı güdüsü: Girişimci zorluklarla baş edebilme, rekabet edebilme ve kaynakları yönetebilme gibi yeterlilikleri kullanabilmek için başarma isteğine sahip olmalıdır,
- İçsel kontrol hissi: Girişimci kendi hayatındaki olayları kendisi yönetebilmelidir. Diğer bir ifadeyle şans gibi faktörlerden ziyade kendi çalışmasına odaklanmalıdır,
- Risk alma eğilimi: Girişimci başarılı olabilmek için olumsuz sonuçları da göze alabilmelidir,
- Belirsizlik toleransı: Belirsiz durum yeterli veri olmadığı için girişimci açısından sorunludur.
- Kendine güvenme: Girişimci harekete geçebilmek için belirlediği hedeflere ulaşacağına inanmalıdır,
- Yenilikçilik: Girişimcinin avantaj kazanması için sahip olması gereken en önemli özelliklerden biri yeniliklere açık olması ve “yeni” ürün, hizmet yada uygulamaları geliştirebilmesidir,
- Duygusal zekâ: Kimi araştırmacılara göre girişimcinin sahip olması gereken özelliklerden biri de duygusal zekâdır (Bozkurt Ö. Ç., 2011, ss.12-16).

Girişimci yenilikleri hayata geçiren kişidir. Yazara göre hayal kurma, strateji uygulayabilme, fırsatları görebilmek ve söz konusu fırsatları değerlendirebilmek, sorumluluk alma duygusuna sahip olmak, düşüncesini gerçekleştirme isteği, vizyon ve misyona sahip olma, yenilik oluşturma isteği ve proaktif kişilik sergileme girişimcinin sahip olması gereken özellikler arasındadır (Öneren, 2012, s.11).

2.3. Girişimcilik Anlayışı Ve Önemi

Buraya kadar incelenen kaynaklarda girişimciliğin hem sosyal hayat hem de ekonomik hayat açısından son derece önemli bir olgu olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple girişimcilik kavramının önemi üzerinde durmak faydalı olacaktır.

Girişimcilikte hem işletmeciliğin hem de toplumun bir özelliği değiştirilmekte ve geliştirilmektedir. Üretim ve büyüme bu değişim ile beraber artış göstermektedir. Zira üretim ve büyümede yenilikçilik olgusu etkili olmaktadır ve yenilikçilik girişimciliğin en belirgin özelliklerinden biridir. Yenilikçilik sayesinde hem kurulacak işletmenin yatırım ilgisinde artış meydana gelmekte hem de pazarlar için yeni mal ve hizmetler ortaya çıkmaktadır. Yeni düşüncelerin ortaya çıkarılmasında, yayılmasında ve kullanılmasında en büyük payın girişimciye ait olduğu iddia edilebilir. Ayrıca girişimci yeni sektörlerin ortaya çıkmasını da sağlamaktadır. Girişimcilerin önemli işlevlerinden biri de teknolojik yenilikleri kolay bir biçimde kullanıyor olmalarıdır. Yeniliklerin ve teknolojinin kullanımı ekonomik büyümeyi hızlandırmaktadır. Sonuç olarak girişimci ekonomik büyümede ve istihdam artışında etki sahibi olmaktadır (Öztürk, 2008, s.22).

Girişimciliğin önemi hakkında bahsedilmesi gereken konulardan biri olan istihdamdan bahsetmek gerekir. Özellikle az gelişmiş ülkelerde en çok görülen sorunlardan biri işsizliktir. İşsizliğin artmasının nedenlerinden biri de yeni yatırımların yapılmamasıdır. Kişilerin kendi işlerini yapmaları işsizliğin azaltılması noktasında etkili bir araçtır. Bu sebeple girişimci sayısının artmasının aynı zamanda işsiz sayısının da azalması ile sonuçlanacağı düşünülebilir. Girişimci sayısının artması ile beraber toplumsal refah düzeyi artar, yaşam kalitesinde yükseliş görülür, bilim ve teknolojinin kullanımı ve gelişiminde olumlu adımlar atılır, diğer ülkelerde girişimcinin faaliyet gösterdiği ülkenin reklamı yapılır ve kullanılmayan potansiyellerin atıl duruma olmasının önüne geçilir (Önce, Marangoz, ve Erboy, 2014, s.2).

Girişimcilerin ülke ekonomisinde büyük bir öneme sahip olmalarının çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Ülkenin sahip olduğu hem yer altı hem de yer üstü kaynaklarının kullanılması, ekonomik verimliliğin yükseltilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdam noktasında kamunun iş yükünün azaltılması girişimciliğin

önemli kazanımları arasındadır. Girişimciliğin yetersiz olduğu ülkelerde kamu, yüksek işsizlik oranlarını dengelemek için kendisi çok sayıda personel istihdam etmek durumunda kalabilir. Bu da kaynak israfına sebep olur ve vatandaşların girişimcilik ruhunun daha da fazla körelmesine neden olabilir (Öneren 2012 s7-28).

Girişimciliğin ekonomiye olan başlıca katkıları şu şekilde listelenebilir:

- İşsizliğin azalmasını sağlar,
- Ekonomik büyümeyi hızlandırır,
- Yeni iş kolları oluşturur,
- Refah düzeyini yükseltir,
- Orta sınıfı daha güçlü hale getirir,
- Ekonomik iyileşmeyi tabana yayar,
- Bölgesel gelişmişlik farklarını azaltır,
- Toplum için faydalı olan yenilikleri ortaya çıkarır,
- Değer oluşturur,
- Toplumsal alanda yenilikçi süreçlerin ortaya çıkmasını ve yayılmasını sağlar,
- Atıl kaynakları ekonomiye kazandırır,
- Yeni teknoloji üretilmesine yardımcı olur (Bozkurt, Kalkan, Koyuncu, ve Alparslan, 2012, ss.233-234).

Son olarak girişimciliğin “yenilikçilik” faydasından bahsetmek gerekir. Girişimcinin, beklenmeyen durumlarda ortaya çıkan problemleri çözme yeteneğinin yenilikçiliğiyle ilgili olması, girişimci ve girişimcilik tanımlarında yenilikçiliği kritik bir özellik yapmaktadır. Çünkü yenilikçilik, sadece girişimciliğin değil, tüm işletme risklerinin başarı ile sonuçlandırılmasında önemli bir unsurdur (İmiş A, Özdemir L 2011 s135-162)

2.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Girişimcilik kavramı özellikle sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile beraber popülerliği artan bir kavram olmuştur. Günümüzde işleme ve iktisat alanlarında girişimcilik kavramı üzerinde yoğun bir biçimde durulmaktadır. Aslında girişimcilik sadece bu son dönemlerde tanınan bir kavram değildir. Zira girişimcilik ortaçağ dönemlerinde bile tartişma konusu olmuştur (Özdevecioğlu ve Cingöz, Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve Erciyes Üniversitesi , 2009, s.82).

18. yüzyılın başlarına gelindiğinde girişimcilik kavramının ilk kez tanımlandığı görölmektedir. Bu dönemde Fransız bir ekonomist olan Richard Cantillon girişimciyi tanımlarken belirsizlik durumlarındaki fırsatları görebilen ve söz konusu fırsatları değerlendirebilmek için risk almaya hazır olan kişi ifadelerini kullanmıştır. 19. Ve 20. Yüzyıllara gelindiğinde ise araştırmacıların girişimcilik ile yöneticilik arasındaki farklılıklar üzerinde durdukları anlaşılmaktadır. Bu dönemlerde girişimci kendi işini kuran ve yöneten kişi olarak nitelendirilmiştir. 20. Yüzyılın ortalarından itibaren ise girişimcilik kavramı çoğunlukla yenilikçilik kavramı ile beraber kullanılmaya başlamıştır. Yeni bir ürünün, hizmetin yada yöntemin ortaya çıkarılması girişimcilik olarak nitelendirilmektedir (Öneren, 2012, ss.8-9).

Ülkeler tarih boyunca ekonomiye önem vermişlerdir. Zira ekonomik gelişmeler sayesinde refah seviyesinin yükseltilmesi mümkün olabilmektedir. Özellikle kapitalizmin benimsenmesi ile beraber dünyada birçok sıkıntı yaşanmasına rağmen refah düzeyinde artış görölmüştür. Refah seviyesindeki artış ve ekonomideki yükselme ve inişlere rağmen farklı koşullar altında işsizlik her zaman önemli bir sorun olmuştur. Özellikle teknolojinin iş hayatında kullanımının artış göstermesi ile beraber işgücüne olan ihtiyaçta bir azalma olduğu bilinmektedir (Güner ve Korkmaz, 2011, s.43).

1980'lerden itibaren girişimcilik kavramı yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Zira bu dönemlerle beraber ekonomide girişimcilerin sahip oldukları büyük rol görölmektedir. Aslında girişimciliğin yoğun bir biçimde kullanılmasının birçok nedeni bulunmaktadır. "Sovyetler Birliği'nin dağılması, Çin ve Vietnam gibi

ülkelerin sosyalist rejimlerini yumuşatmaları, dünya ekonomisindeki dalgalanmalar ve artan işsizlik oranları girişimciliğin önemini artırmıştır. Pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede girişimciliği artırmak için teşvik araçları kullanılmaktadır” (Öneren, 2012, s.9).

Bu noktada girişimciliğin gelişmesi için devletlerin ne tür bir yaklaşıma sahip olduklarının tarihi açıdan değerlendirilmesi gerekir. Zira teşvik araçları girişimciliğin desteklenmesi konusunda devletlerin sıklıkla kullandıkları politikalarıdır.

Türkiye`de 1980 yılı ile beraber dışa açık ve ihracata dayalı bir ekonomi politikası benimsenmiştir. Hem bu dönemden önce hem de bu dönemden sonrası göz önünde bulundurulduğunda Türkiye`de devletin girişimcilik üzerinde sürekli olarak etkili olmaya çalıştığı görülmektedir. Türkiye`de girişimciliğin tarihi beş ana dönem üzerinde değerlendirilebilir. Bu dönemler şu şekildedir.

1923-1929

Özel girişimciliğe teşvik

1930-1946

Devletçilik ve yansımaları

1946-1960

Liberal ekonomiye geçiş

1960-1980

Planlı ekonomi denemesi

1980'den Günümüze

Dışa açık liberal ekonomi (Öztürk, 2008, ss.10-11)

Bu dönemlerde devlet benimsediği ekonomik yapıya uygun olarak girişimciliği destekleyici politikalar uygulamıştır. Dünya genelinde de tarihi açıdan devletlerin girişimciliği desteklediği bilinmektedir. Ülkeler açısından girişimcilik politikalarının tarihi açıdan değerlendirilmesi imkânsızdır. Bu noktada girişimcilik

kavramının dünya tarihindeki gelişiminden kısaca bahsetmek faydalı olacaktır. Tablo 3 girişimcilik kavramının dünya tarihindeki gelişimini göstermektedir.

Tablo 3. Dünyada Girişimcilik Kavramının Gelişimi

DÖNEM	GİRİŞİMCİLİK KAVRAMININ KULLANIMI
<i>Ortaçağ Dönemi</i>	Bu dönemde girişimcilik, büyük ölçekli üretim projelerini yöneten bir aktör ya da yönetici olarak benimsenmiştir. Bu türden büyük ölçekli üretim projelerinde girişimci, herhangi bir risk almamakta, sadece tahsis edilen kaynakları kullanarak projeyi yöneten kişidir.
<i>17. yüzyıl</i>	Girişimcilik kavramı ile risk arasında ilk kez bu dönemde ilişki kurulmuştur.
<i>1725 Richard Cantillon</i>	Girişimci, sermayeyi tedarik eden kişiden farklı olarak risk üstlenen kişidir. Girişimci belirli bir fiyattan satın alan, ancak belirsiz bir fiyattan ürününü satan, bu nedenle de riskle faaliyetlerini sürdüren kişidir.
<i>1797: Beaudou</i>	Girişimci, risk üstlenen, planlayan, idare eden, organize eden ve sahip olan kişidir.
<i>1803: Jean Baptiste Say</i>	Sermaye kârından, girişimcinin kârını ayırt etmiştir.
<i>1876: Francis Walker</i>	Fonları tedarik edip faiz alanlarla, yönetsel becerilerinden dolayı kâr elde edenleri ayırt etmiştir.
<i>1921: Frank H. Knight</i>	Amerikalı ekonomist Frank H. Knight, risk ile belirsizliği (uncertainty) birbirinden ayırmıştır.
<i>1934: Joseph Schumpeter</i>	Girişimci, inovasyon yapan ve denenmemiş teknolojileri geliştiren kişidir.
<i>1961: David McClelland</i>	Girişimci, faal, orta düzeyde risk alan kişidir.
<i>1964: Peter Drucker</i>	Girişimci fırsatları maksimize eden kişidir.
<i>1975: Albert Shapero</i>	Girişimci, teşebbüs eden, inisiyatif alan, bazı sosyal ve ekonomik mekanizmaları organize eden ve iflas riskini göze alan kişidir.
<i>1980: Karl Vesper</i>	Girişimciler, ekonomistler, psikologlar, iş adamları ve politikacılar tarafından farklı değerlendirilmektedir.
<i>1983: Giffort Pinchot</i>	İç girişimcilik (intrapreneurship): işletme içerisinde çalışan bireylerin girişimciliğidir.
<i>1985: Robert Hisrich</i>	Girişimcilik, finansal, sosyal, psikolojik risklerle birlikte parasal ve kişisel tatmin elde etme; Bu amaçla, gerekli zaman ve çabayı harcayarak farklı bir değere sahip bir şey yaratma sürecidir.

Kaynak: (Bozkurt Ö. Ç., 2011, s.6).

Bu tablo, tarih boyunca girişimcilik kavramına olan bakış açısında değişimlerin yaşandığını göstermektedir.

2.5. Girişimciliği Etkileyen Faktörleri

Girişimciliği etkileyen faktörlerin neler olduğuna dair birçok fikir ileri sürölmektedir. Örneğin, Dünya Girişimcilik Platformu açıklamasına göre girişimciliği etkileyen faktörler ÷lke alt yapısı ve girişimcilik alt yapısı olmak üzere iki ana grupta toplanabilmektedir. Ülke alt yapısı olarak ekonominin dışa açıklığı, devletin rolü, finans sektörünün etkinliği, teknoloji yoğunluğu, fiziksel alt yapı, yönetim becerileri, esnek işgücü pazarı, yasal kurumlar, ekonomik büyüme, sosyal, politik ve kültürel ortam sayılmaktadır. Girişimcilik alt yapısı olarak finans, devlet politikaları, devlet programları, eğitim, Ar-Ge transferi, ticari alt yapı, iç pazarın dışa açık olması, fiziksel alt yapı ve kültürel normlar yer almaktadır (Bozkurt, Kalkan, Koyuncu, ve Alparslan, 2012, ss.230-231).

İlgili kaynaklar incelendiğinde girişimciliği etkileyen faktörlerin özellikle girişimciyi etkileyen noktalar üzerinde odaklandığı görölmektedir. Kişilik özellikleri, aile, toplumsal kültür ve eğitimin girişimciliği etkileyen önemli faktörler oldukları ileri sürölebilir.

2.5.1. Kişilik Özellikleri

Girişimcilik faaliyetinin başarılı olması için önceki sayfalarda da belirtildiği üzere girişimcinin bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler girişimcinin başarısını önemli ölçüde etkileyecektir. Girişimcinin sahip olması gereken özellikler yenilikçi, risk alan, fırsatlara odaklanmış, değişim odaklı ve üretken şekilde listelenmektedir. Ayrıca vicdanlılık, proaktiflik, gelişmiş iletişim becerisi, kararlarda ısrarcı olma ve yüksek başarı güdüsü de girişimciliği etkileyen kişilik özellikleri arasında gösterilebilir (Bozkurt, Kalkan, Koyuncu, ve Alparslan, 2012, s.232-233).

Bir yazar girişimcilik yeteneklerini belirleyen etkenleri şu şekilde listelemektedir:

- Girişimcinin karşılaşacağı sorunlarla mücadele etme ve çözüm üretebilme yeteneği,
- Yöneticilik yetenekleri ve bilgisi,

- Girişimcilik bilgisi ve g¼c¼,
- Girişimcinin aile ve evre desteğine sahip olması,
- alışkanlığı, prensipli davranması ve belirli bir amacının olması,
- B¼t¼n zamanını girişim konusuna ayırması ve kendisini geliştirmeye açık olması,
- Girişimcinin sağlıklı olması,
- Çalışma temposu ve çalışma s¼resi,
- Ekip çalışmasına yatkın olma durumu,
- Kendi fikirlerini uygulayabilme yeteneğine sahip olması,
- Profesyonel olarak çalışma eğilimi ve çalışma planını uygulama durumu ve girişimcinin işletme risklerinin farkında olması,
- Kararlı ve sabırlı olması,
- Stres altında çalışabilme yeteneği,
- ¼nemli kararlar alabilme durumu,
- Hatalarının farkında olması ve bunlardan vazgeçme durumu,
- İnsanlarla rahat ve iyi ilişki kurabilme yeteneği,
- Girişimcilik konusunda girişimcinin iş fikirleri ve vizyon sahibi olması (Ataseven, 2010, s.51)

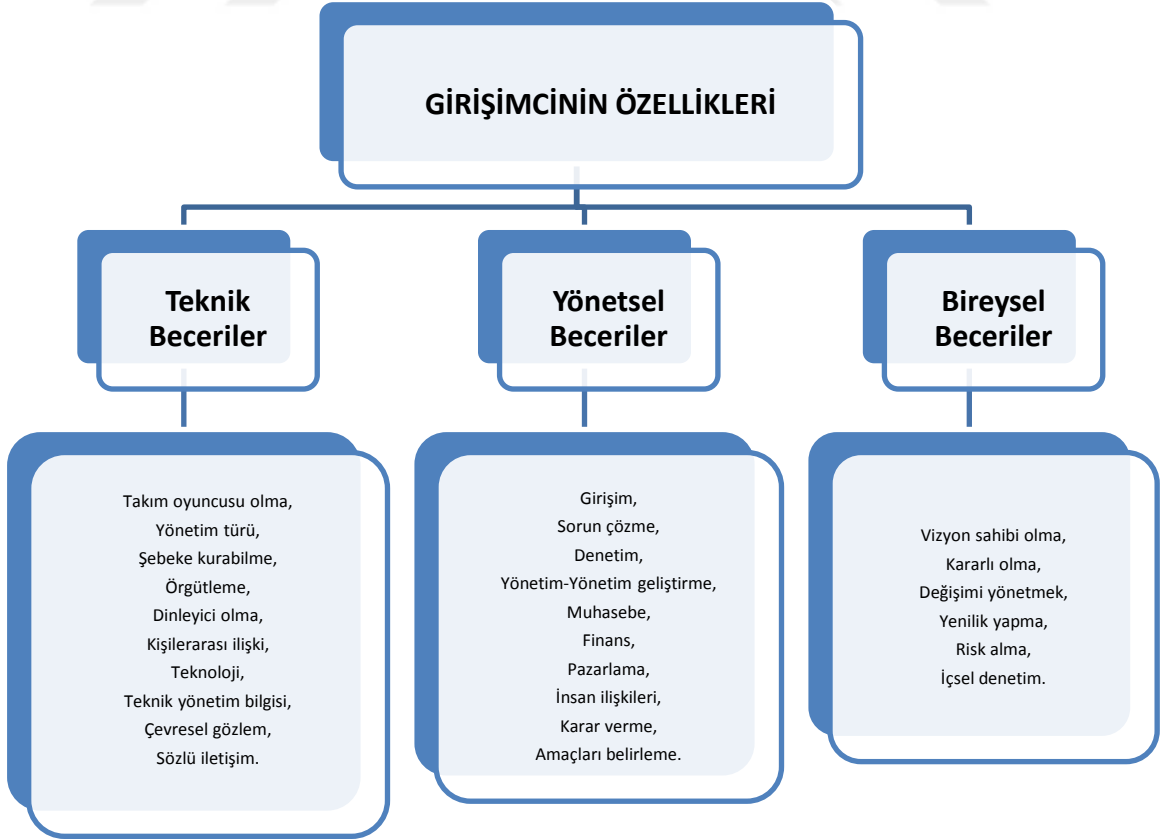
Diğer bir yazar ise girişimcinin sahip olması gereken ¼zellikleri şu şekilde listelemektedir:

- Bir işi başarmaya ve onun için bir oluşum gerçekleştirmeye istek duyma,
- Belirsizlik durumlarında soğukkanlı olma,
- Risk belirleme ve ¼stelenme becerisi,

- Olası başarısızlık ve hayal kırıklıklarına karşı güçlü olma ve amaçtan vazgeçmeme (motivasyon),
- Değişimleri yeni ve önemli birer fırsat olarak görebilme,
- Belirli bir kararlılık içerisinde sürekli güven duygusu taşıma,
- Başarı odaklı olma ve başarıyı ihtiyaç olarak görme,
- Yaratıcılık ve yaratıcılığı hayata uyarlama,
- Detaylara önem verme ve en iyisini gerçekleştirmeye çalışma (Öneren, 2012, ss.11-12)

Gerçekleştirilen bir diğer çalışmada girişimcinin özelliklerini üç grupta toplamaktadırlar. Bu gruplar teknik beceriler, yönetsel beceriler ve bireysel beceriler şeklinde sıralanmaktadır. Şekil 6 girişimcinin söz konusu özelliklerini gruplandırmaktadır.

Şekil 6. Girişimcinin Özellikleri

Kaynak: (Sönmez ve Toksoy, 2014, s.44).

Farklı yazarlar tarafından belirtilen özellikler, girişimciliğin kişilik özelliklerinin çok çeşitli olabileceğini göstermektedir.

2.5.2. Aile

Ailenin girişimcilik üzerindeki en büyük etkisi çocuğun kişiliğinin oluşması noktasında ortaya çıkmaktadır. Bireyin girişimcilik özelliğinin şekillenmesinde ailenin nasıl bir model oluşturduğu etkili olmaktadır. Girişimcilikte ailenin etkisini iki nedenle açıklamak mümkündür. Bunlar rol modeli olma ve aile desteğidir. Aile rol modeline göre, ailesi girişimci olan kişilerin kendi işletmelerini kurması daha olasıdır. Çünkü çocuğun aile içinde aldığı eğitim onu hayatı boyunca etkileyebilmektedir (Bozkurt Ö. Ç., 2011, s.21).

Aile öğrencilik hayatında da öğrencinin girişimciliğe karşı olan tutumlarının şekillenmesini sağlamaktadır. Gerçekleştirilen çalışmalarda ailenin girişimcilik üzerindeki rolüne çok fazla önem verilmese de aile ile bireyin girişimcilik özellikleri arasında öğrencilik dönemlerinde dahi görülebilen bir etkileşim bulunmaktadır (Bagheri ve Pihie, 2010).

Geçmişten günümüze kadar yapılan birçok çalışma girişimcilerin aile çevresi doğum sırası, ailenin işi, sosyal statü ve akrabalık ilişkileriyle ilgilenmiştir. Ailenin girişimci olması, özellikle de babanın kendi işine sahip olması, girişimciliği etkileyen önemli bir unsurdur. Erkek girişimcilerde de kadın girişimcilerde de kendi işine sahip babalar girişimci için güçlü bir tetikleyici olarak karşımıza çıkmaktadır (Kara M. 2010 s.465-485).

Ailenin girişimciliğe olan bir diğer etkisi aile desteğidir. Öncelikle bireyin kişisel olarak özgür bir biçimde davranabilmesi gerekmektedir. Kişisel olarak özgür bir biçimde girişimcilik kararı alan bir bireye ailenin vereceği tepki önemlidir. Zira ailenin destek olması yada destek olmaması bireyin faaliyete başlamasında yada başarılı olmasında etkili olacaktır (Bird, 2014, s.7).

2.5.3. Toplumsal Kültür

Ailenin olduğu gibi toplumun da girişimci üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bireyler içerisinde yaşadıkları toplumlarda kabul görmek isterler. Bu sebeple toplumun onay vereceği biçimde davranışlar sergilerler. Toplumsal örgütlenme ve sosyal ilişkiler ağının bir sonucu olarak toplumlarda genel kabul görmüş eylem kalıpları gelişmiştir. Bu eylem kalıplarının girişimci davranışları desteklemesi durumunda söz konusu toplumda girişimciliğin artış göstermesi, aksi durumda ise azalış göstermesi olasıdır (Kara, 2010, s.470).

Toplum ile birey arasındaki ilişki hem girişimcinin girişimciliğe olan bakış açısını etkilemekte hem de girişimcinin faaliyetlerindeki davranışlarını şekillendirebilmektedir. Toplumun girişimciliğe karşı olan temel yaklaşımı söz konusu toplumdaki girişimcilerin sayısını ve etkinliğini etkilemektedir. Kimi toplumlarda yüksek sayıda girişimci bulunurken kimi toplumlarda girişimci davranışlara sahip olmayan kişiler sevilmektedir (Bozkurt Ö. Ç., 2011, ss.22-23).

Yazar çevre ile girişimcilik arasındaki ilişkiyi şu şekilde özetlemektedir:

Girişimciliği etkileyen faktörler arasında, içinde birçok unsuru barındıran çevrenin önemi büyüktür. Çevresel faktörler, girişimcilik sürecinin dışında kalan, ancak süreci yakından etkileyen dışsal faktörlerin bütünü olarak kabul edilebilir. Bu faktörlerin bazen, girişimciliği özendirici ve kolaylaştırıcı, bazen de zorlaştırıcı ve engelleyici koşullar içerdiği ifade edilebilir. Çevresel faktörler içerisinde, toplumsal ve ahlaki değerler, hukuk sistemi, ekonomik istikrar, dış ticaret politikası, eğitim sistemi, fiziki altyapı, teşvik politikaları, devlet yardımları, bilgi teknolojileri ve teknolojik gelişim, finans ve bankacılık sistemi, inançsal kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve toplumsal kültür sayılabilir. Girişimcilik, içinde yaşanan toplumsal yapının değerleriyle yakından ilişkilidir (Nişancı, Oğrak, ve Özmutaf, 2015, ss.33-34).

Bu noktada toplumun sahip olduğu genel özellikler de belirleyici olmaktadır. Girişimcilik açısından bakıldığında toplumların iki grupta

incelenebileceği görülmektedir. Bunlar kolektivist toplumlar ve bireyci toplumdur. Kolektivist toplumların özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Kolektif çıkarlar bireysel çıkarların üzerindedir,
- Kararlar grup tarafından önceden alınır,
- Özel hayat cemaat tarafından denetlenir,
- Ekonomi kolektif çıkarlara dayanır,
- Toplumda uyum ve konsensüs nihai bir hedeftir,
- Eşitlik anlayışı bireysel özgürlükler üzerine baskındır,
- İnsanlar geniş aile ya da sadakate dayalı gruplar içinde doğar ve yetişirler,
- Çocuklar, “ben” yerine “biz” duygusu etrafında yetiştirilir,
- Kimlikler, birbirine bağlı sosyal ilişki ağları içinde oluşur,
- İşveren ile işçi arasındaki ilişki ahlaki değerlere dayanır.
- Eğitimin amacı, “nasıl yapılacağını öğretmektir”,

Bireyci toplumların özellikleri şu şekilde listelenebilir:

- Bireysel çıkarlar kolektif çıkarlara baskındır,
- Herkesin, kendine özgü düşüncelere sahip olması beklenir,
- Özel hayat gizlilik esaslarına tabiidir,
- Ekonomi bireysel çıkarlar üzerine temellenir,
- Her bireyin kendisini gerçekleştirme nihai bir hedeftir,
- Bireysel eşitlik ideolojileri, eşitlik ideolojileri üzerine baskındır,
- Kimlik bireysel esaslar üzerine inşa olur,
- İşveren ve işçi arasındaki ilişki karşılıklı çıkar üzerine temellenmiş bir sözleşmeye dayanır,
- Eğitimin amacı “öğrenmeyi nasıl öğretmektir”,
- Çocuklar “biz” yerine “ben” terimi etrafında yetiştirilir,
- Yönetim bireyci bir yönetimdir, olduğu görülecektir (Kara, 2010, ss.470-471)

Bu farklı toplumların bünyelerinde yaşayan insanların özelliklerini ve davranışlarını etkilemeleri kaçınılmazdır. Birey girişimcilik davranışını sergilerken bu iki toplum yapısından hangisinde yaşıyorsa ondan etkilenecektir. Zira burada önemli bir kültürel yapı söz konusudur. Kültür ise girişimciliği kaçınılmaz olarak

etkiler. Toplumun girişimciye, iş yaşamına ve servet edinmeye olan tutumları girişimciliğin gelişiminde belirleyici olmaktadır. Bir başka ifadeyle, toplumda girişimcilik kültürünün varlığı, girişimciliğe pozitif sosyal tutumların gelişmesini teşvik eder (Ataseven, 2010, s.35).

2.5.4. Eğitim

Girişimciliği etkileyen bir diğer unsur eğitimidir. İnsanlar davranışlarının büyük çoğunluğunu eğitim sayesinde öğrenir. Yaşamın ilk yıllarında aile, daha sonra okul ve okuldan sonra toplum içerisinde devam eden eğitim bireylerin tutumlarını, davranışlarını ve bakış açılarını şekillendirmektedir. Hayatın birçok alanında olduğu gibi girişimcilikte de eğitim anahtar bir öneme sahiptir. Kişiler aldıkları eğitimlerle iyi bir girişimci olma konusunda bilgi ve becerilerini arttıracak ve o ana kadar fark etmemiş oldukları konulara duyarlılık kazanacaklardır. Özellikle de üniversitelerde verilen eğitimin gençlerin girişimciliğe bakış açılarını etkilemede oldukça önemlidir (Bozkurt Ö. Ç., 2011, s.25).

Eğitim girişimcinin faaliyetlerine başlamadan önce karşı karşıya kaldığı sorunların çözümünde etkili olmaktadır. Yeterli eğitimin alınması durumunda girişimci ya da girişimci adayı ortaya çıkabilecek birçok sorunun nasıl çözüleceği hakkında bilgi sahibi olmaktadır (Kara, 2010, s.469).

Girişimciler başladıkları bir işle ilgili her şeyi bilemezler. Fakat birçok şey hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Dahası yeni şeyleri öğrenmeye açık olmalıdırlar. Değişime karşı açık olma yenilikleri öğrenme isteği ve bilgiye önem verme sayesinde girişimci tecrübesizliğin ortaya çıkaracağı sorunlardan kurtulmuş olacaktır (Nişancı, Oğrak, ve Özmutaf, 2015, s.33).

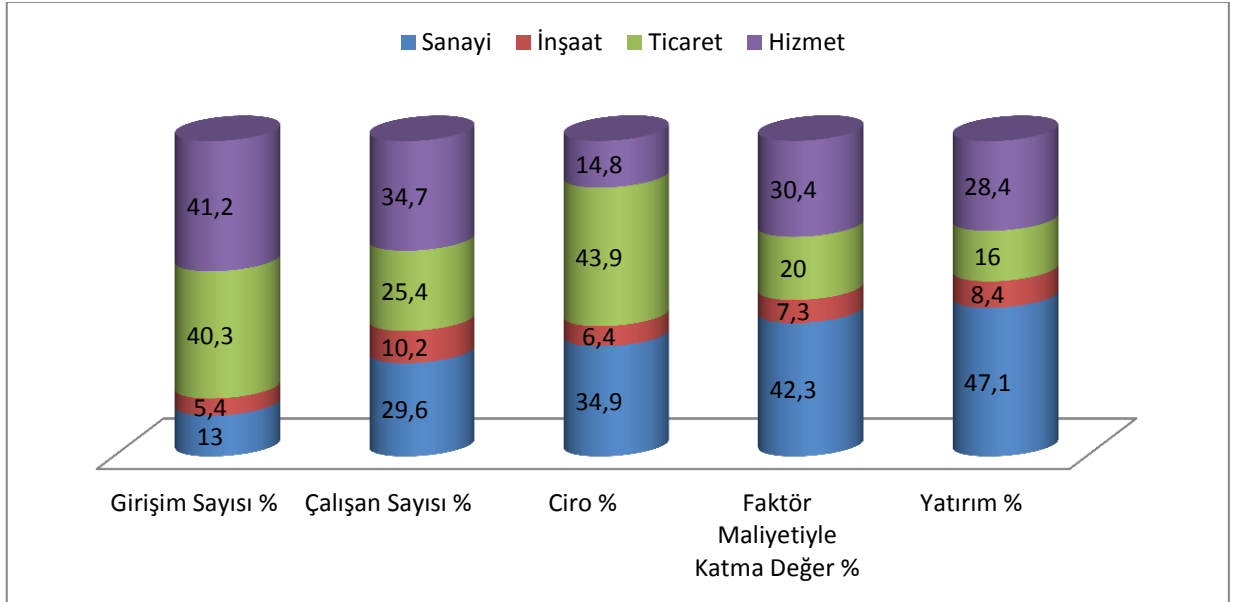
2.3. Türkiye’de Girişimcilik

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de girişimciliğe önem verilmektedir. Bu başlık altında Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden faydalanılarak girişimcilik ile ilgili sayısal veriler incelenmektedir. Resmi araştırmalar incelendiğinde 2016 yılında gerçekleştirilmiş resmi istatistik çalışmaları bulunamamıştır. Bu sebeple Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilmiş en güncel araştırmaların sonuçları üzerinde durulmuştur.

Özellikle toptan ve perakende ticaret sektörü girişimciler için en cazip sektör konumundadır. 2013 verileri incelendiğinde girişimcilerin %39,9'unun toptan ve perakende ticaret, %15,6 ile ulaştırma ve depolama ve %12,6 ile imalat sektöründe faaliyet gösterdikleri anlaşılmaktadır. İstihdam ve katma değer açısından bakıldığında ise ilk sırayı imalat sektöründe faaliyet gösteren girişimciler almıştır. Girişimciler arasında istihdamın %27,1'lik kısmını ve katma değer %34,8'lik kısmını imalat sanayinde faaliyet gösteren girişimciler sağlamıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2014).

Girişimcilerin hizmet sektörünün üzerinde önemle durdukları görülmektedir. Girişimlerin %41,2'si hizmet sektöründe görülmektedir. 2012 Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri Araştırması sonuçlarına göre faal olan girişimlerden %81,5'i ticaret ve hizmet sektörlerinde olup, %18,4'ü ise sanayi ve inşaat sektörlerindedir. Ayrıca ticaret ve hizmet sektörleri toplam istihdamın %60,1'ini oluştururken; en yüksek ciro payı %43,9'la ticaret sektöründe oluştu" (Türkiye İstatistik Kurumu, 2015). Grafik 1, 2012 yılı itibariyle girişimcilik rakamlarını farklı açılardan değerlendirmektedir.

Grafik 1. 2012 Yılı İtibariyle Girişimcilik Rakamları

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2015)

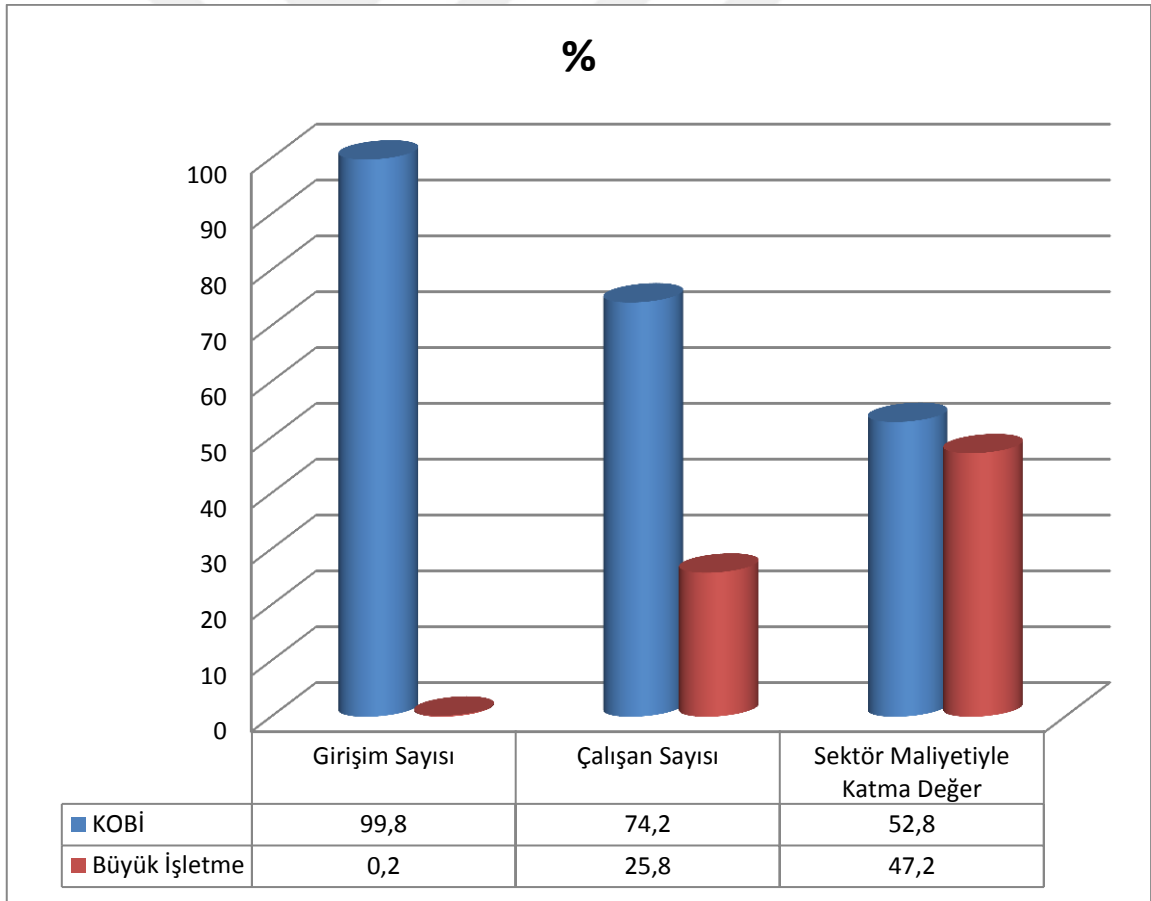
Grafikte de görüleceği üzere girişimciler en yüksek yatırımı sanayi sektörüne gerçekleştirmişlerdir. En yüksek istihdam ise inşaat sektöründe gerçekleşmiştir. Ciro

açısından bakıldığında ticaret sektörü en yüksek paya sahipken sanayi sektörü en yüksek girişim sayısına sahiptir.

Yine 2013 yılında sanayi ve hizmet sektöründe faaliyet gösteren girişim sayısı 2,695,131 rakamına ulaşmıştır. Bu aşamada üzerinde özellikle durulması gereken bir nokta vardır. Zira girişimlerin büyük çoğunluğu Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerden (KOBİ) oluşmaktadır. 2013 yılında Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler toplam girişim sayısının %99,8'ini, istihdamın %74,2'sini, maaş ve ücretlerin %54,7'sini, cironun %63,8'ini, faktör maliyetiyle katma değer (FMKD) %52,8'ini ve maddi mallara ilişkin brüt yatırımın %53,3'ünü oluşturdu (Türkiye İstatistik Kurumu, 2015). Grafik 2 KOBİ'lerin toplam girişimlerdeki yerini göstermektedir.

Grafik 2. KOBİ'lerin Toplam Girişim Oranlarındaki Yeri (%)

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2015)

Görüleceği üzere girişimlerin büyük çoğunluğunu KOBİ'ler oluşturmaktadır. Bu sebeple KOBİ'lerin ülke ekonomisindeki yeri hakkında daha detaylı bilgiye gereksinim duyulmaktadır. KOBİ'lerin ekonomideki payları yıllar itibariyle şu şekildedir:

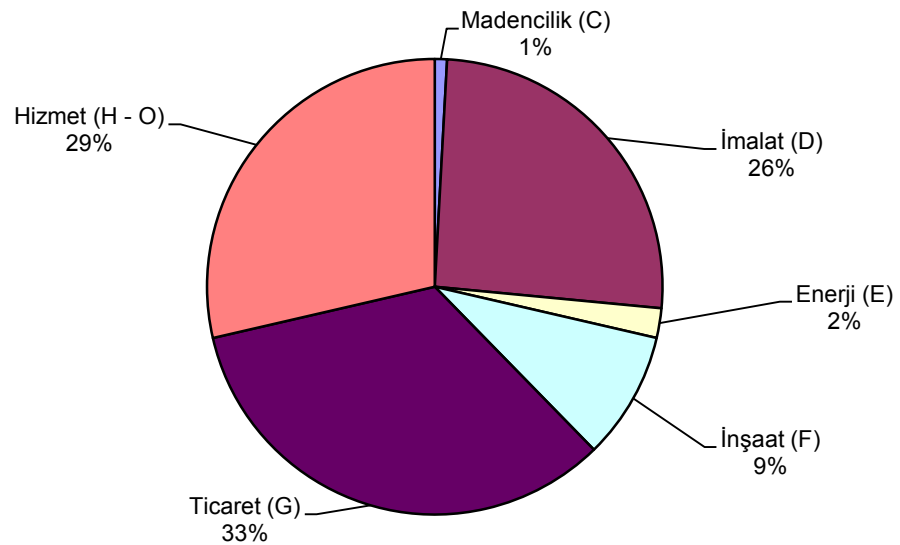
Tablo 4. KOBİ'lerin Ekonomideki Payının Yıllar İçindeki Seyri

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Toplam istihdam içindeki pay (%)	78,7	79,2	80,6	79,4	78,5	78,0
Toplam katma değer içindeki pay (%)	60,9	56,6	58,5	57,3	56,2	55,2
Toplam satışlar içindeki pay (%)	67,3	69,3	69,4	67,4	67,2	65,5
Toplam yatırım içindeki pay (%)	61,3	57,6	62,0	44,6	44,6	50,0

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, 2009)

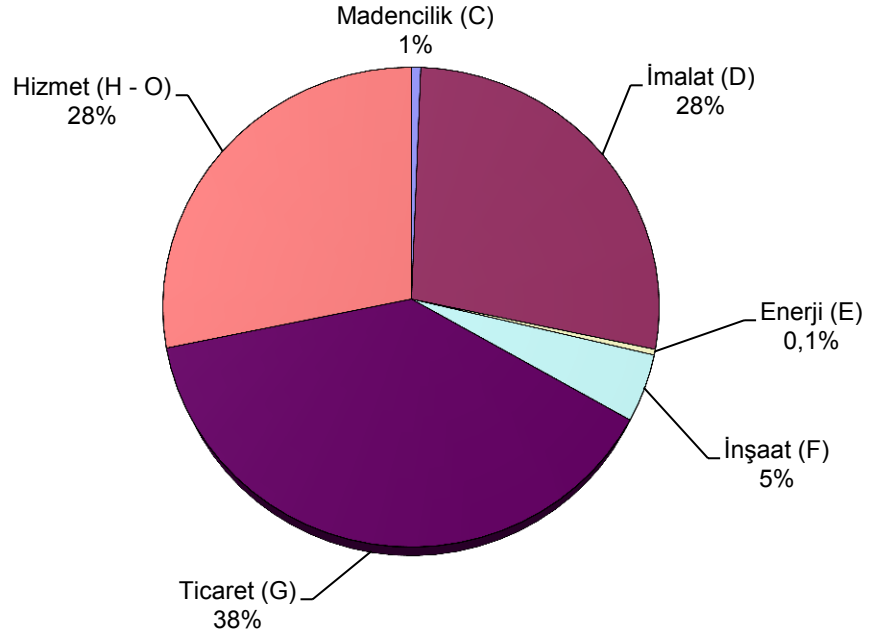
KOBİ'ler tarafından oluşturulan katma değer, istihdam ve ihracatın sektörlere göre dağılımı sırasıyla Grafik 3, Grafik 4 ve Grafik 5`de verilmiştir. Hizmet sektörü toplam istihdam ve katma değer içinde önemli paya sahipken, toplam ihracattaki payı %3`te kalmaktadır.

Grafik 3. KOBİ'ler Tarafından Oluşturulan Katma Değerin Sektörlere Dağılımı

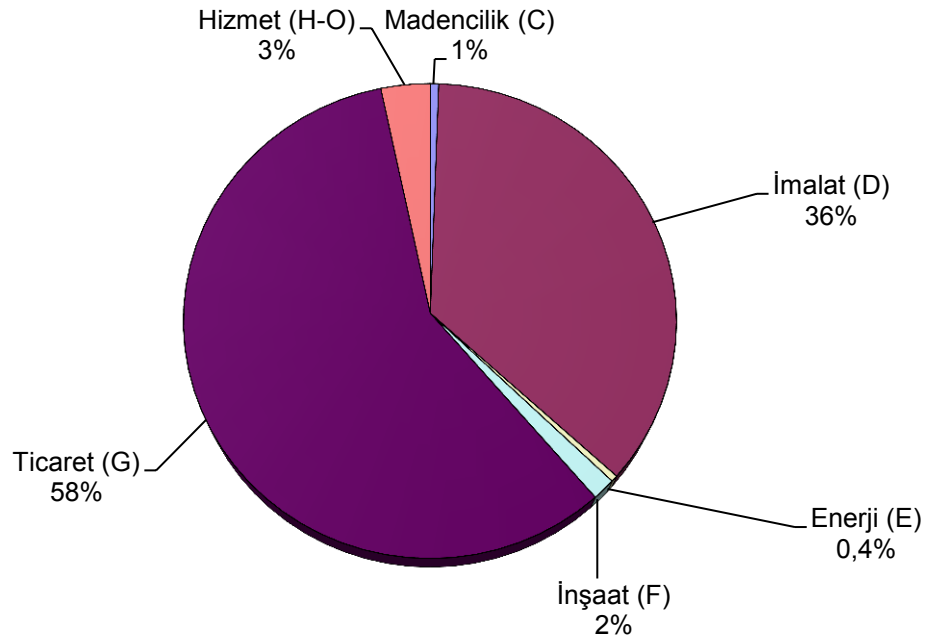
Kaynak: (KOSGEB, 2015)

Grafik 4. KOBİ'ler Tarafından Oluşturulan İstihdamın Sektörlere Dağılımı

Kaynak: (KOSGEB, 2015)

Grafik 5. KOBİ'ler Tarafından Yapılan İhracatın Sektörlere Dağılımı

Kaynak: (KOSGEB, 2015)

Elde edilen veriler incelendiğinde girişimcilerin ülke ekonomisinde büyük bir öneme sahip oldukları görülmektedir. Diğer tarafta, girişimcilik ile ilgili olarak güncel araştırmaların yapılmadığı da anlaşılmaktadır. Yapılıyorsa bile en azında erişimi oldukça zordur. Girişimciliğin bu derecede önemli olmasına rağmen güncel sayısal verilerin elde edilememesi araştırmacılar için bir sorundur. Bilimsel olarak girişimciliğin incelenmesi ve desteklenmesi adına remi kurumların konu hakkında düzenli araştırmalar yapmaları faydalı olacaktır.

2.4. İlgili Çalışmalar

Çalışmanın bu başlığı altında kişilik özellikleri ve girişimcilik hakkında gerçekleştirilmiş çalışmalar üzerinde durulmaktadır. Hem Türkiye`de hem de yurt dışında gerçekleştirilen çalışmalardan bahsedilmektedir.

2.4.1. Türkiye`de Gerçekleştirilmiş Çalışmalar

Yapılan çalışmada girişimcilik eğilimi üzerinde girişimci kişilik özelliklerinin (başarma ihtiyacı duyma, kendine güven, yenilikçi olma, kontrol odağı, risk alma, belirsizlik toleransı) etkilerinin olup olmadığının anlaşılması ve varsa bu etkinin ne düzeyde olduğu hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda girişimci kişilik özelliklerinden kendine güven faktörü hariç diğer girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu da saptanmıştır (Bozkurt ve Erdurur, 2013).

Bir diğer çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini incelemeyi, girişimcilik eğilimlerini belirlemeyi ve demografik özellikler, aile, çevre ve biçimsel eğitim ile girişimcilik arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamışlardır. Bu amaca ulaşmak için anket uygulaması gerçekleştirilmiştir (Cansız, 2007, s.95).

Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar öğrencilerin girişimcilik potansiyellerinin yüksek olduğunu göstermiştir. Diğer tarafta, yine çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin girişimcilik potansiyellerinin yüksek olmasına rağmen bu öğrenciler girişimcilik noktasında doğru ve yeterli bir biçimde yönlendirilmemektedirler. Bu sebeple girişimci potansiyelleri ortaya çıkmamaktadır.

Çalışmada kız öğrencilerin sezgisel, erkek öğrencilerin is maddi açıdan girişimciliğe yaklaştıkları anlaşılmıştır. Ayrıca erkekler yenilikçiliğe de kızlara oranla daha fazla önem vermektedirler. Eğitim durumu açısından bakıldığında yüksekokul öğrencilerinin girişimciliğe daha istekli oldukları anlaşılmıştır. Kendini cesur, hırslı ve hayalci olarak tanımlayan öğrencilerin daha fazla girişimcilik özelliği gösterdiği saptanmış ve yine aynı öğrencilerin kendilerini çoğunlukla dürüst ve güler yüzlü olarak tanımladıkları belirlenmiştir (Cansız, 2007, s.95).

Yapılan bir çalışmada hangi bireysel değere sahip olan kişilerin girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu anlamaya çalışmışlardır. Yazarlar çalışmada anket tekniğini kullanmışlardır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin yüksek düzeyde girişimcilik eğilimi gösterdiği, öğrenciler arasında paylaşılan değerlerin sırasıyla Güvenlik, Yardımseverlik, Evrensellik, Geleneksellik, Güç ve Başarı ve Hazcılık olduğu ve girişimcilik eğilimi ile pozitif yönde en yüksek düzeyde ilişkide olan bireysel değer “güç ve başarı”, negatif yönde ilişkide olan bireysel değer ise “geleneksellik” değeri olduğu ortaya çıkmıştır (Yıldız ve Kapu, 2012, s.39).

Gerçekleştirilmiş olan bir diğer çalışmada Bülent Ecevit Üniversitesi`nde yer alan işletme bölümü öğrencilerinin girişimci kişiliğe sahip olup olmadıklarının araştırılması ve girişimcilik eğiliminde etkili olan ailevi, demografik ve psikolojik faktörlerin neler olduklarının anlaşılması amaçlanmıştır. Çalışmanın amacına ulaşmak için anket formu uygulanmıştır. Yapılan istatistikî analizler sonucunda öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmelerinde ve gelecekte iş kurma isteklerinde etkili olan psikolojik, demografik ve aile özellikleri arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiştir (Korkmaz, 2012, s.209).

Gerçekleştirilmiş olan bir diğer çalışmada ise KOBİ sahiplerinin liderlik, kişilik ve girişimcilik özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için tarama stratejisi kullanılmıştır. Muğla ilinde faaliyet gösteren 326 KOBİ sahibi ile yüz yüze görüşülmüş ve anket yöntemi ile veri toplanmıştır (Uzun ve Dirlik, 2007, s.133).

Yazarların aktardığına göre Frekans dağılımları, basit regresyon analizi ve çoklu regresyon analizi neticesinde KOBİ sahiplerinin girişimcilik, liderlik ve kişilik

özelliklerinin işletmelerin faaliyet süresini etkilemediği, buna karşın işletmelerin çalışan sayısına göre büyüklükleri üzerinde ve çok küçük bir oranda da olsa işletmelerin öz sermayelerine göre büyüklükleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Eğitim durumunun dikkate alınmayacak kadar küçük bir oranda işletme sahibinin liderlik, girişimcilik ve kişilik profillerine etkisi olduğu görülmektedir (Uzun ve Dirlik, 2007, s.133).

2.4.2. Yurt Dışında Gerçekleştirilmiş Çalışmalar

Türkiye`de olduğu gibi yurt dışında da araştırmacıların girişimcilik ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Bu başlık altında dünyanın farklı yerlerinde konu hakkında gerçekleştirilmiş olan çalışmalardan örnekler incelenecektir.

Yabancı ülkede gerçekleştirilen bir çalışmada yazarlar Ürdün`de tıbbi cihaz satışı yapan örgütlerde girişimcilerin kişilik özelliklerinin işletenin başarısına olan etkilerini incelemişlerdir. Çalışmada Ürdün`de faaliyet gösteren KOBİ niteliğindeki tıbbi cihaz tedarikçileri üzerinde durulmuştur. 66 tedarikçide bulunan işletme sahipleri ve bu işletmelerde çalışan yöneticilere anket uygulanmıştır. ANOVA, t-testi, korelasyon ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir (Abdulwahab ve Al-Damen, 2015, s.164).

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, girişimcinin sahip olduğu kişilik özellikleri işletmenin başarısında etkiye sahiptir. Bu durum yazarlar tarafından KOBİ`lerin başarısında girişimcinin kişilik özelliklerinin belirleyici olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca yazarlar benzer çalışmaların sürekli olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Abdulwahab ve Al-Damen, 2015, s.164).

Yabancı ülkede yapılan bir diğer çalışmada öğrenciler arasında bilgi ve iletişim teknolojileri noktasında kişilik özelliklerindeki farklılıkların girişim niyetlerini ne şekilde etkilediğini incelemişlerdir. Yazarlar çalışmada gerçekleştirilmiş olan iki çalışmanın sonuçlarını raporlaştırmışlardır. İlk çalışmada 274 bilgi ve iletişim teknolojisi öğrencisinin kişilik özelliklerini ve girişimcilik niyetlerini incelemişlerdir. İkinci çalışmada 415 bilgi ve iletişim teknolojisi öğrencisinde söz konusu kişilik özelliklerinin girişim niyeti üzerindeki etkisini incelemişlerdir (Liang, Chia, ve Liang, 2015, s.166).

Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre girişimcilik niyeti iki boyuta sahiptir. Bunlar ikna ve hazırlıktır. Çalışmada dışa dönüklük ve sorumluluk boyutlarının her iki boyutu da olumlu yönde etkiledikleri görülmüştür. Diğer tarafta, nevrozizmin söz konusu boyutları etkilemediği anlaşılmıştır. Sadece deneyime açık olanlar hazırlık boyutunu olumsuz yönde etkilemektedir (Liang, Chia, ve Liang, 2015, s.166).

Yabancı ülkede yapılan bir diğer çalışmada kişilik özellikleri ile girişimcilik sürecinin iki unsuru arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu unsurlar girişimcilik niyeti ve girişimcilik performansdır. Çalışmada Beş Faktör Kişilik Modeli kullanılmıştır. Çalışma sonucunda dışa dönüklük, duygusal denge, sorumluluk ve deneyime açıklık kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti ve performansı arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Diğer tarafta, yumuşak başlılık ile hem niyet hem de performans arasında bir ilişki görülmemiştir (Zhao, Seibert, ve Lumpkin, 2010, s.381).

Akanbi (2013) gerçekleştirdiği çalışmasında öz yeterlilik, kişilik özellikleri ve aile faktörlerinin girişimcilik davranışı üzerindeki etkilerini kolej öğrencileri üzerinde incelemiştir. Çalışmada 470 kolej öğrencisi katılımcı olarak yer almıştır. Verilerin toplanması için dört farklı araç kullanılmıştır. Bunlar Girişimcilik Niyet Ölçeği, Genel Yeterlilik Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği ve Bio-Data Bilgi Ölçeğidir. Çalışma sonucunda bağımsız değişkenlerin girişimcilik niyetini etkilediği görülmüştür. Çalışmada ayrıca ailenin yaşadığı yerin girişimcilik niyetini etkilemesine rağmen ailenin kazancının etkilemediği anlaşılmıştır.

3. BÖLÜM

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KAYSERİ İLİNDE BİR UYGULAMA

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, araştırmanın hipotezleri ve verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerine etkilerini incelemektir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, faaliyet kolu, işletme mülkiyet durumu, girişimcilik eğitimi alma ve işletmede çalışan personel sayısı değişkenlerine göre incelemeye alınmıştır.

Araştırma betimsel ve ilişkisel yöntem tarama modeline göre kurgulanmıştır. Katılımcılardan yüz yüze anket yöntemi ile veriler toplanarak var olan durum hakkında kişilerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır. İzlenen araştırma yöntemi çalışma için uygun niteliktedir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni Kayseri Organize Sanayi Bölgesinde bulunan 1200 iş adamından oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme tesadüfi olmayan yöntemlerden kolayda örneklem yoluyla tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları gerçekleştirilirken bu durum dikkate alınmalıdır. Araştırmanın örnekleme tesadüfi olmayan yöntem kullanılarak seçilen 305 iş adamıdır. Örneklem yeterliliği Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'ün yapmış olduğu örneklem hesaplaması ile tutarlılık göstermiştir. Bu durum aşağıda yer alan Tablo 5'de de görülmektedir.

Tablo 5. Örneklem Seçimi ve Hesaplaması

Evren Büyük- lüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014, s.50

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kişisel Bilgi Formunda cinsiyet, yaş, medeni durum, endüstriyel faaliyet kolu, işletmenin mülkiyet durumu, girişimcilikle ilgili eğitim alma durumu ve işletmede çalışan personel sayısı gibi sorular yer almaktadır.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği: Girişimci kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla kullanılan 36 ifade Koh'un (1996) uyguladığı ve Bozkurt(2005) tarafından uyarlanan ölçektir. Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; risk alma, yenilikçilik, başarıya ihtiyacı duyma, kontrol odağı ve belirsizliğe toleranstır. 5'li likert tipi ölçekle her bir maddeye verilebilecek cevaplar (1 kesinlikle katılmıyorum, 5 tamamen katılıyorum) şeklindedir. Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı ise $\alpha=0.558$ olarak hesaplanmıştır.

Girişimcilik Potansiyeli Ölçeği: Girişimcilik potansiyelini ölçmeye yönelik ifadeler ise; (Center of Rural Entrepreneurship) girişimcilik merkezinin uyguladığı Girişimci Kişilik Testi'nden tercüme edilmiştir (www.ruraleship.org). Bu boyutun Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı ise $\alpha=0.870$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre ölçeğimizin yüksek düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizinde SPSS 24,0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için, Kruskal Wallis Testi, Mann-Whitney U Testi, parametrik olmayan Korelasyon Analizi ve Regresyon analizleri uygulanmıştır.

3.5. Bulgular

Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyetlerine İlişkin Frekans Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	300	98,4
Kadın	5	1,6
Toplam	305	100,0

Araştırmamızın verilerini 305 katılımcı oluşturmaktadır. Bunların %98,4'ü erkek, %1,6'sı bayandır.

Tablo 7. Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Frekans Dağılımları

Yaş	Frekans	%
21-30 arası	16	5,2
31-40 arası	134	43,9
41-50 arası	129	42,3
51-60 arası	21	6,9
61 ve daha fazla	5	1,6
Toplam	305	100,0

Araştırmaya katılan kişilerin yaş ortalamaları incelendiğinde çoğunluğu %43,9 (134 kişi) ile 31-40 yaş aralığında, %42,3 (129 kişi) 41-50 yaş aralığındaki katılımcıların oluşturduğu görülmektedir. %6,9'u (21 kişi) 51-60 yaş arası, %5,2'si (16 kişi) 21-30 yaş arası ve %1,6'sı (5 kişi) 61 yaş üstü kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Medeni Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları

Medeni Durum	Frekans	%
Evli	278	91,1
Bekar	27	8,9
Toplam	305	100,0

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde %91,1'i (278 kişi) evli, %8,9'u (27 kişi) bekar kişilerdir.

Tablo 9. İşletmelerin Endüstriyel Faaliyet Koluna İlişkin Frekans Dağılımları

Endüstriyel faaliyet kolu	Frekans	%
Tekstil-Hazır Giyim	17	5,6
Gıda	49	16,1
Çelik Eşya	96	31,5
Mobilya	71	23,3
Madencilik	12	3,9
Kimya(ilaç-plastik-lastik)	60	19,7
Toplam	305	100,0

İşletmelerin endüstriyel faaliyet kollarının frekans dağılımlarına bakıldığında; yüzdeler diliminin %31,5'ini çelik eşya sektörü oluştururken, %23,3'ünü mobilya sektöründe yer almaktadır. Kalan %45,2'si tekstil-hazır giyim, gıda, madencilik ve kimya sektöründeki iş kollarından oluşmaktadır.

Tablo 10. İşletmelerin Mülkiyet Durumuna İlişkin Frekans Dağılımları

İşletmenin mülkiyet durumu	Frekans	%
Kendinize ait	188	61,6
Aile şirketi	90	29,5
Çok ortaklı şirket	27	8,9
Toplam	305	100,0

Araştırmaya katılan kişilerin %61,6'sı (188 kişi) işyerinin kendisine ait olduğunu belirtirken, %29,5'i (90 kişi) aile şirketi olduğunu söylemiştir. Kalan %8,9'u ise çok ortaklı şirket olarak işaretleme yoluna gitmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Girişimcilik Eğitimi Alma Durumlarına İlişkin Frekans Dağılımları

Eğitim alma durumu	Frekans	%
Evet	107	35,1
Hayır	198	64,9
Toplam	305	100,0

Araştırmaya katılan kişilere girişimcilik eğitimi alıp almadıkları sorulduğunda %64,9'u (198 kişi) eğitim almadığını, %35,1'i (107 kişi) eğitim aldığını söylemiştir.

Tablo 12. İşletmede Çalışan Personel Sayısına İlişkin Frekans Dağılımları

Çalışan personel sayısı	Frekans	%
1-10	25	8,2
11-20	79	25,9
21-30	122	40,0
31+	79	25,9
Toplam	305	100,0

İşletmedeki çalışan personel sayıları incelendiğinde; işletmelerin %40'ında 21-30 arası kişi çalışmaktadır. %25,9'unda 31 ve üstü personel bulunmaktadır. %25,9'unda 11-20 arası kişi %8,2'sinde 1-10 arası kişi çalışmaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Girişimcilik Potansiyelini Belirlemeye Yönelik Betimsel İstatistikleri

Girişimcilik Potansiyeli	n	Ortalama	Std. Sapma
Hayallerimi gerçeğe dönüştürme de bana katkıda bulunabilecek kişilerle birlikte hareket etmenin/çalışmanın gerekliliğine inanırım.	305	4,38	,669
Değişim ve sürpriz gelişmelere karşı çabucak ve başarılı bir şekilde uyum sağlayabilen esnek bir kişiliğe sahibim.	305	4,34	,784
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken beceriye sahibim.	305	4,29	,754
İşimde bana yardımcı olabilecek her türlü yeni bilgiyi nerede ve kimde olursa olsun arar bulurum ve öğrenirim.	305	4,17	1,030
Yeni fırsatlar/fikirler yakalayıp, onlardan yenilikler oluşturmayı ve bir iş kurarak büyütmeyi severim.	305	4,49	,639
Başarıyla motive olurum ve sürekli daha iyisini yapmak için çaba harcarım.	305	4,51	,634
Çalıştığım ve birlikte olduğum kişilere vizyon, umut ve enerji aktaracak dinamik bir kişiyim.	305	4,29	,851
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken yaratıcılığa sahibim.	305	4,32	,787
Başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim.	305	4,49	,659

Tablo 13. Devamı

Bir iş kurmak ve büyütmeyle ifade edilen riski başarıyla yönetim.	305	4,38	,730
Yeni fikirlerle nasıl daha iyi ve daha etkili olunabileceği ile ilgili olarak sık sık gündeme gelirim.	305	3,61	1,217
Ticari değere sahip olan iş fırsatlarını sürekli olarak görebilirim.	305	3,95	1,018

Tablo incelendiğinde; katılımcıların, sırasıyla başarıyla motive olurum ve sürekli daha iyisini yapmak için çaba harcarım, yeni fırsatlar/fikirler yakalayıp, onlardan yenilikler oluşturmayı ve bir iş kurarak büyütmeyi severim, başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim ifadelerine daha çok katılım sağladıkları görülmektedir.

Bu ifadelerin öncelenmelerinin sebepleri olarak; insanların başarıları sayesinde her zaman daha iyisini yapabilme arzusu veya sürekli yeni fikirlerle işlerini daha ileriye taşımayı, başarının oluşmasında sürekli çalışma faktörünün ön sıralarda yer alma olasılıkları sayılabilir.

Tablo 14. Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Girişimcilik potansiyeli	,151	305	,000	,936	305	,000
Risk Alma	,092	305	,000	,987	305	,008
Yenilikçilik	,100	305	,000	,975	305	,000
Başarma ihtiyacı duyma	,109	305	,000	,980	305	,000
Kontrol Odağı	,075	305	,000	,985	305	,003
Belirsizliğe Tolerans	,089	305	,000	,985	305	,003

Normallik analizinde iki farklı test türü bulunmaktadır. Veri setinin çok olduğu durumlarda shapiro-wilk testi göz önünde bulundurulmaktadır. Yukarıdaki sonuca göre; yapılan testin p değerinin 0,05 ten küçük olmasından dolayı değişkenlerin normal dağılıma sahip olmaması sebebi ile parametrik olmayan testler kullanılacaktır. Bağımız T-testi yerine Mann Whitney U testi; Anova yerine de Kruskal Wallis Tek yönlü varyans analizi testi kullanılacaktır.

Tablo 15. Cinsiyet Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk alma	Yenilikçilik	Başarım ihtiyacı duyma	Kontrol odağı	Belirsizliğe tolerans
Mann-Whitney U	559,000	594,000	488,500	463,500	591,000	607,000
Wilcoxon W	45709,000	609,000	45638,500	45613,500	45741,000	45757,000
Z	-,979	-,802	-1,353	-1,473	-,816	-,735
p	,328	,423	,176	,141	,414	,463

Yukarıdaki Tabloda Mann-whitney u ve p anlamlılık değerleri yer almaktadır. Analiz sonucunu sağlayacak olan istatistik analiz tablosunda p anlamlılık satırındaki değerler girişimci kişilik özellikleri “risk alma”, “yenilikçilik”, “başarım ihtiyacı duyma”, “kontrol odağı”, ve “belirsizliğe tolerans” alt boyutları için anlamlılık değeri 0,05’ten büyük olduğu için aralarında anlamlı farklılık yoktur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre girişimcilik potansiyeli (p=0.328) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Tablo 16. Medeni Durum Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk alma	Yenilikçilik	Başarım ihtiyacı duyma	Kontrol odağı	Belirsizliğe tolerans
Mann-Whitney U	2953,000	3496,000	3580,000	3448,000	3601,000	3580,000
Wilcoxon W	41734,000	42277,000	3958,000	3826,000	42382,000	3958,000
Z	-1,833	-,590	-,400	-,701	-,349	-,397
p	,067	,555	,689	,483	,727	,691

Yapılan mann-whitney u analizi sonu incelendiğinde;

- Katılımcıların medeni durumlarına göre girişimcilik potansiyeli (p=0.067) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır(p>0,05).
- Risk Alma boyutu araştırmaya katılan kişilerin medeni durumları açısından anlamlı bir fark yoktur.

- Yenilikçilik boyutu araştırmaya katılan kişilerin medeni durumları açısından anlamlı bir fark yoktur.
- Başarma ihtiyaı duyma boyutu araştırmaya katılan kişilerin medeni durumları açısından anlamlı bir fark yoktur.
- Kontrol odağı boyutu araştırmaya katılan kişilerin medeni durumları açısından anlamlı bir fark yoktur.
- Belirsizliğe tolerans boyutu araştırmaya katılan kişilerin medeni durumları açısından anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 17. Girişimcilikle İlgili Eğitim Alma Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk alma	Yenilikçilik	Başarma ihtiyaı duyma	Kontrol odağı	Belirsizliğe tolerans
Mann-Whitney U	9294,000	9911,500	10441,000	10233,000	10386,000	8685,000
Wilcoxon W	28995,000	29612,500	16219,000	16011,000	16164,000	14463,000
Z	-1,772	-,932	-,209	-,492	-,283	-2,608
p	,076	,351	,834	,622	,777	,009

Yukarıdaki Tabloda Mann-whitney u ve p anlamlılık değerleri yer almaktadır. Analiz sonucunu sağlayacak olan istatistik analiz tablosunda p anlamlılık satırındaki değerler girişimci kişilik özellikleri “risk alma”, “yenilikçilik”, “başarma ihtiyaı duyma” ve “kontrol odağı” boyutları için anlamlılık değerleri 0,05’ten büyük olduğu için aralarında anlamlı farklılık yoktur.

Katılımcıların girişimcilik eğitimi alma durumları ile girişimcilik potansiyeli ($p=0.076$) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Girişimci kişilik özellikleri “belirsizliğe tolerans” alt boyutu ile girişimcilikle ilgili eğitim alma puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır($0,009<0,05$).

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını inceleyebilmek için grupların ortalamalarına bakıldığında girişimcilik eğitimi almayan kişilerde belirsizliğe tolerans alt boyutu eğitim alanlara göre daha yüksektir.

Tablo 18. Yaş Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk alma	Yenilikçilik	Başarma ihtiyacı duyma	Kontrol Odağı	Belirsizliğ e Tolerans
Ki-kare	14,651	18,177	1,282	,747	3,817	1,988
Ser.Der.	4	4	4	4	4	4
p	,005	,001	,864	,945	,431	,738

Yukarıdaki Tabloda Kruskall Wallis analizi ve p anlamlılık değerleri yer almaktadır. Analiz sonucunu sağlayacak olan istatistik analiz tablosunda p anlamlılık satırındaki değerler girişimci kişilik özellikleri “yenilikçilik”, “başarma ihtiyacı duyma”, “kontrol odağı” ve “belirsizliğe tolerans” boyutları için anlamlılık değeri 0,05’ten büyük olduğu için aralarında anlamlı farklılık yoktur.

Katılımcıların yaş değişkenine göre girişimcilik potansiyeli ($p=0.005$) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını inceleyebilmek için grupların rank ortalamalarına bakıldığında 51-60 yaş arası kişilerin girişimcilik potansiyeli diğer yaş gruplarına göre daha yüksek düzeydedir.

Girişimci kişilik özellikleri “risk alma” alt boyutu ile yaş değişkeni puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır($0,005 < 0,050$).

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını inceleyebilmek için grupların ortalamalarına bakıldığında 61 yaş üzeri kişilerin girişimci potansiyeli diğer yaş grubundaki katılımcılara göre daha yüksektir.

Tablo 19. Endüstriyel Faaliyet Kolu Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk Alma	Yenilikçilik	Başarma ihtiyacı duyma	Kontrol Odağı	Belirsizliğe Tolerans
Ki-kare	11,180	10,995	7,436	8,964	12,849	10,960
Ser.Der.	5	5	5	5	5	5
p	,048	,051	,190	,111	,025	,052

Araştırmaya katılan kişilerin girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutu olan “risk alma”, “yenilikçilik”, “başarma ihtiyacı duyma” ve “belirsizliğe tolerans” düzeyleri endüstriyel faaliyet kolu değişkenine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların endüstriyel faaliyet kollarına göre girişimcilik potansiyeli ($p=0.048$) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu inceleyebilmek için grupların rank ortalamalarına bakıldığında mobilya sektöründeki kişilerin girişimcilik potansiyeli diğer sektör gruplarına göre daha yüksek düzeydedir.

Girişimci kişilik özellikleri “kontrol odağı” alt boyutu ile endüstriyel faaliyet kolu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır ($0,025 < 0,050$).

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını inceleyebilmek için grupların ortalamalarına bakıldığında mobilya sektöründeki kişilerin kontrol odağı alt boyutu diğer sektör gruplarındaki katılımcılara göre daha yüksektir.

Tablo 20. İşletmenin Mülkiyet Durumu Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk Alma	Yenilikçilik	Başarma ihtiyacı duyma	Kontrol Odağı	Belirsizliğe Tolerans
Ki-kare	11,520	5,926	5,001	,759	,783	1,944
Ser.Der.	2	2	2	2	2	2
p	,003	,052	,082	,684	,676	,378

Araştırmaya katılan kişilerin girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutu olan “risk alma”, “yenilikçilik”, “başarma ihtiyacı duyma”, “kontrol odağı” ve “belirsizliğe tolerans” düzeyleri işletmenin mülkiyet durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların işletmenin mülkiyetine göre girişimcilik potansiyeli ($p=0.003$) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu inceleyebilmek için grupların rank ortalamalarına bakıldığında mülkiyeti aile şirketi olanların girişimcilik potansiyeli diğer şirket mülkiyetlerine göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 21. İşletmenin Çalışan Personel Sayısı Değişkenine Göre Girişimcilik Boyutlarının Analizi

	Girişimcilik potansiyeli	Risk Alma	Yenilikçilik	Başarma ihtiyacı duyma	Kontrol Odağı	Belirsizliğ e Tolerans
Ki-kare	10,224	1,525	4,112	5,655	,763	1,191
Ser.Der.	3	3	3	3	3	3
p	,017	,677	,250	,130	,858	,755

Yukarıdaki Tabloda Kruskall Wallis analizi ve p anlamlılık değerleri yer almaktadır. Analiz sonucunu sağlayacak olan istatistik analiz tablosunda p anlamlılık satırındaki değerler girişimci kişilik özellikleri “risk alma”, “yenilikçilik”, “başarma ihtiyacı duyma”, “kontrol odağı” ve “belirsizliğe tolerans” boyutları için anlamlılık değeri 0,05’ten büyük olduğu için aralarında anlamlı farklılık yoktur.

İşletmede çalışan personel sayısına göre girişimcilik potansiyeli (p=0.017) puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını inceleyebilmek için grupların rank ortalamalarına bakıldığında işletmede 1-10 arası personele sahip olan işletmelerin girişimcilik potansiyeli diğer gruplara göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo 22. Değişkenler Arası Korelasyon Analizi

		Girişimcilik potansiyeli	Risk Alma	Yenilikçilik	Başarma ihtiyacı duyma	Kontrol Odağı	Belirsizliğ e Tolerans
Girişimcilik potansiyeli		1,000	,239**	,061	,231**	,118*	,004
	p	.	,000	,289	,000	,040	,939
Risk_Alma			1,000	,194**	,150**	,344**	,128*
	p		.	,001	,009	,000	,025
Yenilikçilik				1,000	,268**	,221**	,134*
	p			.	,000	,000	,020
Başarma ihtiyacı duyma					1,000	,191**	,145*
	p					,001	,011
Kontrol_Odağı						1,000	,253**
	p						,000
Belirsizliğe Tolerans							1,000
	p						.

Yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre;

Girişimcilik potansiyeli ile girişimci kişilik özellikleri “risk alma” alt boyutu arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($p<0,05$ $r=,239$);

Girişimcilik potansiyeli ile girişimci kişilik özellikleri “başarma ihtiyacı duyma” alt boyutu arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($p<0,05$ $r=,231$);

Girişimcilik potansiyeli ile girişimci kişilik özellikleri “kontrol odağı” alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($p<0,05$ $r=,118$) görülmektedir.

Girişimci kişilik özellikleri risk alma boyutu ile yenilikçilik alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,194$), başarma ihtiyacı duyma alt boyutu ile arasında ($p<0,05$ $r=,150$), kontrol odağı alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,344$) ve belirsizliğe tolerans alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,128$) pozitif yönlü ilişki vardır.

Girişimci kişilik özellikleri yenilikçilik alt boyutu ile başarma ihtiyacı duyma alt boyutu ile arasında ($p<0,05$ $r=,268$), kontrol odağı alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,221$) ve belirsizliğe tolerans alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,134$) pozitif yönlü ilişki vardır.

Girişimci kişilik özellikleri başarma ihtiyacı duyma alt boyutu ile kontrol odağı alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,191$) ve belirsizliğe tolerans alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,145$) pozitif yönlü ilişki vardır.

Girişimci kişilik özellikleri kontrol odağı alt boyutu ile belirsizliğe tolerans alt boyutu arasında ($p<0,05$ $r=,253$) pozitif yönlü ilişki vardır.

Girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutları incelendiğinde kendi içlerinde pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 23. Regresyon Analizi

Model		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
1	Regresyon	8,456	5	1,691	7,450	,000 ^b
	Artık	67,871	299	,227		
	Toplam	76,327	304			
Bağımlı Değişken: Girişimcilik potansiyeli						
Bağımsız Değişken (Sabitt): Belirsizliğe Tolerans, Yenilikçilik, Risk Alma, Başarma İhtiyacı_Duyma, Kontrol_Odağı						

Yapılan analiz sonucunda Anova tablosundaki sig(p) değeri 0.000 bulunmuştur. $p=0,000 < \alpha=0,05$ olduğu için %95 güven aralığında modelin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. R değeri kontrol edildiğinde kurduğumuz regresyon modeli analizin %11,1'ini açıklamaktadır.

Girişimci kişilik özellikleri boyutlarının girişimcilik potansiyelini açıklaması istatistiksel olarak anlamlıdır sonucuna ulaşılır, regresyon modelimiz genelde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 24. Anova Tablosu, Katsayılar, Model Özeti

	Standart Olmayan Katsayılar		Standart Katsayılar	t	p
	B	Std. Hata	Beta		
Sabit	2,961	,338		8,769	,000
Risk Alma	,185	,062	,174	2,965	,003
Yenilikçilik	-,054	,044	-,071	-1,229	,220
Başarma ihtiyacı duyma	,294	,070	,247	4,196	,000
Kontrol Odağı	,079	,071	,069	1,110	,268
Belirsizliğe Tolerans	-,127	,073	-,101	-1,748	,081
Model Özeti	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmin Edilen Std. Hata	
	,333 ^a	,111	,096	,47644	

Coefficients(katsayı) tablosuna bakıldığında regresyon denklemi şu şekildedir:

Girişimcilik Potansiyel = 2,961 + 0,185 Risk Alma - 0,054 Yenilikçilik + 0,294 Başarma ihtiyacı duyma + 0,079 Kontrol odağı -0,127 Belirsizlik Toleransı

Model özetinde bulunan R ve R² puanları regresyon modelinin açıklayıcılık şeklini göstermektedir. Regresyon analizi sonucunda girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli değişkenini açıklama oranı %11,1 olarak bulunmuştur. Ayrıca diğer katsayılar incelendiğinde açıklayıcılığa en büyük katkıyı başarıma ihtiyacı duyma değişkeninin sağladığı görülmektedir. Regresyon analizi sonucunda girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik potansiyeli arasındaki ilişkiler aşağıdaki gibi özetlenebilir. Regresyon denkleminde göre girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik potansiyeli arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Yenilikçilik ve belirsizlik toleransı boyutu ile girişimcilik potansiyeli arasında genel olarak zayıf negatif bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Risk alma, başarıma ihtiyacı duyma ve kontrol odağı alt boyutları ile girişimcilik potansiyeli arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Girişimciliğin ekonomik gelişme üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Ülkelerin ve toplumların ekonomik açıdan gelişmek istemeleri, onları girişimciliğe yöneltecektir. Kişileri girişimciliğe sevk etmek ise ekonomik refah sağlamada ve girişimciliğin gelişmesinde anahtar rol oynamaktadır. Bireylerin girişimci kişilik özellikleri kazanması önem arz etmektedir. Kısacası girişimcilik, ekonominin gelişmesi için, hayati bir öneme sahiptir. Ayrıca, yeni bir iş kurmanın zor olması, özgüven, cesaret, yetenek, yaratıcılık ve gerekli sermayenin bir arada bulunması gerekliliğini zorunlu kılmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar şu şekilde listelenebilir:

- Girişimci kişilik özelliklerine (risk alma, belirsizliğe tolerans, kendine güven, kontrol odağı, başarıya ihtiyacı, yenilikçilik) ait ortalamaların sonucunda, katılımcıların genel olarak girişimci kişilik özelliklerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.
- Bu çalışmada da görülmüştür ki girişimci kişilik özellikleri girişimcilik potansiyeli üzerinde bir etkiye sahiptir. Girişimciliğe etki eden birçok faktör (Aile, Kültür, Rol Modelleri, İnanç, Yaş Cinsiyet, Gelir, Eğitim, İş Deneyimi, Çevre, Teknoloji ve Girişimci Kişilik Özellikleri) bulunmaktadır.
- Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerine etkisine ait regresyon analizi sonucu yenilikçilik, kontrol odağı ve belirsizliğe tolerans faktörü hariç diğer faktörlerin girişimcilik potansiyeli üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.
- Girişimci kişilik özelliklerinden “başarıya ihtiyacı duyanın girişimcilik potansiyeli üzerine etkisi vardır” şeklinde oluşturulmuş olan hipotez kabul edilmiştir. Literatürdeki başarı dürtüsünün, kişilerin amaçlarına ulaşmadaki kararlılığı vurgulayan büyük bir psikolojik faktör olarak ele alındığı ve başarılı girişimcilerin kendi yeteneklerine güvenen ayrıca her çeşit sorumluluğu üstlenen kişiler olduğu yönündeki görüş ile de çıkan bu sonuç desteklenmektedir.
- Girişimci kişilik özelliklerinden “risk alma girişimcilik potansiyeli üzerine etkisi vardır” şeklinde oluşturulmuş olan hipotez kabul edilmiştir.

- Girişimci kişilik özellikleriyle girişimcilik potansiyeli arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda, girişimci kişilik özellikleriyle girişimcilik potansiyeli arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.
- Literatürde genel görüş, girişimci kişilik özelliklerine sahip kişilerin girişimci faaliyetlerde bulunma konusunda istekli ve kararlı olabilecekleri ve bu doğrultuda başarılı birer girişimci olabilecekleri yönündedir. Bireylerin kişiliklerinin ilk kez ailede başladığı ve okulda devam ettiği toplumsal yaşamda bireylerin kişiliklerinin girişimcilik potansiyeli olarak şekillendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Eğitim ve öğretim kurumlarının girişimcilere destek sunan kuruluşlarla birlikte hareket ederek bireylerin girişimciliğe eğilim göstermeleri ve girişimci faaliyetlerde bulunmaları konusunda desteklemeleri önerilebilir.
- Özellikle ülkemizde kendi işini kurmak isteyen girişimci ya da girişimci adaylarının iş kurma sürecinde karşılaştıkları bürokratik engellerin en aza indirilmesi, kredi sağlayan kurumların istedikleri teminatların hafifletilmesi ve kredi geri ödemelerinde vadelerin kısa tutulmaktan çıkarılması, ayrıca kredi sağlayan kurumların kredilere erişimi kolaylaştırmaları girişimcilik adına atılabilecek önemli adımlardır.

ÖNERİLER

İleride yapılacak çalışmalarda daha büyük ve daha farklı evrenlerde farklı araştırma teknikleri kullanılarak çalışmalar yapılması önerilebilir. Böylece hem girişimciliğe etki eden diğer unsurların girişimcilik potansiyeli üzerindeki etki derecesi belirlenebilir hem de farklı bölgelerdeki kişiler arasındaki farklılıklar belirlenebilir. Çalışma sonuçlarının incelenmesi sonucunda ortaya konulabilecek diğer öneriler şu şekilde listelenebilir:

- Devlet tarafından verilen hibe, destek ve teşviklerin miktarı artırılarak hak edenlere verilmesi, girişimcilerin motivasyon düzeylerini daha yüksek seviyelere taşıyacaktır.
- Devlet eliyle kalkınmanın artık mümkün olmadığı, aksine özel sektörün ve girişimcilerin etkin oldukları ekonomilerde gelişme görüldüğü günümüz koşullarında girişimcilere gerekli eğitimler verilmeli ve gençlerin eğitilmesi yoluyla girişimcilik kültürü oluşturulmalıdır.
- Üniversitelerde, hangi bölümde olursa olsun girişimciliğe yönelik fikirlerin değerlendirildiği, projelerin oluşturulduğu, oluşturulmuş projelere kaynak ve diğer imkânların verildiği birimler oluşturulmalıdır. Öğrenciler tarafından oluşturulan projeler iş fikrine dönüştürülmelidir.
- Girişimcilerin işlerini kolaylaştırmak amacıyla, bürokratik kaygı ve engeller kaldırılmalı, teşvikler artırılmalı, sunulan destekler somutlaştırılmalı ve istenen kefalet ve ipotekler kaldırılmalıdır.
- Girişimciliğin desteklenmesi amacıyla, yeni girişimciler için vergi muafiyeti yada indirimleri oluşturulmalı ve bu sayede girişimcilerin üzerlerindeki yük hafifletilmelidir.
- Sanayi odalarında, ticaret odalarında, serbest bölgelerde ve organize sanayi bölgelerinde girişimciler için cazip imkânlar oluşturulmalı ve girişimcilere destek olunmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdullah, I., Omar, R., ve Rashid, Y. (2013). Effect of Personality on Organizational Commitment and Employees' Performance: Empirical Evidence from Banking Sector of Pakistan. *Middle-East Journal of Scientific Research* , 759-766.
- Abdulwahab, H. M., ve Al-Damen, A. R. (2015). The Impact of Entrepreneurs' Characteristics on Small Business Success at Medical Instruments Supplies Organizations in Jordan. *International Journal of Business and Social Science* , 164-175.
- Ahmad, N., ve Seymour, R. (2008). *Defining Entrepreneurial Activity: Definitions Supporting Frameworks For Data Collection*. Mayıs 05, 2016 tarihinde www.oecd.org: <http://www.oecd.org/std/business-stats/39651330.pdf> adresinden alındı
- Akanbi, T. S. (2013). Familial Factors, Personality Traits And Self-Efficacy As Determinants Of Entrepreneurial Intention Among Vocational Based College Of Education Students In Oyo State, Nigeria . *The African Symposium* , 66-76.
- Altun, S., Köksal, U. M., ve Cevher, F. (2015). *Küresel Girişimcilik, İşbirliği ve Ortaklık Yönetimi Dersi*. Haziran 02, 2016 tarihinde www.kadirgurbetci.com.tr: <http://www.kadirgurbetci.com.tr/yonet/yuklemeler/c3a078141bhnk.pdf> adresinden alındı
- Ankara Üniversitesi. (tarih yok). *Kişilik Gelişimi*. Mayıs 28, 2016 tarihinde www.acikders.ankara.edu.tr: http://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/352/mod_resource/content/2/5._hafta-Kisilik_Gelisimi.pdf adresinden alındı

- Aşkın, A., Nehir, S., ve Vural, Ö. S. (2011). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı Ve Gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 55-72.
- Ataseven, M. (2010). *Ortaöğretim Girişimcilik Ders Kitabı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bacanlı, H., İlhan, T., ve Aslan, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) . *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* , 261-279 .
- Bagheri, A., ve Pihie, L. Z. (2010). Role of Family in Entrepreneurship Leadership Development of Universal Students. *World Applied Sciences Journal* , 434-442.
- Bandura, A. (1999). *A social cognitive theory of personality*. New York: Guilford Press.
- Bayraktar, S. (2011). Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi . *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* , 245-264.
- Bayraktar, S. (2008). *Girişimcilik*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Bird, M. (2014). *The Impact of the Family on Entrepreneurial Outcomes The Role of Social Embeddedness*. Stockholm: Stockholm School of Economics.
- Bozkaya, E. (2013). *Örgüt Çalışanlarının Kişilik Özellikleri İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Hiyerarşik Yapısı Yüksek Bir Kurumda Uygulama*. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Bozkurt, Ç. Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O., ve Alparslan, A. M. (2012). Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* .
- Bozkurt, Ö. Ç. (2011). *Dünyada Ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler Ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Bozkurt, Ö., ve Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 57-78.
- Cansız, E. (2007, s.95). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Ceyhan, F. M., ve Yardımcıoğlu, M. (2017). Uluslararası Ölçekte Girişimci ve İşletme Olabilmek İçin Oluşturulması Gereken Girişimcilik İklimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research* , 165-172.
- Corr, P., ve Matthews, G. (2009). *The Cambridge Handbook of Personality Psychology*. New York: Cambridge University Press.
- Çetin, F. (2011). *Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarının Açıklanmasında Örgütsel Bağlılık, İş Tatmini, Kişilik Ve Örgüt Kültürünün Rolü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Dal, V. (2009). *Farklı Kişilik Özelliklerine Sahip Bireylerin Risk Algularının Tüketici Davranışı Açısından İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Demir, U. (2013). *Girişimcilik Kavramı ve Özellikleri*. Haziran 01, 2016 tarihinde [www.ugurdemir.info: http://ugurdemir.info/wp-content/uploads/2013/03/1-Giri%C5%9Fimcilik-Kavram%C4%B1-ve-%C3%96zellikleri.pdf](http://ugurdemir.info/content/uploads/2013/03/1-Giri%C5%9Fimcilik-Kavram%C4%B1-ve-%C3%96zellikleri.pdf) adresinden alındı
- Demirtaş, Ö. (2014). Akademik Girişimcilikte Bireysel ve Sosyal Faktörlerin Rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi* , 189-207.
- Develioğlu, K., ve Tekin, Ö. A. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Yabancılaşma Arasındaki İlişki: Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerinde Bir

Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 15-30.

Draguns, J. (2009). *Personality in Cross-Cultural Perspective*. New York: Cambridge University Press.

Dündar, S., Yapıcı, Ş., ve Topçu, B. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerine Göre Sınav Kaygısının İncelenmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 171-186.

Eric Berne. (tarih yok). *Eric Berne*. Mayıs 27, 2015 tarihinde <http://www.ericberne.com/> : <http://www.ericberne.com/> adresinden alındı

Ezgi, C., ve Yüksel, H. (2014). *Girişimcilik ve Girişimci İş Fikri Geliştirme: Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. 97-112: Balkan Sosyal Bilimler Dergisi.

Figueredo, A. J., Gladden, P., Vasques, G., Wolf, A. P., ve Jones, D. (2009). *Evolutionary Theories of Personality*. New York: Cambridge University Press.

Güner, H., ve Korkmaz, A. (2011). İstihdamın Arttırılmasında Girişimciliğin Önemi: Girişimcilik Destekleme Modeli Olarak İŞGEM'LER. *Çalışma İlişkileri Dergisi* , 42-65.

Hackney, W. C. (2012). *Personality, Organizational Commitment, And Job Search Behavior: A Field Study* . Tennessee: Tennessee Research and Creative Exchange Doctoral Dissertations Graduate School.

Hewstone, M., Frank, F., ve Jonathan, F. (2008). *Psychology*. Oxford: Blackwell Publishing.

İnanç, B. Y., ve Yerlikaya, E. E. (2014). *Kişilik Kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.

İrmiş, A., ve Özdemir, L. (2011). Girişimcilik Ve Yenilik İlişkisi . *Yönetim Bilimleri Dergisi* , 135-162.

- Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Girişimciliğin Geliştirilmesi*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı Özel İhtisas Komisyonu Raporu .
- Kara, M. (2010). Sosyal Ve Kültürel Yapının Girişimcilik Üzerine Etkileri Ve Türk Toplumundan Örnekler . *Journal of Azerbaijani Studies* , 465-485.
- Karpman, S. P. (2010). Intimacy Analysis Today: The Intimacy Scale and the Personality. *Transactional Analysis Journal* , 224-242.
- Kaya, O. (2014). *Okul Kültürü*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Khoeini, F., ve Attar, N. B. (2015). Personality Characteristics And Organizational Commitment İn Iranian Employees International . *Journal of Scientific Reports* , 61-64.
- Kılıç, R., ve Bozkaya, E. (2014). Örgüt Çalışanlarının Kişilik Özellikleri İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi . *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* .
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği . *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi* , 209-226.
- KOSGEB. (2015). *2015 - 2018 KOBİ Stratejisi Ve Eylem Planı* . Ankara: KOSGEB.
- Liang, T. C., Chia, L. T., ve Liang, C. (2015). Effect of Personality Differences in Shaping Entrepreneurial Intention. *International Journal of Business and Social Science* , 166-176.
- Mayer, J. (2007). Asserting the Definition of Personality. *The Online Newsletter for Personality Science* .
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2012). *Aile Ve Tüketici Hizmetleri Tüketici Davranış Modelleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Naude, W. (2013). Entrepreneurship and Economic Development: Theory, Evidence and Policy. Bonn, Almanya: IZA DO No. 7507.

- Nişancı, N., Oğrak, A., ve Özmutaf, N. M. (2015). Amerika'da Yaşayan Türk Kökenli Girişimcilerin Girişimcilik Nitelikleri Kapsamında Algıları:Pittsburgh Gıda Sektöründe Bir Araştırma . *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* .
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi* , 123-139.
- Önce, G. A., Marangoz, M., ve Erboy, N. (2014). Ekonomik Büyüme ve Kalkınmada Girişimciliğin Rolü ve Önemi. *International Conference On Eurasian Economies*. International Conference On Eurasian Economies.
- Öneren, M. (2012). İç Anadolu Bölgesindeki Genç Nüfusun Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 7-28.
- Özaydın, M. M., ve Özdemir, Ö. (2014). Çalışanların Bireysel Özelliklerinin İş Tatmini Üzerindeki Etkileri: Bir Kamu Bankası Örneği . *İşletme Araştırmaları Dergisi* , 251-281.
- Özdevecioğlu, M. (2003). Algılanan Örgütsel Destek İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma . *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi* , 113-130.
- Özdevecioğlu, M., ve Cingöz, A. (2009). Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve Erciyes Üniversitesi . *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 81-95.
- Özen, Y. (2015, Mart 20). *Bir Yaşam staliniz Var Mı?* Mayıs 27, 2016 tarihinde www.gazetesiz.com: <http://www.gazetesiz.com/makaleler/dr-yener-ozen/bir-yasam-stiliniz-var-mi-123581.html> adresinden alındı
- Özgüven, İ. E. (2014). *Hacettepe Kişilik Envantaeri (HKE)*. Mayıs 29, 2016 tarihinde www.mebk12.meb.gov.tr: http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/56/01/196828/dosyalar/2014_10/20113404_24011235_hacettepekisilikenvanteri.docx adresinden alındı

- Öztürk, İ. (2008). *Girişimcilik Raporu*. İstanbul: İktisadi Gelişim ve İş Ahlakı Derneği.
- Sage Publishing. (2008). *The Study of Personality*. Mayıs 22, 2016 tarihinde www.sagepub.com: http://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/23238_Chapter_1.pdf adresinden alındı
- Schultz, D., ve Schultz, S. E. (2005). *Theories of Personality*. Belmont, USA: Wadsworth Cengage Learning.
- Sıgır, Ü., ve Gürbüz, S. (2011). Akademik Başarı Ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma . *The Journal of Defense Sciences* , 30-48.
- Sönmez, A., ve Toksoy, A. (2014). Türkiye’de Girişimcilik ve Türk Girişimci Profili Üzerine Bir Analiz . *Yönetim Ve Ekonomi* .
- Sudak, M. K., ve Zehir, C. (2013). Kişilik Tipleri, Duygusal Zeka, İş Tatmini İlişkisi Üzerine Yapılan Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi* , 141-165.
- Süren, S. (2012). *Banka Çalışanlarında Tükenmişlik ve Beş Büyük Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki: Bir Alan Araştırması*. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Tanrıverdi, H. (2012). Kişilik Özelliklerinin İş Değerlerine Ve Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi: Hastane Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 189-210.
- Tatar, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Modeline Dayalı Olarak Sporcu Kadın ve Erkeklerin Kişilik Profillerinin Karşılaştırılması. *Hacettepe J. of Sport Sciences* , 70-79.
- Tatar, A., Bildik, T., Saltukoğlu, G., ve Dinçel, M. G. (2014). Klinik Olmayan Örneklemde Beş Faktör Kişilik Envanteri Belirti Tarama Amaçlı Kullanılabilir mi?: Ön Çalışma. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* , 181-200.

- Taymur, İ., ve Türkçapar, H. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi . *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* , 154-177.
- Topçu, M. K. (2015). *Çalışanların Kişilik Özelliklerinin Örgütsel Özdeşleşme Ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkisinde Psikolojik Sözleşme Algısının Rolü*. Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- Türk Dil Kurumu. (2016). *Girişim*. Mayıs 29, 2016 tarihinde www.tdk.gov.tr: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gtsvearama=gtsveguid=TDK.GTS.5762d8dc384970.33620332 adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. (2016). *Kişilik*. Mayıs 15, 2016 tarihinde www.tdk.gov.tr: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gtsvearama=gtsveguid=TDK.GTS.575c01afd2e681.52973436 adresinden alındı
- Türkay, A. (2011). *Satın Alma Davranışları Açısından Üniversite Öğrencileri Arasında Marka Bağımlılığının Önemi: Batı Akdeniz Üniversitesi Üzerinde Bir Uygulama* . Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2009). *2003 - 2008 Sanayi ve Hizmet İstatistikleri*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2014). *Girişimcilik*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2015). *Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2015* . Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.
- Uluç, S. (2008). MMPI-2 Depresyon, Kaygı ve ÖN e İçerik Ölçeklerinin Ölçüt Geçerliği Açısından Değerlendirilmesi . *Türk Psikiyatri Dergisi* , 57-66.
- Uzun, E., ve Dirlik, S. (2007). KOBİ Sahiplerinin Girişimcilik, Kişilik Ve Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Muğla İlinde Ampirik Bir Araştırma . *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 133-148.

- World Economic Forum. (2011). *Global Entrepreneurship and the Successful Growth Strategies of Early-Stage Companies*. New York : World Economic Forum.
- Yıldız, S., ve Kapu, H. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Değerleri İle Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki: Kafkas Üniversitesi'nde Bir Araştırma Kafkas Üniversitesi. *İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 39-66.
- Yılmaz, H., ve Görmüş, Ş. A. (2012). Stratejik Girişimciliğin, Algılanan Örgütsel Destek Ve Örgütsel Öğrenme Üzerine Etkilerinin Araştırılması: Tekstil Sektöründe Ampirik Bir Çalışma. *Journal of Yasar University* , 4483-4504.
- Zhao, H., Seibert, S., ve Lumpkin, G. (2010). The Relationship of Personality to Entrepreneurial Intentions and Performance: A Meta-Analytic Review . *Journal of Management* , 381-404.

EK.1 ANKET FORMU

Değerli katılımcı,

Bu araştırma ... üniversitesi, .. enstitüsü, .. Anabilim Dalında yürütülmekte olan “Karakter Özelliklerinin Girişimcilik Üzerine Etkisi Kayseri Organize Sanayi Bölgesi İş Adamlarına Yönelik Bir Çalışma” başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında hazırlanmıştır. Anket sonuçları sadece bilimsel bir çalışma için kullanılacaktır. Anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sizin ile ilgili demografik sorular ve işyerinizle ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde girişimcilik karakterinizi belirlemeye yönelik, üçüncü bölümde ise girişimcilik potansiyelinizi ortaya koymaya yönelik sorular yer almaktadır. Anket formundaki sorular doğru ve yanlış ifade etmediği için anketi cevaplarken, size en yakın olan cevaba (x) işareti koyunuz.

KATILIMCI KİŞİSEL VE İŞYERİ BİLGİLERİ

1. Cinsiyetiniz

Erkek Kadın

2. Yaşınız

21-30 arası 31-40 arası 41-50 arası
 51-60 arası 61 ve daha fazla

3. Medeni Durumunuz

Evli Bekâr

4. Endüstriyel faaliyet kolunuz?

Tekstil-hazır giyim Gıda Çelik eşya (Mobilya)
 Madencilik Kimya (ilaç-lastik plastik)

5. İşletmenizin mülkiyet durumu?

Kendinize ait Aile Şirketi Çok ortaklı
Şirket

6. Girişimcilikle ilgili eğitim aldınız mı?

Evet Hayır

7. İşletmede çalışan personel sayısı

1-10 11-20
 21-30 31 +

II. Girişimcilik Potansiyeli	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Hayallerimi gerçeğe dönüştürme de bana katkıda bulunabilecek kişilerle birlikte hareket etmenin/çalışmanın gerekliliğine inanırım.					
Değişim ve sürpriz gelişmelere karşı çabucak ve başarılı bir şekilde uyum sağlayabilen esnek bir kişiliğe sahibim.					
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken beceriye sahibim.					
İşimde bana yardımcı olabilecek her türlü yeni bilgiyi nerede ve kimde olursa olsun arar bulurum ve öğrenirim.					
Yeni fırsatlar/fikirler yakalayıp, onlardan yenilikler oluşturmayı ve bir iş kurarak büyütmeyi severim.					
Başarıyla motive olurum ve sürekli daha iyisini yapmak için çaba harcarım.					
Çalıştığım ve birlikte olduğum kişilere vizyon, umut ve enerji aktaracak dinamik bir kişiyim.					
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken yaratıcılığa sahibim.					
Başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim.					
Bir iş kurmak ve büyütmeyle ifade edilen riski başarıyla yönetirim.					
Yeni fikirlerle nasıl daha iyi ve daha etkili olunabileceği ile ilgili olarak sık sık gündeme gelirim.					
Ticari değere sahip olan iş fırsatlarını sürekli olarak görebilirim.					

III. Girişimci Kişilik Özellikleri	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.Şanssızlık veya talihsizlik yoktur. Şanssızlık veya talihsizlik yapılan hataların bir sonucudur.					
2. Zorluklarla baş etmede rekabet beni daha sıkı çalışmaya itmektedir.					
3. Sürekli olmamak koşuluyla elde ettiğim kazancın küçük olması beni endişeye sevk etmez.					
4. İş güvenliği benim için çok önemlidir.					
5. Kendi başıma yaptığım işlerde, bir başkasının idaresi altında yaptığım işlere göre daha başarılıyım.					
6. İşlerin yapılış biçimine yönelik değişimden genellikle kaçınıyorum.					
7. İnsanların yaşamlarındaki mutsuzluklar genellikle kötü talih nedeniyledir.					

8. Elde edeceğim kazanç iyi olsa bile başarılı olamayacağım ve sevmeyeceğim bir işte çalışmam.					
9. Yüksek getiri veya kazanç için yüksek riskler alırım.					
10. İyi bir iş, ne yapılacağı ve nasıl yapılacağı belli olan iştir.					
11. Bir işte başarılı olmada yeteneklerime güvenirim.					
12. Başkalarının göremedikleri iş fırsatlarını görebilirim.					
13. Lehime olsa bile kendi çalışmam sonucu olmayan sonuçtan zevk almam.					
14. Rahat bir yaşam sürebileceğim kadar kazanmak isterim. Çok fazla kazanmak istemem.					
15. Kazanma olasılığı olduğu sürece belirsizliğin olduğu işlerde çalışırım.					
16. Planlanmamış ya da yapılandırılmamış koşullarda çalışmaktan hoşlanırım.					
17. Çözülmesi(giderilmesi) çok zor zayıf yönlerim ve korkularım var.					
18. Yaratıcılığım ve birikimim sayesinde zorlukların üstesinden gelebilirim					
19. Kararlarımın ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına her zaman katlanırım					
20. Eğer kazancı iyiye, rutin, sıkıcı ve ilginç olmayan işleri yapabilirim.					
21. Hesabıma göre kazanacağımı tahmin ettiğim bir girişime paramı yatırmaktan çekinmem.					
22. Yapacağım işleri önce programlar sonra bu programdan sapmadan aynen uygulayırım.					
23. Yeni ve denenmemiş durumlarla baş etmede yeteneklerime tam güven duymam.					
24. İşleri yapmada her zaman yeni ve daha iyi yolların olduğuna inanırım.					
25. Yaşamımdaki olayların ve faaliyetlerin sonuçlarını kaderim ya da şansım değil ben belirlerim					
26. Bir şey yaparken onu sadece yapmış olmak için değil mükemmel bir şekilde yapmaya çalışırım.					
27. Başarı olasılığı %60 ve daha yüksek olan durumlarda risk alırım.					
28. Sadece birkaç insanın bütün sorumlulukları üstlenmesi beni rahatsız eder.					
29. Çoğunluğun görüşüne karşı olan konularda genellikle kendimi ifade etmede zorlanırım.					
30. Bir konuda yeni, yabancı ya da çılgın fikirler ileri sürmek benim için çok zor bir durumdur.					
31. Olayların olmasını bekleme ve seyretme yerine onların oluşmasına etki etmeyi tercih ederim.					
32. İnsanlar, arkadaşlık ve diğer ilişkiler temelinde değil de yetenek ve bilgi temelinde işe alınmalıdır.					
33. Hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konuda yeni bir girişime kalkışmam.					
34. Yetenekli, çok çalışkan ve hırslı olsam bile eğer param yoksa bir iş başlatamam.					
35. Net olmayan (karışık) durumlarda kararlar almadan ve öncülük etmeden hoşlanırım					
36. Başarının kişisel çabalardan ziyade şans ve kadere bağlı olduğuna inanırım.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: MEHTAP ÇAKIR

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 22/09/1991 KOCASİNAN.

Medeni Durumu: Evli

GSM: 05434554746

E-Mail: doganmehtap_07@hotmail.com

Yazışma Adresi: Köşk Mahallesi Kışla Caddesi Kelebek Sokak Numanoğlu Sitesi A blok Kat:9 No:18 KAYSERİ

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lise	Sema Yazar Anadolu Lisesi	2009
Lisans	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu	2013

YABANCI DİL

İngilizce.